İŞKUR

2013

ESKİŞEHİR

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ESKİŞEHİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2013)

Raporu Hazırlayanlar:

AHMET ÖZMOR - İSTATİSTİKÇİ

BURCU METE - İŞ VE MESLEK DANIŞMANI

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Eskişehir İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum

Güngör Azim TUNA
Eskişehir Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 1735 işyeri tespit edilmiş ve 1625 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır.

Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Hasan YOLDAŞ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
GRAFİKLER LİSTESİ vi
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 7
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 7
EKONOMİK VERİLER 7
NÜFUS GÖSTERGELERİ 15
EĞiTiM GÖSTERGELERİ 21
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 23
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 35
İKİNCİ BÖLÜM 55
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 55
AMAÇ VE YÖNTEM 55
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 58
AÇIK İŞLER 66
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 74
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 79
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler 84
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler 85
SONUÇ 86
KAYNAKÇA 89
EKLER 90
Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 90
Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 94
Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar 94
Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012) 96
Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013) 97
Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 98
Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri 103
Ek 4- Diğer Tablolar 107

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41, % 7
Tablo 2.Yatırım Teşvikleri, İllerin Sıralaması,2012 10
Tablo 3.Eskişehir İline Ait Sektörel Bazda Yatırım Teşvikleri,2012 11
Tablo 4.Eskişehir İline Ait Sermaye Türüne Göre Sektörel Bazda Yatırım Teşvikleri,2012,% 11
Tablo 5.Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, İllere Göre Birikimli Dağılımı; 13
Tablo 6.Kurulan-Kapanan İşyerlerinin Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranları,2012, ... 13
Tablo 7.Yıllara Göre Net Göç; 19
Tablo 8.En Fazla Göç Aldığı Ve Verdiği İller 20
Tablo 9.Ortaöğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayısı, Eskişehir 2012-2013 21
Tablo 10.Ortaöğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayısı, Eskişehir,2012-2013 21
Tablo 11.Eskişehir'de Okullaşma Oranı 2012-2013 22
Tablo 12.Temel İşgücü Verileri, 2010-2012, TR41, Türkiye 23
Tablo 13.Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri,2012, TR41 33
Tablo 14.Yıllara Göre Temel İşgücü Göstergeleri Eskişehir 34
Tablo 15.İllere Göre Temel İşgücü Göstergeleri, 2011 (Bin Kişi, 15+ Yaş) 34
Tablo 16.Eğitim Seviyesine Göre Başvurular, Eskişehir 2012 36
Tablo 17.En Fazla Başvuru Bulunan Meslekler,2012,Eskişehir 37
Tablo 18.Mesleklere Göre Açık İşlerin Dağılımı, Eskişehir, 2012 39
Tablo 19.Açık İşlerin Sektörel Dağılımı Eskişehir, 2012 41
Tablo 20.Mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları, Eskişehir, 2012 43
Tablo 21. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Dağılımı, Eskişehir, 2012 45
Tablo 22.Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, Eskişehir, 2012 46
Tablo 23. Kamu Ve Özeldeki İşe Yerleştirme Oranı 48
Tablo 24.En Çok İşe Yerleştirilen Meslekler, Eskişehir, 2012 50
Tablo 25.Sektörlere Göre İşe Yerleştirme, 2012 52
Tablo 26.Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler 2012 53
Tablo 27. Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, Cinsiyet, Eskişehir, 2012 54
Tablo 28. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012) 56
Tablo 29.Sektörlere Göre İşyeri Sayıları, Eskişehir,2013 58
Tablo 30.Sektörlerin Çalışan Sayılarına Göre Cinsiyet Ve Türkiye Karşılaştırması, Eskişehir,2013 62
Tablo 31.Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları, Eskişehir,2013 63
Tablo 32. Eskişehir'de En Çok Çalışılan Meslekler, %, Eskişehir,2013 65
Tablo 33. Sektörlere Göre Açık İşler, Eskişehir,2013 67
Tablo 34. Sektörlere Göre Açık İş Oranı, Eskişehir,2013 68
Tablo 35. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler, %, Eskişehir,2013 70
Tablo 36.En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Beş Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı,2013 71
Tablo 37.Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin İşyeri Sayısı Sektörel Dağılımı,%,2013, Eskişehir 74
Tablo 38.Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Kişi Sayısı Sektörel Dağılımı,%,2013, ... 75
Tablo 39.Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı,%,2013 76
Tablo 40.Temininde Güçlük Çekilen İlk 20 Meslekler,%,2013 78
Tablo 41. Kısa Ve Orta Vadede NİDO Sektörlere Göre Dağılımı 2013 80
Tablo 42.Meslek Gruplarına Göre NİD Ve NİDO, Eskişehir 82
Tablo 43.Net İstihdam Artış Beklentisinin Olduğu İlk Yirmi Meslek,2013 84
Tablo 44. Net İstihdam Azalış Beklentisinin Olduğu İlk Yirmi Meslek,2013 85

Tablo 45. Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları 107
Tablo 46. İl Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları 108
Tablo 47. 2013 Yılı Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı 109
Tablo 48. SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik) Sıralaması 112
Tablo 49.Yatırım Teşvikleri İstatistikleri il sıralaması 113

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41,%..... 7
Grafik 2.Yıllar itibariyle sektörlerin GSKD içindeki payı, TR41, TÜRKİYE, %, 2004-2010..... 8
Grafik 3.Kişi Başına GSKD Yıllara Göre Artış..... 9
Grafik 4.Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı,2013, ... 12
Grafik 5.Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı,2013, ... 12
Grafik 6.Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, Eskişehir, Türkiye,% 14
Grafik 7.Yerleşim Yerine Göre Nüfus, Türkiye, Eskişehir,2012, ... 15
Grafik 8.Yıllara ve Yerleşim Yerine Göre Nüfus,2012, Eskişehir 15
Grafik 9.Geniş Yaş Gruplarına Göre Nüfus,2012 16
Grafik 10.Yaş Gruplarına Göre Nüfus, ... 17
Grafik 11.Eğitim Düzeyine göre Nüfus,2012,%..... 17
Grafik 12.Yaş Bağımlılık Oranı, Eskişehir, 2012; %..... 18
Grafik 13.Yıllara Göre Yaş Bağımlılık Oranı, Eskişehir, 2012; % 19
Grafik 14.Temel İşgücü Verilerine Ait Zaman Serisi TR41 23
Grafik 15.Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, TR41,2012,% 24
Grafik 16. Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı, TR41, % 2004-2012..... 24
Grafik 17.Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılma Oranı,2012, TR41, %..... 25
Grafik 18.Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı,2012,TR41, %..... 25
Grafik 19.Yıllar İtibariyle Cinsiyetlere Göre İşsizlik Oranları TR41 % 26
Grafik 20.Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranı, 2012, TR41, % 26
Grafik 21. Eğitim Ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı 2012, TR41, %..... 27
Grafik 22.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı, TR41, %, 2004-12 27
Grafik 23.İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre Tarım İçi Ve Tarım Dışı Durumları, 2012, TR41, Bin Kişi, 15+ . 28
Grafik 24.İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları, TR41, % 28
Grafik 25.İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre İşteki Durumları, 2012, TR41, Bin Kişi, 15+ 29
Grafik 26.Eğitim Durumu Cinsiyete Göre Kayıtlılık Durumu, 2012, TR41, % 30
Grafik 27.Geniş Yaş Grubuna Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı ,2012,(%) 30
Grafik 28.Eğitim Durumuna Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%) 31
Grafik 29.İşgücüne Dahil Olmayanların Yıllar Ve Cinsiyete Göre Dağılımı TR41..... 32
Grafik 30.İşgücüne Dâhil Olmayanların Dâhil Olmama Nedenleri 2012, TR41, %..... 33
Grafik 31.Başvuruların Yıllara Ve Cinsiyete Göre Dağılımı Eskişehir,..... 35
Grafik 32.Açık İşlerin Yıllara Göre Dağılımı, Eskişehir 38
Grafik 33.Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı Eskişehir, 2012 40
Grafik 34.Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyet Ve Yıllara Göre Durumları, Eskişehir..... 42
Grafik 35.Bekleme Sürelerine Göre İşsizler, Eskişehir, 2012 44
Grafik 36.Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayıları, Eskişehir 47
Grafik 37. İşe Yerleştirme Sayıları Eskişehir 2008-2012..... 47
Grafik 38.Eğitim Ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Dağılımı,2012,%..... 49
Grafik 39.Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Eskişehir, 2012 51
Grafik 40. Sektörlere Göre İşyeri Sayılarının Dağılımı, Eskişehir,2013 59
Grafik 41.Sektörlerin Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, Eskişehir,2013 60
Grafik 42.Sektöre Göre Çalışan Sayılarının Türkiye Karşılaştırılması, Eskişehir,2013 61
Grafik 43.Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları, Cinsiyet Dağılımı,%, Eskişehir,2013 63
Grafik 44. Meslek Gruplarına Göre Türkiye Karşılaştırması,% , Eskişehir,2013..... 64

Grafik 45.Açık İş Oranlarının Türkiye Karşılaştırması 69
Grafik 46.Açık İş Oranlarının Türkiye Karşılaştırması, 2013 70
Grafik 47. Açık İşleri İçin İstenen Eğitim Düzeyi Dağılımı, , Eskişehir,2013 72
Grafik 48. Açık İşlerde İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri, %, Eskişehir,2013 72
Grafik 49. Açık işlerin karşılanma yolları, 2013 73
Grafik 50. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı Türkiye karşılaştırması,%,2013 77
Grafik 51.Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri,%,2013 79

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

ÇBO: Çocuk Bağımlılık Oranı

GBO: Genç Bağımlılık Oranı

YBO: Yaşlı Bağımlılık Oranı

YÖNETİCİ ÖZETİ

Eskişehir ilinin içerisinde yer aldığı TR41 bölgesinde genel ekonomik duruma bakıldığında, sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) ilk sırada %54,4'lük bir oranla hizmetler sektöründe gelmekte, bu sektörü sanayi ve tarım sektörleri takip etmektedir. TR41 bölgesi için 2010 yılında GSKD bir önceki yıla göre %9 artmıştır. Bölgede kişi başına GSKD 2004-2010 yılları arasında 9.923 TL'den %74,5 oranında artarak 17.313 TL olmuştur. 2010 yılında Türkiye'nin diğer bölgeleri arasındaki GSKD sıralamasında dördüncü sırada yer alır. 2013 yılı Toplam Sabit Yatırımları açısından bakıldığında Eskişehir yabancı sermayede 22. sırada, yerli sermayede 15. sırada yer almaktadır. Yine 2013 yılı için baktığımızda Toplam İstihdam açısından Eskişehir yabancı sermayede 13. sırada, yerli sermayede 20. sıradadır.

Eskişehir ilinde kurulan ve kapanan şirket istatistiklerine bakıldığında 2012'nin ilk on ayında 2011 yılına göre kurulan şirket sayısı %43 azalırken, kapanan şirket sayısında ise %32 artma olmuştur. 2012 yılı mevcut verilerine göre en az değişim, kurulan işyerleri açısından %1 artışla gerçek kişi işletmelerinde gerçekleşmiştir.

Türkiye geneline bakıldığında kurulan ve kapanan şirket sayılarının dağılımı ile Eskişehir ilinde kurulan ve kapanan şirket sayılarının dağılımı arasında bir benzerlik gözükmektedir.

Eskişehir ilinin demografik özelliklerine bakıldığında, 2012 yılı itibariyle, ilin toplam nüfusu 789.750 kişidir. Nüfusun %49,9'u erkek, %50,1'i kadınlardan oluşmaktadır. Eskişehir ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 567.830 kişidir. Bu grubun ilin toplam nüfusu içindeki oranı %71,9'dur. Eskişehir ilinde toplam nüfusun %90'ı il veya merkez ilçelerde, %10'u ise belde veya köylerde yaşamaktadır. 2010-2011 döneminde Eskişehir ilinde ‰10,9 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan ‰12'nin altındadır. Göç oranlarına bakıldığında Eskişehir'in göç alan bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2011-2012 yılında Eskişehir'e göç eden insanların net sayısı 7.064'tür. Eskişehir ilinde çalışma yaşı nüfusa oransal olarak Türkiye genelinden yüksektir, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden düşüktür; yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye genelinden yüksektir. Dolayısıyla yaşlı bağımlılık oranı %13,6 ile %11,1 olan Türkiye genelinden yüksek; genç bağımlılık oranı ise %39,1 ile %48 olan Türkiye genelinden düşüktür. Çocuk bağımlılık oranı ise Eskişehir için %25,4 Türkiye için %36,9'dur.

Eskişehir ilinde nüfusa ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta nüfusun %70,6'sı lise ve ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Türkiye için ise bu oran %68,9'dur. Eskişehir'de genel ortaöğretimdeki öğrencilerin sayısı ortaöğretimdeki toplam öğrencilerin %51,2'i oranındadır. Mesleki ve teknik lisedeki öğrencilerin sayısının ortaöğretimdeki toplam öğrencilere oranı %48,8'dur. Türkiye nüfusunun %45,4'ü Mesleki ve Teknik lise okumaktadır Bu da Eskişehir'de imalat sanayinin olması nedeniyle ara eleman ihtiyacına gerek duyulduğunu gösterir.

İşgücü arzına ilişkin mevcut veriler büyük ölçüde TR41 bölgesini kapsamaktadır. TR41 bölgesinde geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfus 2.866.000 kişidir. 1.404.000 kişilik nüfus işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer almakta, 1.462.000 kişi ise işgücü içerisinde yer almamaktadır.

TR41 bölgesinde işgücüne katılım oranlarına ve cinsiyete bakıldığında, kadınların işgücüne katılım oranı %28,1 iken, bu oran erkekler için %69,9'dur. Erkeklerde yaş açısından bakıldığında işgücüne katılımın 25-34 arası yaş grubunda, kadınlarda 20-24 yaş grubunda katılımın en yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesine göre işgücüne katılma oranında yükseköğretim mezunları ilk sırada yer almaktadır.

TR41 bölgesinde nüfusun %51'i işgücü piyasası dışındadır. İşgücü dışında kalan kadınların oranı %71,9 iken erkeklere ait bu oran %30,1 ile kadınların oranının yarısı kadardır. Veriler eğitim düzeyi ile işgücüne katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durum erkekler ve kadınlar için yükseköğrenim seviyesinde hayli belirgindir. TR41 bölgesinde işgücüne katılmama sebebi olarak en fazla gösterilen ev işleriyle meşgul olmak ve emekli olmaktır.

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında TR41 bölgesinde istihdamın, Türkiye genelinde olduğu gibi hizmet sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Hizmet sektörü TR41 bölgesinde toplam istihdamın %45,3'ünü kapsamakta, bunu %42,5'lik istihdam yaratma oranıyla sanayi sektörü, ve %12,2 ile tarım sektörü izlemektedir. Erkeklerin istihdamı kadınların istihdamının 2,6 katı kadardır. Erkekler en fazla sanayi sektöründe istihdam edilirken kadınlar hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların %77,6'sı ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran, %62,9 olan Türkiye ortalamasının üstündedir. İstihdamın %15,8'i kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Sanayi sektörünün hâkimiyeti ücretsiz aile işçiliğinin oranını düşürmüştür. Türkiye ile TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) karşılaştırıldığında TR41 için tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda istihdam edilenlerin tüm meslek grupları içerisinde istihdam edilenlere oranı %18,2 iken Türkiye için bu oran %10,2'dir. Türkiye için tüm meslek grupları içerisinde en fazla paya sahip olan nitelikli tarım, hayvancılık, avcılık, ormancılık ve su ürünlerinde çalışanların oranı diğerlerine göre %19,6 iken, TR41 için bu sefer bu oran %10,1'dir. Bunda TR41 bölgesi için sanayi sektörünün payı fazladır.

Bölge istihdamının %23,7'si kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Türkiye'de kayıt dışı istihdam en fazla tarım sektöründe %52,6 gibi büyük bir orana sahipken bölgede tarım sektöründeki kayıt dışı istihdam %36,7'dir. Hizmet sektöründe kayıt dışı istihdam %35,4 sanayi sektöründe ise %27,9'dur. Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında büyük farklılık vardır. Erkeklerde %20,3 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda %32,6'ya yükselmektedir. Erkeklerin kayıt dışı çalışmaları kadınlarınkinden düşüktür.

Bölge toplam işsizlik oranı %7,4, erkek işsizlik oranı %6, kadınlarda %10,8'dir. En düşük işsizlik oranı %5,4 ile okuryazar olmayanlarda iken bunu %6,4 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi okul mezunlarında %8,3 olan işsizlik oranı yüksekokul mezunlarında %8,8'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranı eğitim seviyesi yükseldikçe artmaktadır. En yüksek işsizlik oranı 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %14 olan işsizlik oranı, erkeklerde %10,6, kadınlarda ise %19,5'dir.Kadınlarda en yüksek işsizlik oranının olduğu yaş grubudur. Erkeklerde en yüksek işsizlik oranı %12,3 ile 15-19 yaş grubundadır. 20-24 yaş grubunu %13,9 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %12,3 iken kadınlarda işsizlik oranı %17,7'dir. Bölgede bekleme süreleri açısından baktığımızda 1 yıldan az bekleyen işsizler toplam işsizlerin %79,6'sını oluşturarak çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Eğitim seviyelerine göre bekleme sürelerine bakarsak; lise altı seviyesi toplam işsizlerin %46,6'sını oluşturur. 1 yıldan az ve lise altı seviyesindeki işsizler de toplam işsizlerin %41,7'sini oluşturmaktadır. İŞKUR verileri ve işe yerleştirme istatistikleri örnek sayıları da göz önüne alınarak beraber incelendiğinde,

Eskişehir'de 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 32.879 kişidir. Kayıtlı işsizlerin %52'si erkek, %48'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından farklıdır. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60'ı erkek, %40'ı kadındır. İlde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin %26,5'i bu yaş grubundadır. İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Lise ve dengi okul mezunlarının toplam kayıtlı işsizlerin içindeki payı %43,2 iken Türkiye ortalamasında bu pay %30,0'dur. Türkiye'de en fazla payı %46,8 ile ilköğretim mezunları almaktadır. Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise mezunlarındadır.

32.879 kayıtlı işsize karşın ilde 9.959 açık iş mevcuttur. İlde sektörel bazda en fazla açık iş imalat sektöründe daha sonra ticaret, sonra da inşaatta gelmektedir. Açık işlerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu oluşturmaktadır. İlde 2012 yılı itibariyle 5.089 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[1] %51'dir ve %56 olan Türkiye işe yerleştirme oranına çok yakındır. İlde işe yerleştirme en fazla imalat sektöründe daha sonra inşaat sonra da bilgi ve iletişim sektöründedir. Türkiye'de ilk üç sektör ise imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri ve diğer hizmet faaliyetleridir. İşe yerleştirilenlerin %44,5'i ilköğretim mezunudur ve ilk sırada yer almaktadır. Bu oran %57,2 olan Türkiye toplamının çok altındadır.

Eskişehir Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne ait 2012 yılına ait işgücü piyasası faaliyetlerine ilişkin verilere bakıldığında, bu dönemde Eskişehir ilinde toplam 32.216 başvuru olduğu görülmektedir.

2013 İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre, Eskişehir ilindeki açık iş oranı[2] %3,0'tür. Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının %5,2 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörünü %4,8 açık iş oranı ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri ve %4,0'lük açık iş oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü izlemektedir. %4,1 ile Eskişehir'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu Tesis ve makine Operatörleri ve Montajcılarıdır. Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek seramik işçisidir. Açık işlerin %6,7'sini seramik işçisi oluşturmaktadır. İlde eğitim düzeyine göre istenen açık işlerin %25'ini lise altı eğitim düzeyi oluşturmaktadır. Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelediğimizde Türkiye sonucunda olduğu gibi en fazla eleman imalat sektöründe temininde güçlük çekilmektedir. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin %59,3'ü eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Temininde güçlük çekilen ilk üç meslek grubu tüm meslek gruplarının %75,7'sini oluşturmaktadır. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar %42,9 ile ilk sırada yer alırken, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar %19,7 ile ikinci sırada ve hizmet ve satış elemanları %13,1 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Temininde en çok zorluk çekilen meslek gaz altı kaynakçısı toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %5,6'sını oluşturmaktadır.

---

[1] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

[2] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Teminde güçlük nedeni olarak işverenlerin büyük çoğunluğu iş tecrübesine sahip eleman olmamasını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli beceriye/niteliğe sahip olmamasını, üçüncü sırada meslekte eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İş tecrübesine sahip eleman olmayan meslek olarak gaz altı kaynakçısı ilk sırada yer almaktadır. Gaz altı kaynakçısında temininde güçlük çeken işyerlerinin %57,1'i bu meslekte eleman bulunmaması nedeniyle temininde güçlük çekmektedir. 31 Aralık 2013 dönemi için Eskişehir İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre net istihdam değişiminde lokomotif olan üç sektör imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörüdür. İl net istihdam değişiminin sektörel dağılımı göz önünde bulundurulduğunda Türkiye ile ilk iki sektör aynıdır. Türkiye sonuçlarında net istihdam değişimi en fazla olduğu sektör imalattır. İkinci sırada toptan ve perakende ticaret, üçüncü sırada inşaat gelmektedir. 30 Haziran 2014 dönemi için Eskişehir İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre net istihdam değişiminde lokomotif olan üç sektör ise; imalat, inşaat, toptan ve perakende ticaret sektörüdür. Türkiye için net istihdam değişiminin en fazla olduğu imalat, toptan ve perakende ticaret, idari ve destek hizmet faaliyetleridir.

31 Aralık 2013 dönemi için ilde net istihdam değişim oranı[3] %2,2 ile %4,7 olan Türkiye net istihdam değişim oranının altındadır.

30 Haziran 2014 dönemi için ilde net istihdam değişim oranı[4] %3,4 ile %4,8 olan Türkiye net istihdam değişim oranının altındadır. Kısa dönemde artışı beklenen ilk 3 meslek; müşteri temsilcisi, seramik işçisi, gaz altı kaynakçısı iken uzun dönemde ise beden işçisi (inşaat), madenciler ve taş ocakçılar, pres tezgahı operatörü (kesim)'dür

Kısa dönemde azalış beklenen ilk 3 meslek; dikim işçisi (bahçecilik), madenciler ve taş ocakçıları, beden işçisi (inşaat) iken uzun dönemde ise beden işçisi-bina inşaatı, elektronik haberleşme teknisyeni, şoför (yolcu taşıma)'dür.

[3] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

[4] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

GİRİŞ

Eskişehir ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır. Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm; ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm; İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Eskişehir işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Üçüncü bölüm; Eskişehir işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

EKONOMİK VERİLER

Tablo 1.Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41, %

YILLAR	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER
2004	4,6	9,5	5,1
2005	4,8	9,7	5,3
2006	4,6	10,1	5,4
2007	4,6	10,6	5,3
2008	4,3	10,3	5,4
2009	4,5	9,9	5,3
2010	3,8	9,5	5,3

Kaynak: TÜİK

Grafik 1.Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41,%

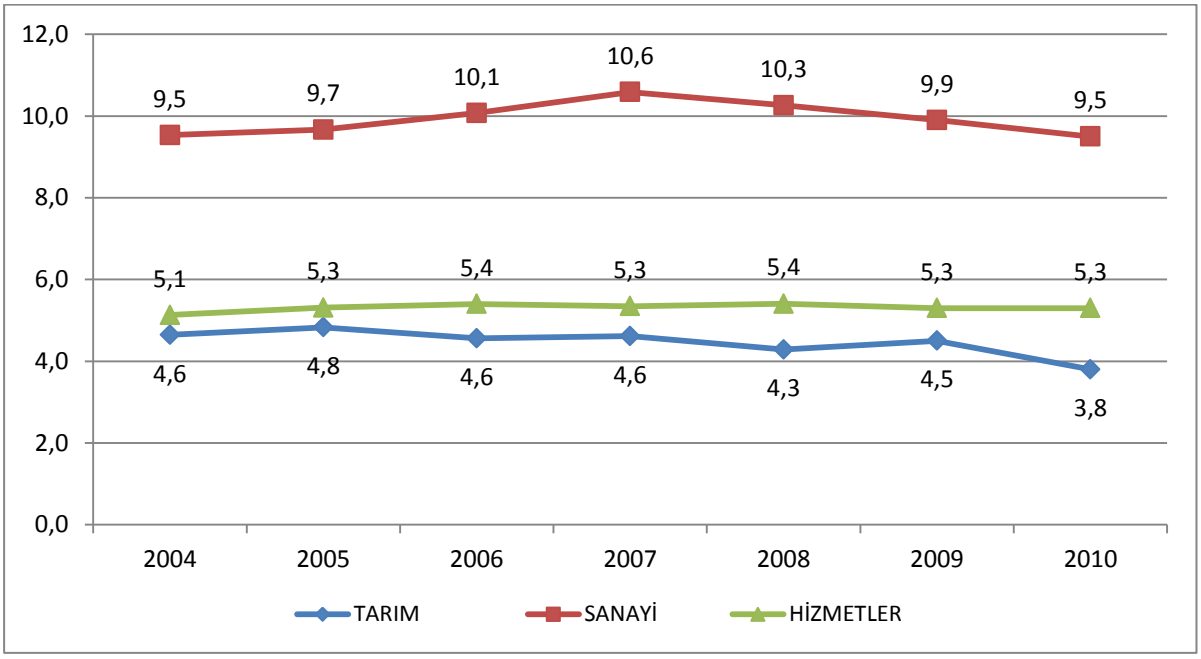

Kaynak: TÜİK

2007 yılına kadar sanayi sektörünün bölgesel payında artış gözükmekte 2007-2010 yılları arasında ise azalış eğilimine girmektedir. 2004- 2010 yılları arası için hizmetler sektörünün bölgesel payında anlamlı bir değişim yoktur. Tarım sektörünün bölgesel payı ise 2009 yılından sonra azalış eğilimine girmiştir.

Grafik 2.Yıllar itibariyle sektörlerin GSKD[5] içindeki payı, TR41, TÜRKİYE, %, 2004-2010

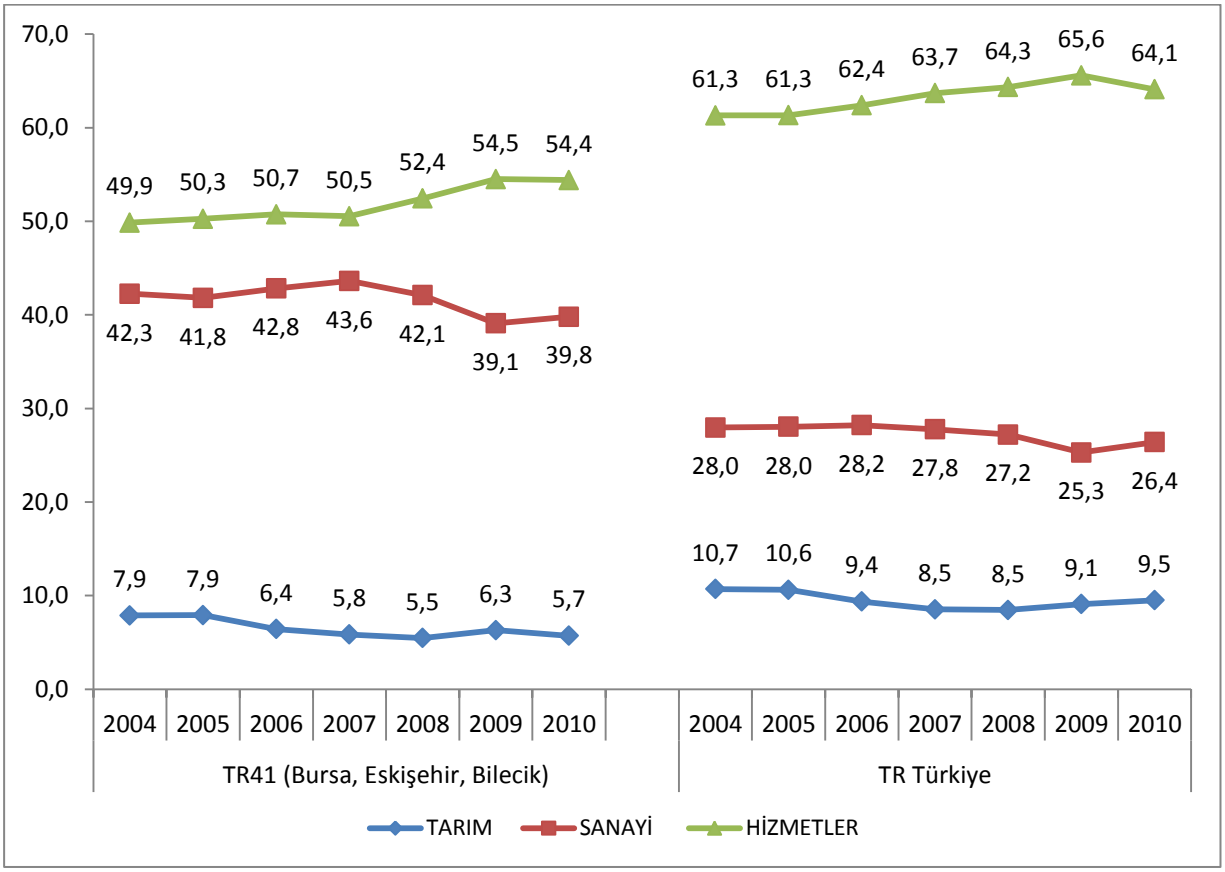

Kaynak: TÜİK

Eskişehir'in bulunduğu TR41 bölgesinin tarım ve sanayi sektörüne ait GSKD paylarında yıllar itibariyle azalış gözükürken, hizmet sektörüne ait GSKD payında artış gözlenmektedir. Daha küçük oranlarla olmakla birlikte aynı durum Türkiye için de geçerlidir.

Hem TR41 bölgesi için hem de Türkiye için sektörlerin GSKD içindeki pay sıralaması aynı olup büyükten küçüğe sıralaması şöyledir; hizmet, sanayi ve tarım. Bu durum yıllar itibari ile herhangi bir değişikliğe uğramamıştır.

TR41 bölgesinin tarım ve hizmet sektörüne ait GSKD payları Türkiye'nin tarım ve hizmet sektörüne ait GSKD paylarından daha küçük olmasına rağmen TR41 bölgesinin sanayi sektörüne ait GSKD payı Türkiye'nin sanayi sektörüne ait GSKD payından daha büyüktür.

[5] GSKD: Bölgesel Gayrisafi Katma Değer (GSKD), Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Grafik 3.Kişi Başına GSKD Yıllara Göre Artış

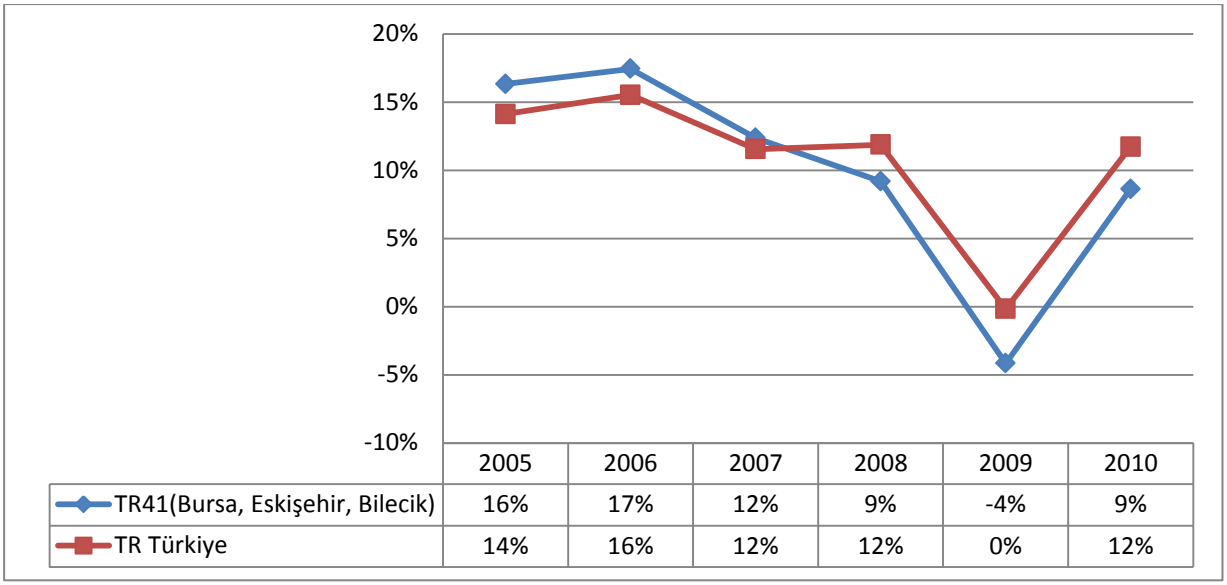

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TR41(Bursa, Eskişehir, Bilecik)	16%	17%	12%	9%	-4%	9%
TR Türkiye	14%	16%	12%	12%	0%	12%

Kaynak: TÜİK

Eskişehir'in bulunduğu TR41 bölgesinde kişi başına düşen GSKD, 2005-2006 yıllarında pozitif ivmeye sahip artış gösterirken 2007 yılından sonra negatif ivmeye sahip bir artış göstermektedir.2009 kriziyle bir önceki yıla göre %4'lük azalış göstermiştir. Daha sonraki yılda ise artış görülmektedir. Türkiye için de aynı durumdan söz edebiliriz.

Tablo 2.Yatırım Teşvikleri, İllerin Sıralaması,2012

Sıra	İller	Belge Adedi	Sabit Yatırımlar (Milyon TL)	İstihdam	Sıra	İller	Belge Adedi	Sabit Yatırımlar (Milyon TL)	İstihdam
	Türkiye Geneli	**4.330**	**57.688**	**146.887**	41	Kastamonu	29	313	821
1	İzmir	210	8.910	7.367	42	Van	68	301	1.377
2	İstanbul	573	5.010	18.245	43	Erzincan	17	292	255
3	Adana	89	2.837	2.017	44	Giresun	21	251	413
4	Kocaeli	164	2.783	5.835	45	Kars	14	235	557
5	Bursa	214	2.565	6.769	46	Karaman	18	233	717
6	Hatay	67	2.278	2.088	47	Çanakkale	16	217	433
7	Gaziantep	227	1.864	4.463	48	Niğde	22	213	795
8	Antalya	115	1.813	6.952	49	Batman	38	172	3.731
9	Ankara	178	1.713	8.323	50	Kırıkkale	16	163	338
10	Manisa	102	1.479	2.979	51	Sivas	39	162	894
11	Kahramanmaraş	74	1.428	2.092	52	Erzurum	18	156	301
12	Mardin	48	1.193	2.657	53	Elazığ	31	125	567
13	Tekirdağ	121	1.176	3.736	54	Zonguldak	25	124	609
14	Eskişehir	52	1.117	3.058	55	Siirt	7	123	731
15	Mersin	95	1.111	2.282	56	Tokat	28	119	1.036
16	Muş	19	1.042	432	57	Burdur	30	115	542
17	Balıkesir	68	952	1.915	58	Bitlis	28	115	954
18	Aydın	51	912	2.262	59	Rize	14	106	407
19	Konya	199	860	3.926	60	Yozgat	28	105	809
20	Yalova	24	734	1.651	61	Çorum	22	102	641
21	Aksaray	24	697	1.801	62	Ordu	24	100	1.268
22	Afyonkarahisar	59	670	1.449	63	Isparta	17	96	293
23	Bilecik	19	641	1.132	64	Sinop	13	84	416
24	Adıyaman	29	622	1.264	65	Nevşehir	30	78	552
25	Şanlıurfa	99	601	5.624	66	Ağrı	17	78	1.704
26	Muğla	57	597	2.024	67	Edirne	17	78	422
27	Sakarya	45	568	2.409	68	Bingöl	14	78	488
28	Bolu	14	539	533	69	Amasya	21	73	770
29	Kayseri	66	521	1.816	70	Bartın	8	57	234
30	Kırşehir	11	501	188	71	Kilis	8	48	244
31	Düzce	48	499	3.495	72	Karabük	3	46	155
32	Malatya	45	487	2.425	73	Artvin	12	45	205
33	Kırklareli	25	450	634	74	Şırnak	12	33	338
34	Denizli	71	408	1.364	75	Bayburt	5	33	99
35	Samsun	45	396	840	76	Çankırı	10	30	138
36	Diyarbakır	68	352	2.614	77	Iğdır	10	28	406
37	Uşak	31	350	489	78	Hakkari	7	23	103
38	Kütahya	36	342	1.151	79	Tunceli	4	17	86
39	Osmaniye	27	326	505	80	Gümüşhane	5	14	79
40	Trabzon	40	318	933	81	Ardahan	3	8	26

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

Yatırım teşviklerinin sabit yatırımlar açısından iller arasında sıralaması yapıldığında Eskişehir 14. Sırada yer almaktadır.

Tablo 3.Eskişehir İline Ait Sektörel Bazda Yatırım Teşvikleri,2012

SEKTÖRÜ	TOPLAM BELGE ADEDİ	TOPLAM SABİT YATIRIM (MİLYON TL)	YÜZDE PAYI	TOPLAM İSTİHDAM	KİŞİ BAŞI SABİT YATIRIM
HİZMETLER	12	188	16,8%	582	322.339,56 TL
İMALAT	31	528	47,2%	918	574.738,82 TL
MADENCİLİK	7	388	34,7%	1.510	256.636,42 TL
TARIM	2	14	1,3%	48	296.875,00 TL
GENEL TOPLAM	**52**	**1.117**	**100%**	**3.058**	**365.265,81 TL**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

Sabit yatırım açısında sektörel bazda imalat sektörü %47,2'lik payla ilk sırada yer almaktadır. Madencilik sektörü %34,7'lik payla 2. Sırada, hizmetler sektörü %16,8 ile 3. Sırada tarım sektörü ise %1,3 ile 4. Sırada yer almaktadır. İmalat sektörünün toplam sabit yatırımdaki payı madenciliğe oranla fazla olmasına rağmen toplam istihdamda madencilik sektörü imalat sektöründen daha fazladır. Aynı şekilde kişi başı sabit yatırımlara baktığımızda tarım sektörünün payı madencilik sektöründen daha fazladır.

Tablo 4.Eskişehir İline Ait Sermaye Türüne Göre Sektörel Bazda Yatırım Teşvikleri,2012

SEKTÖRLER	TOPLAM SABİT YATIRIM (MİLYON TL)		TOPLAM İSTİHDAM	
	YERLİ SERMAYE	YABANCI SERMAYE	YERLİ SERMAYE	YABANCI SERMAYE
HİZMETLER	182	6	560	22
İMALAT	378	149	763	155
MADENCİLİK	388	0	1510	0
TARIM	14	0	48	0

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Yatırım Teşvik İstatistikleri

2013 yılı Toplam sabit yatırımlar açısından Eskişehir yabancı sermayede 22. sırada, yerli sermayede 15. sırada yer almaktadır. Yine 2013 yılı için baktığımızda Toplam istihdam açısında Eskişehir yabancı sermayede 13. Sırada yerli sermayede 20. Sıradadır(BKZ:EK-4;TABLO 49)

Grafik 4.Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı,2013

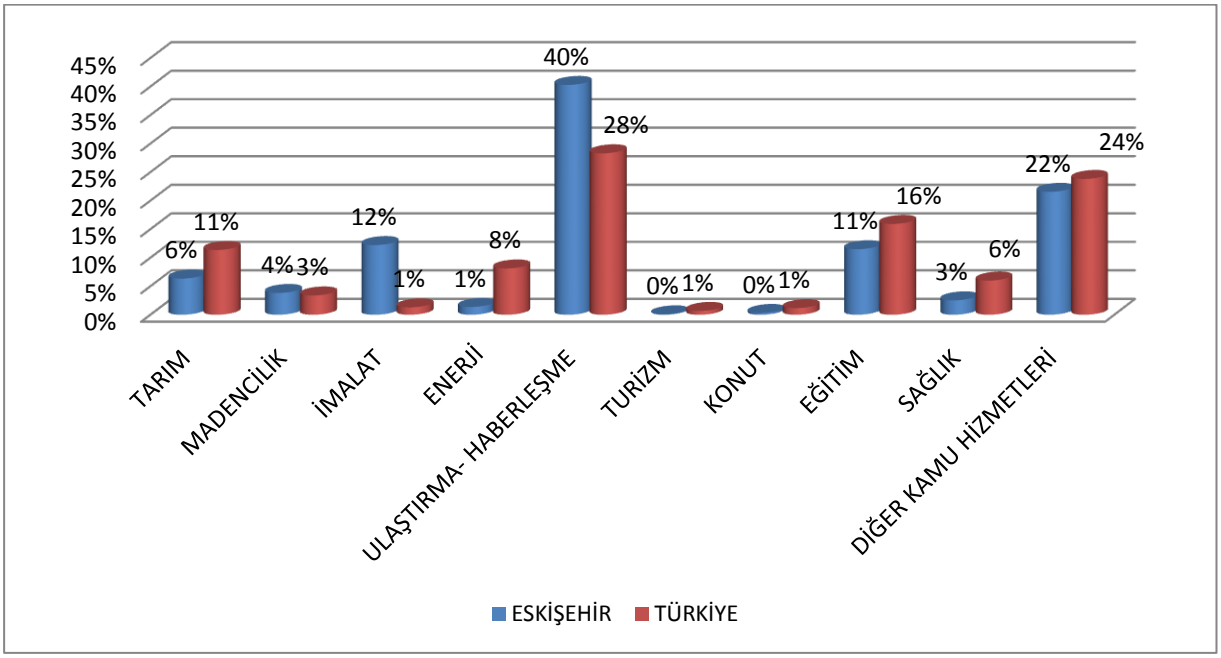

Kaynak: DPT, Kamu Yatırımları, 2013

Eskişehir'in Haberleşme ve İmalat sektörlerindeki kamu yatırımlarına ait payları Türkiye'nin Haberleşme ve İmalat sektörlerindeki kamu yatırımlarına ait paylarından oldukça fazladır. Diğer sektörlerdeki dağılımlarda ise Türkiye'ye ait oranlar Eskişehir'e ait oranlardan fazladır.(BKZ Tablo 47)

Grafik 5.Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı,2013

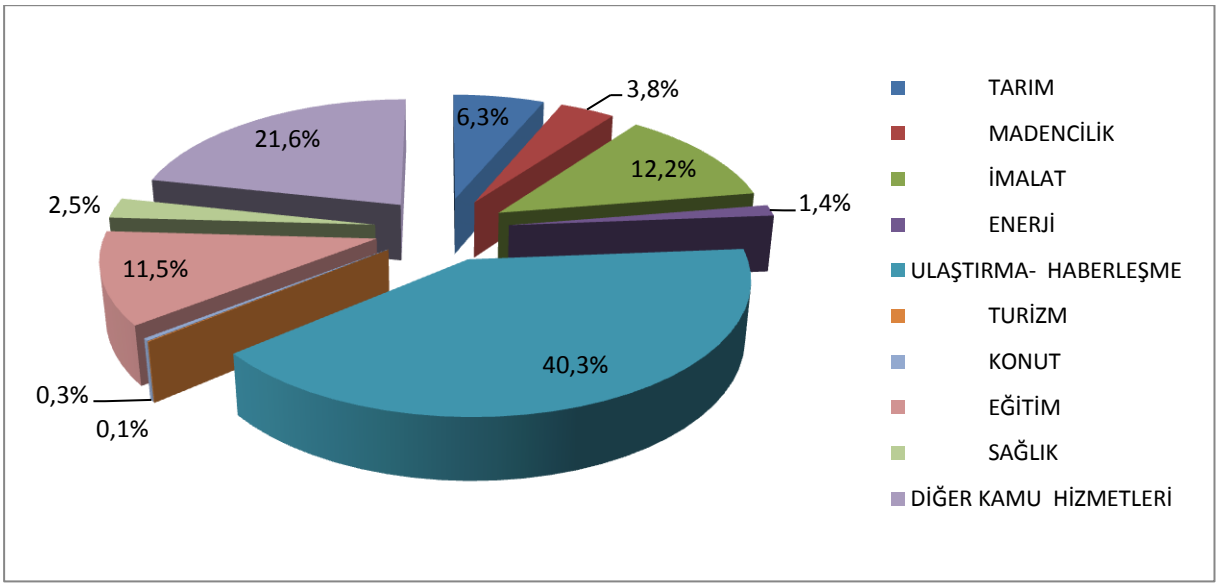

Kaynak: DPT, Kamu Yatırımları, 2013

Eskişehir'de kamu yatırımlarında Haberleşme sektörü %40,3 ile ilk sırada yer almaktadır. Diğer Kamu Hizmetleri %21,6 ile 2. sırada, İmalat sektörü %12,2 ile 3. sırada ve Eğitim sektörü de %11,5 ile 4. sırada yer almaktadır. Ulaştırma-Haberleşme sektörünün ilk sırada yer alma sebeplerinden en büyüğü hızlı trene yapılan yatırımlardır.

Tablo 5.Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, İllere Göre Birikimli Dağılımı

	2012 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)								2011 OCAK-ARALIK (ONİKİ AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
ESKİŞEHİR	261	4	1532	170	37	119	23	676	459	5	1516	187	42	90	22	1014
TÜRKİYE	38887	877	67455	19203	2342	14168	1895	31915	53409	1033	60430	21851	2815	13095	1896	41130

Kaynak: TOBB, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

Tablo 6.Kurulan-Kapanan İşyerlerinin Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranları,2012,%

	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
ESKİŞEHİR	-43	-20	1	-9	-12	32	5	-33
TÜRKİYE	-27	-15	12	-12	-17	8	0	-22

Kaynak: TOBB, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi,2012

Eskişehir'de 2012 yılı için kurulan işyeri sayısı bir önceki yıla göre %43 azalmıştır. Tasfiye olan şirket sayısı da %9 azalmıştır. Kapanan şirket sayısı da %32 artmıştır. Türkiye'de kurulan şirket %27 azalırken kurulan gerçek kişi tic.işl.de %12 gibi belirgin bir artış mevcuttur. Türkiye'deki kapanan şirket sayısı %8'lik bir artış oranıyla, Eskişehir'deki kapanan şirket sayısından daha düşüktür.

Grafik 6.Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, Eskişehir, Türkiye,%

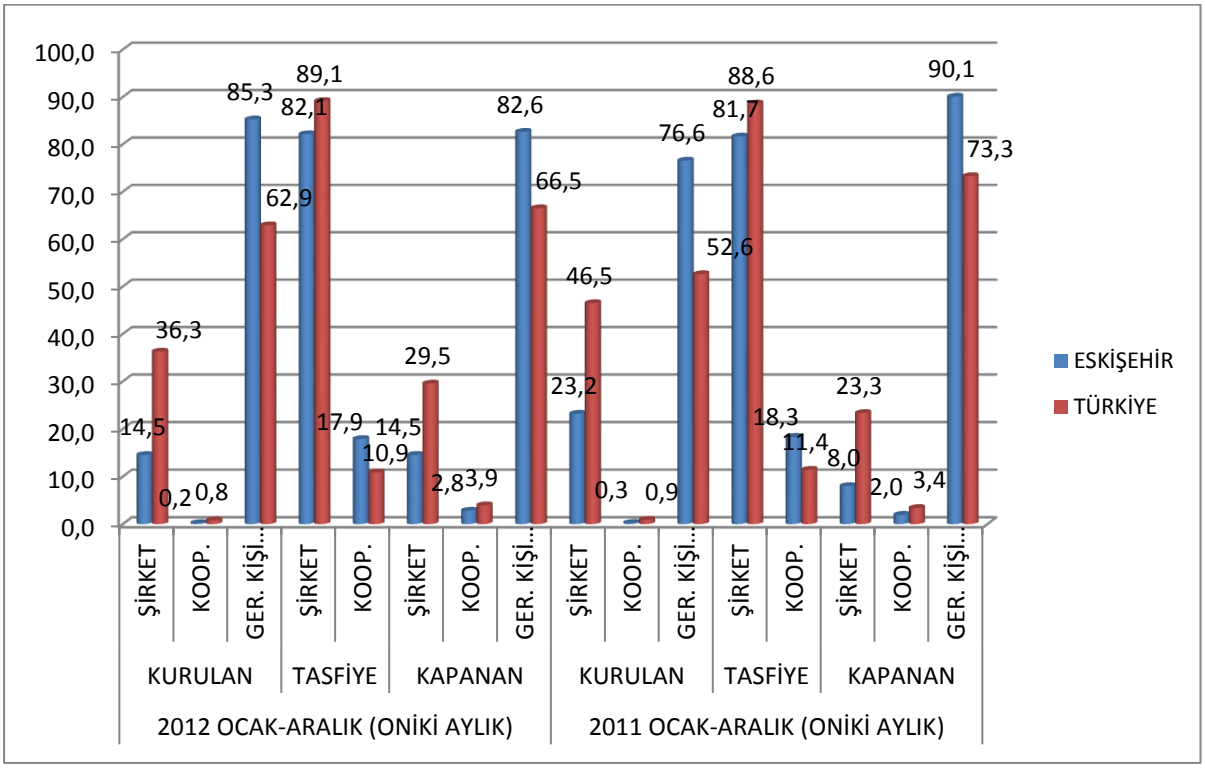

Kaynak: TOBB, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

2012 yılında Eskişehir için kurulan işyerlerinin %85,3'ünü gerçek kişi ticari işletmeleri oluşturmakta, Türkiye için kurulan işyerlerinin %62,9'unu gerçek kişi ticari işletmeleri oluşturmaktadır. Eskişehir için tasfiye halindeki işyerlerinin %82,1'ini şirketler oluştururken, Türkiye içinde tasfiye halindeki işyerlerinin %89,1'ini şirketler oluşturuyor. Eskişehir'de kapanan işyerlerine baktığımızda %82,6 ile gerçek kişi ticari işletmeleri en büyük payı almaktadır. Türkiye'de ise bu oran %66,5'tir.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

Grafik 7.Yerleşim Yerine Göre Nüfus, Türkiye, Eskişehir,2012

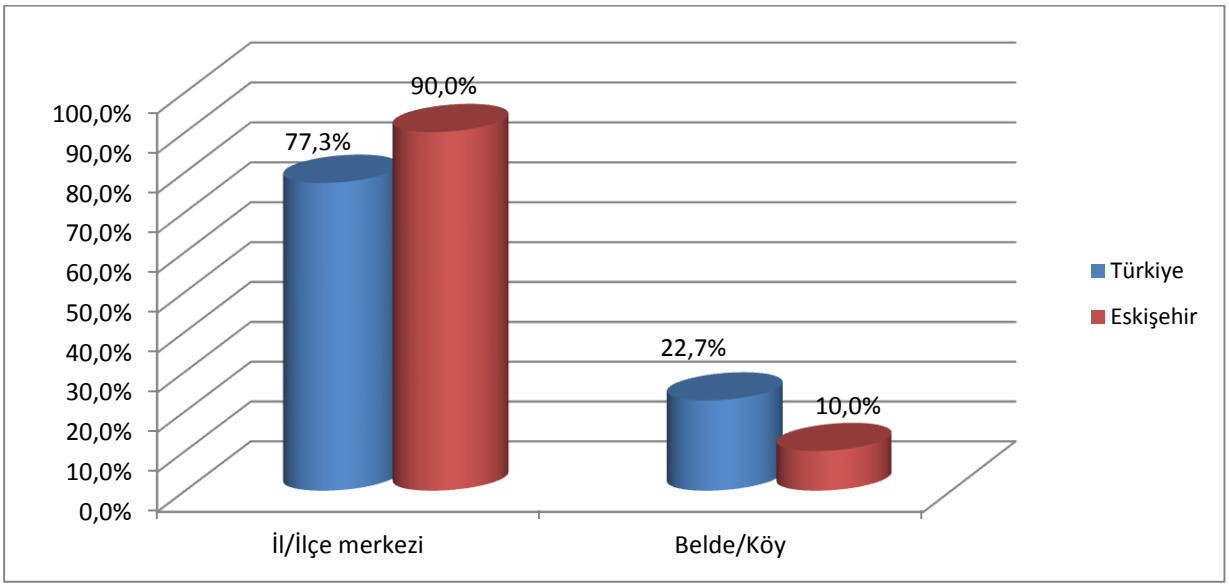

Kaynak: TÜİK

Eskişehir için yerleşim yerine göre nüfus %90 gibi büyük oranla il/ilçe merkezlerinde toplanmıştır. Bu oran 13 puanlık farkla Türkiye'den fazladır.

Grafik 8.Yıllara ve Yerleşim Yerine Göre Nüfus,2012, Eskişehir

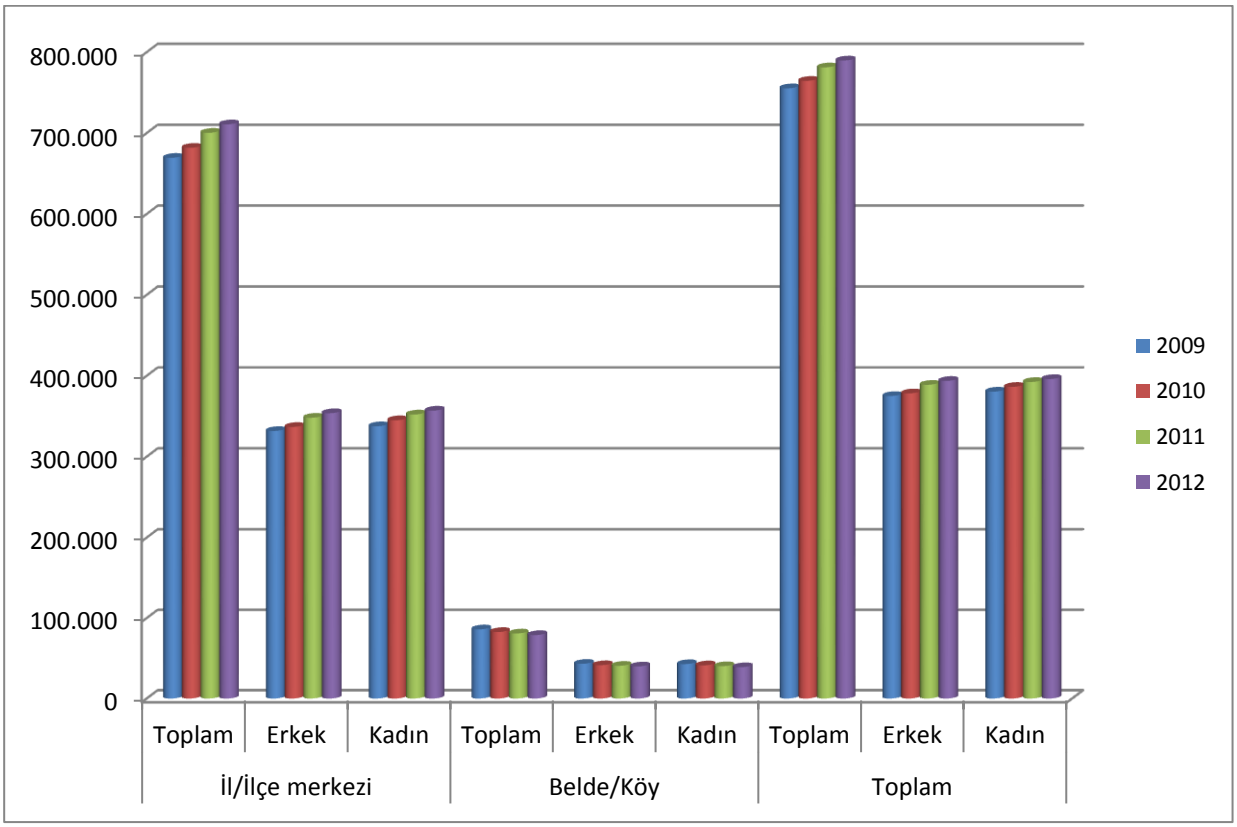

Kaynak: TÜİK

Yıllara göre Eskişehir'deki nüfus değişimine baktığımızda toplamda hem kadın hem erkek için artış göstermektedir. İl/İlçe merkezlerinde nüfus 2009'a göre 2012 yılı için %6,2 (41.386 kişi) artmıştır. Bunun aksine belde/köylerde nüfus 2009'a göre 2012 yılı için %8,2 (7.063 kişi) azalmıştır.

Grafik 9.Geniş Yaş Gruplarına Göre Nüfus,2012

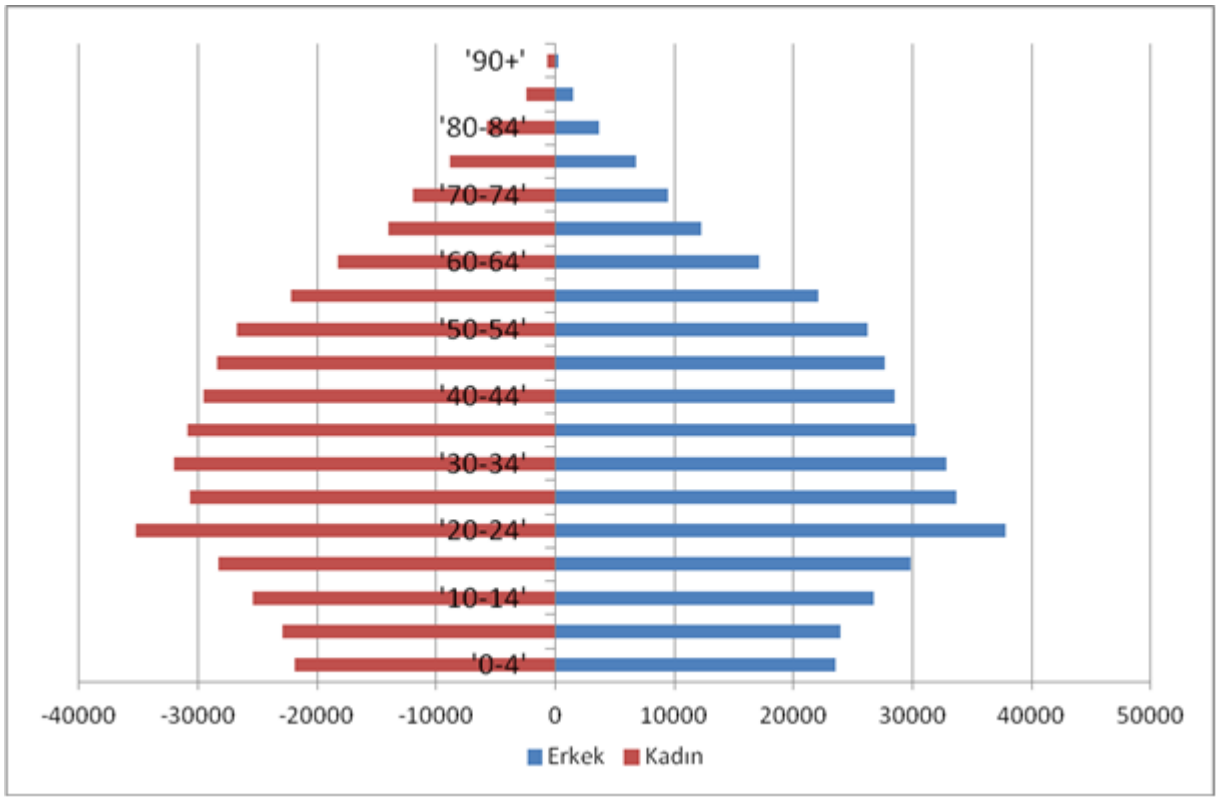

Kaynak: TÜİK

Nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımına baktığımızda her iki cinsiyet içinde aynı oranlarda dağılımın olduğunu söyleyebiliriz. Grafikten ayrıca şunu da çıkartabiliriz; Eskişehir genç bir nüfusa sahiptir. Bunda Eskişehir'de iki üniversitenin oluşunun sebebi yüksektir.

Grafik 10.Yaş Gruplarına Göre Nüfus,2012

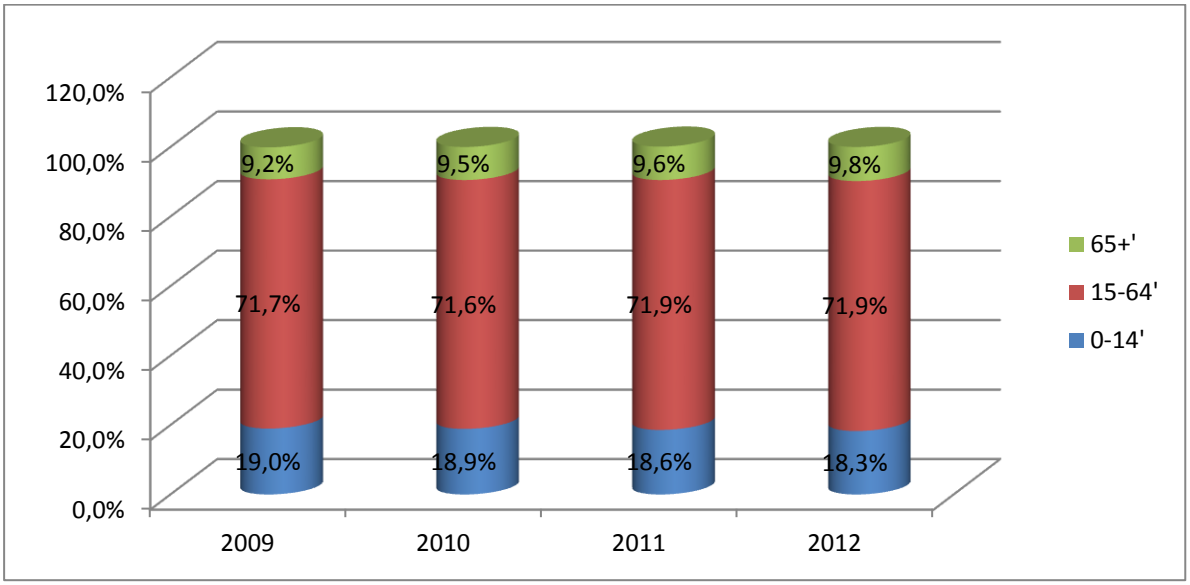

Kaynak: TÜİK

Yaş gruplarına bakıldığında 15-64 yaş grubundaki nüfus diğer yaş gruplarından oldukça fazladır. Yılllar itibariyle de kayda değer bir değişiklik olmamıştır. Buradan Eskişehir'in çalışma çağında bir nüfusa sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Grafik 11.Eğitim Düzeyine göre Nüfus,2012,%

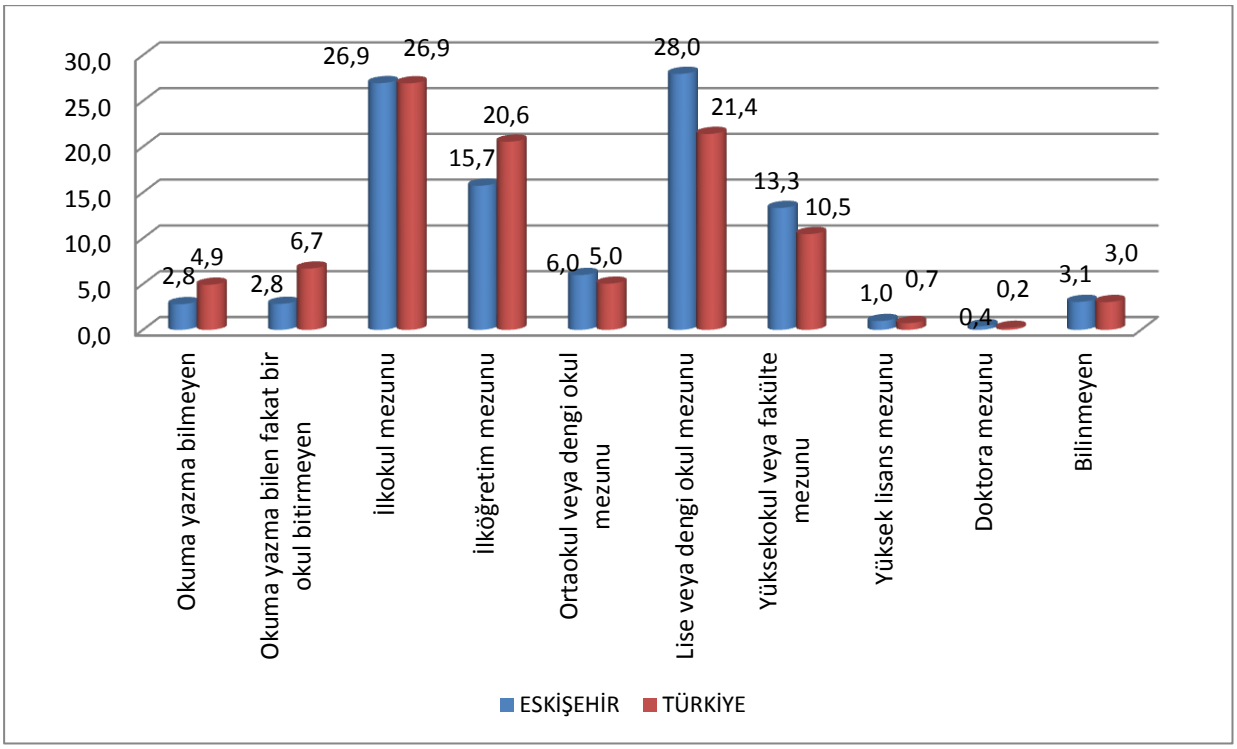

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumuna göre nüfusa baktığımızda Eskişehir'de lise ve dengi okul mezunu oranı %28 ile en büyük payı oluşturmaktadır. Bundan sonra sırası ile %26,9'luk oranla ilkokul mezunları, daha sonra %20,6'lık oranla ilköğretim mezunları gelmektedir. Türkiye'de ise ilk sırada %26,9 ile ilkokul mezunları, 2. Sırada %21,4 ile lise ve dengi okul mezunları ve 3. Sırada da %20,6 ile ilköğretim mezunları gelmektedir. Eskişehir'de imalat sanayinin ağırlıklı olmasından dolayı istihdam ara kademedeki elemanlardan oluşmaktadır. Bu nedenle işgücü istemleri de lise ve dengi okul mezunlarından olduğu için lise ve dengi okul mezununda ki pay fazladır.

Grafik 12.Yaş Bağımlılık Oranı[6], Eskişehir, 2012; %

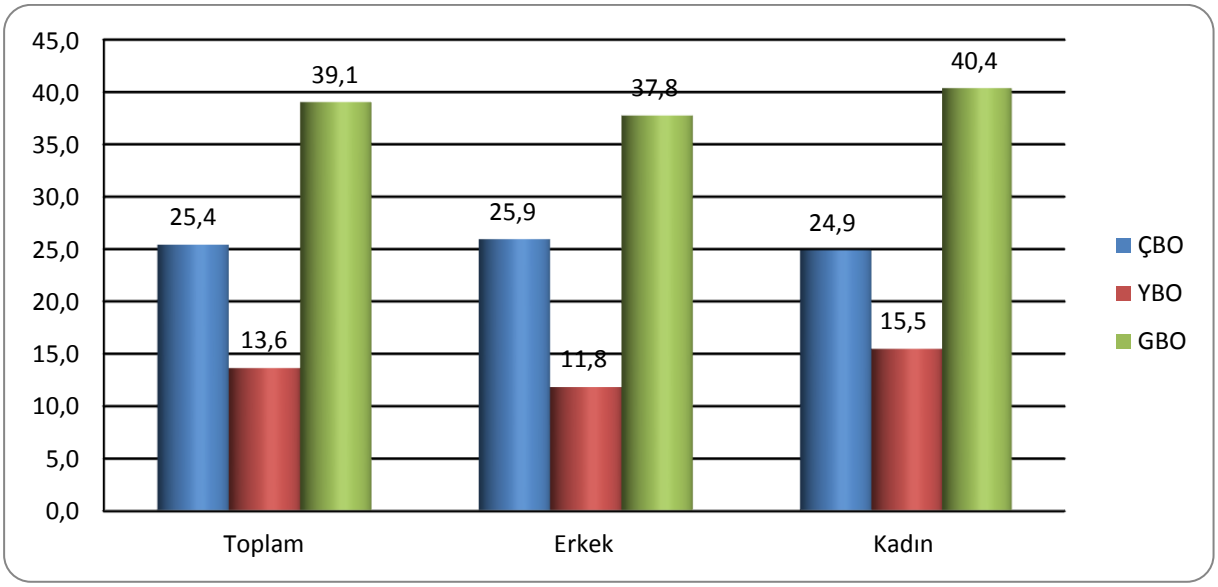

Kaynak: TÜİK

Cinsiyete göre yaş bağımlılık oranlarına baktığımızda, kadınlarda YBO'nın erkeklerden fazla olduğunu görüyoruz. ÇBO'da ise erkeklerin %1 oranla daha fazla olduğunu görmekteyiz. Kadınlarda YBO'da ki %4 fark nedeniyle kadınların GBO da fazla çıkmıştır. Erkeklerde çocuk sayısı kadınlara göre fazlayken, kadınlarda yaşlı sayısı daha fazladır.

[6] ÇBO(Çocuk Bağımlılık Oranı): "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

YBO(Yaşlı Bağımlılık Oranı): "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "65 ve daha yukarı" yaş grubundaki kişi sayısıdır.

GBO(Genel Bağımlılık Oranı): "15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" ve "65 ve daha yukarı" yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.

Grafik 13.Yıllara Göre Yaş Bağımlılık Oranı, Eskişehir, 2012; %

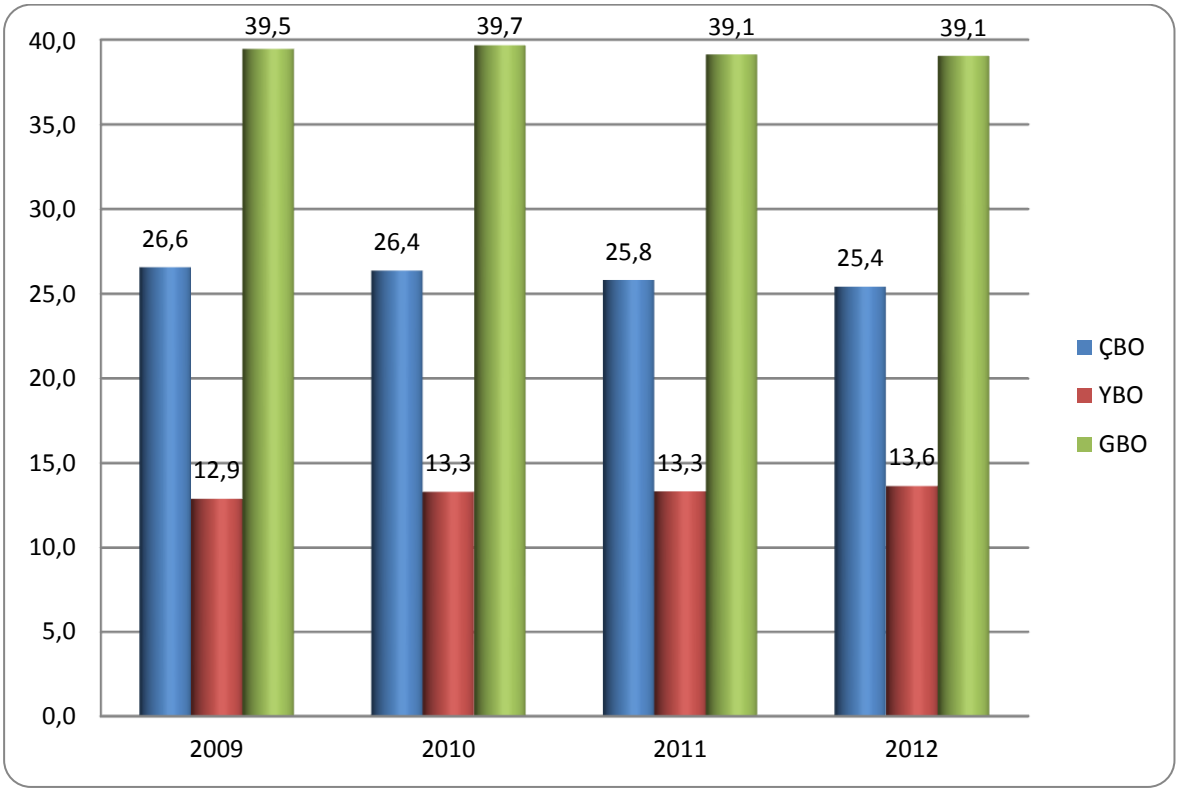

Kaynak: TÜİK

Yıllara göre yaş bağımlılık oranına baktığımızda Eskişehir'in genç nüfusun azaldığından, yaşlı nüfusun ise arttığından bahsedebiliriz.

Tablo 7.Yıllara Göre Net Göç

Yıllar	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı(‰)
2009	32.346	23.225	9.121	12,15
2010	31.662	26.780	4.882	6,41
2011	35.045	27.908	7.137	9,18
2012	32.363	25.299	7.064	8,98

Kaynak: TÜİK

2009 yılında kriz olması nedeniyle piyasalarda belirsizlik oluşmuştur. Bunun sonucu olarak 2010 yılındaki göçü etkilemiştir. 2010 yılı sonrasında ise krizin etkisinden çıkılarak net göç hızında pozitif bir artış olmuştur. Ayrıca baktığımızda ilimiz göç alan bir şehirdir. Bunun en büyük sebeplerinden birisi iki üniversitenin olmasıdır.

Tablo 8.En Fazla Göç Aldığı Ve Verdiği İller

EN FAZLA GÖÇ ALDIĞI İLLER	EN FAZLA GÖÇ VERDİĞİ İLLER
Ankara	**İstanbul**
İstanbul	**Ankara**
Afyonkarahisar	**Afyonkarahisar**
Bursa	**İzmir**
İzmir	**Bursa**
Bilecik	**Kütahya**
Konya	**Antalya**
Antalya	**Bilecik**
Kütahya	**Konya**
Samsun	**Balıkesir**

Kaynak: TÜİK

Yukarıda Eskişehir ilinin göç aldığı ilk on il ile göç verdiği ilk on il verilmiştir. Ankara Eskişehir arası hızlı trenin olması göç alma oranını etkilemiştir. İstanbul'un kalabalık bir nüfusa ve gelişmiş bir sanayiye sahip olması, İstanbul'dan göç alınıp verilmesinde etkili olmuştur.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Tablo 9.Ortaöğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayısı, Eskişehir 2012-2013

ORTAÖĞRETİMDE KAYITLI TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI			
	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	48225	25356	22869
Şehir	47688	25032	22656
Köy	537	324	213

Kaynak: MEB

Tablo 10.Ortaöğretimde Kayıtlı Öğrenci Sayısı, Eskişehir,2012-2013

Cinsiyet	GENEL ORTAÖĞRETİM			MESLEKİ VE TEKNİK LİSE		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Toplam	24676	24354	322	23549	23334	215
Erkek	11205	10994	211	14151	14038	113
Kadın	13471	13360	111	9398	9296	102

Kaynak: MEB

Ortaöğretimde kayıtlı öğrencilerin %53'ü erkeklerden, %47'si kadınlardan oluşmaktadır. Şehirde kayıtlı öğrenci sayısı %99 iken köyde bu oran %1'dir.

Genel ortaöğretimdeki öğrencilerin sayısı ortaöğretimdeki toplam öğrencilerin %51'i oranındadır. Mesleki ve teknik lisedeki öğrencilerin sayısının ortaöğretimdeki toplam öğrencilere oranı %49'dur.

Ortaöğretimdeki erkeklerin %44'ü genel ortaöğretimde iken %56'sı mesleki ve teknik lisededir. Bu oran kadınlarda ise genel ortaöğretim için %59 iken mesleki ve teknik lise için %41'dir. Eskişehir'de imalat sanayinin fazla olması nedeniyle ara eleman ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde erkeklerde mesleki ve teknik liseye eğilim daha fazla olmuştur.

Tablo 11.Eskişehir'de Okullaşma Oranı[7] 2012-2013

Okullaşma Oranı	İlköğretim			Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Brüt	104,79	103,59	106,05	56,15	49,73	62,89	53,58	62,81	43,88
Net	98,73	98,72	98,87	42,99	36,59	49,72	44,58	52,82	35,91

Kaynak: MEB

Net brüt okullaşma oranında kadınların oran farkı erkeklerden daha fazladır. Bunun sebebi kadınların örgün öğretime gönderilmemesidir. Buna rağmen genel ortaöğretimde kadınların okullaşma oranı erkeklerden daha fazladır. Bunun sebebi olarak da erkeklerin çalışma hayatına erken atılması ve Eskişehir'in sanayisinin gelişmiş olmasından dolayı mesleki ve teknik liseye yönelmesidir.

[7] Okullaşma Oranı: 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ilköğretim net okullaşma oranları hesaplanırken ortaokula kayıtlı olması gereken ancak yönetmelik gereği kaydı ertelenen veya sınıf tekrarı yapan 10-13 yaş aralığındaki 276.809 ilkokul öğrencisi ile ilkokulda olması gereken okula erken başlayan yada sınıf atlayan 6-9 yaş aralığındaki 14.631 ortaokul öğrencisi dikkate alınmıştır.

Brüt okullaşma oranı hesaplanırken açık öğretim ortaokulu ve açık öğretim lise öğrencileri dâhil edilmiştir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Grafik 14.Temel İşgücü Verilerine Ait Zaman Serisi TR41

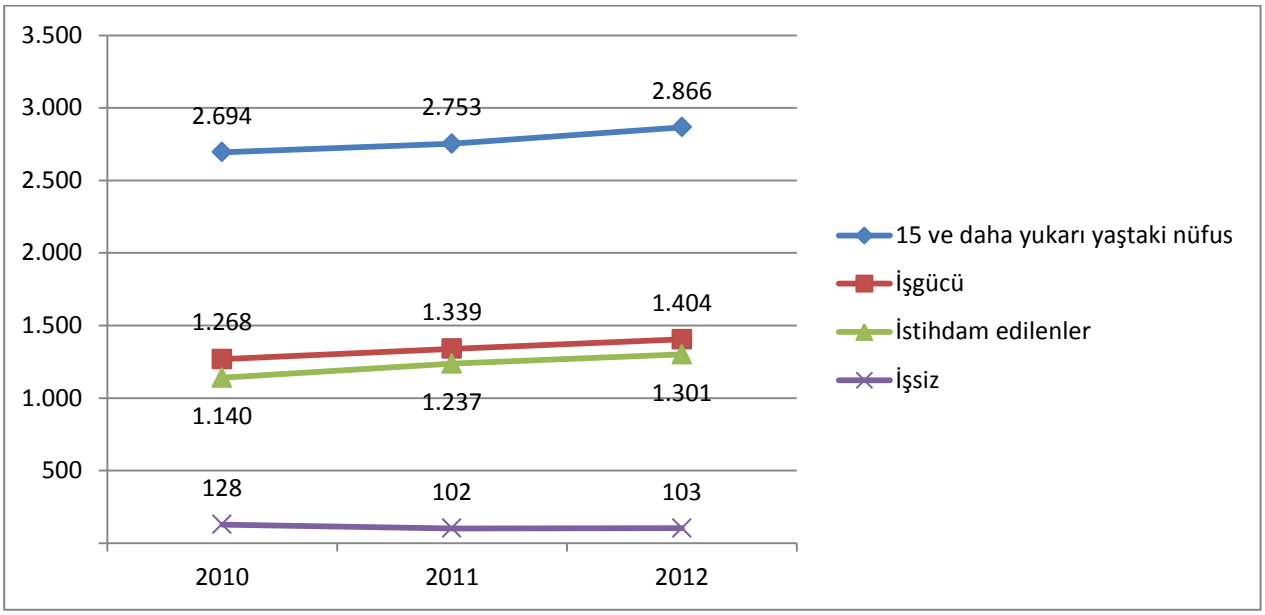

Kaynak: TÜİK

Tablo 12.Temel İşgücü Verileri, 2010-2012, TR41, Türkiye

		15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	İşsiz	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İstihdam oranı	İşgücüne dahil olmayan nüfus
TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	2010	2.694	1.268	1.140	128	47,1	10,1	42,3	1.426
	2011	2.753	1.339	1.237	102	48,6	7,6	44,9	1.414
	2012	2.866	1.404	1.301	103	49,0	7,4	45,4	1.462
Türkiye	2010	52.541	25.641	22.594	3046	48,8	11,9	43,0	26.901
	2011	53.593	26.725	24.110	2615	49,9	9,8	45,0	26.867
	2012	54.724	27.339	24.821	2518	50,0	9,2	45,4	27.385

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle hem Türkiye'nin hem TR41 bölgesinin 15+ nüfusu artmıştır. Buna paralel olarak işgücü ve istihdam edilenlerin sayılarında da artış olmuştur. İşsiz sayısı ise 2010-2012 yılları arasında azalmıştır.

Grafik 15.Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, TR41,2012,%

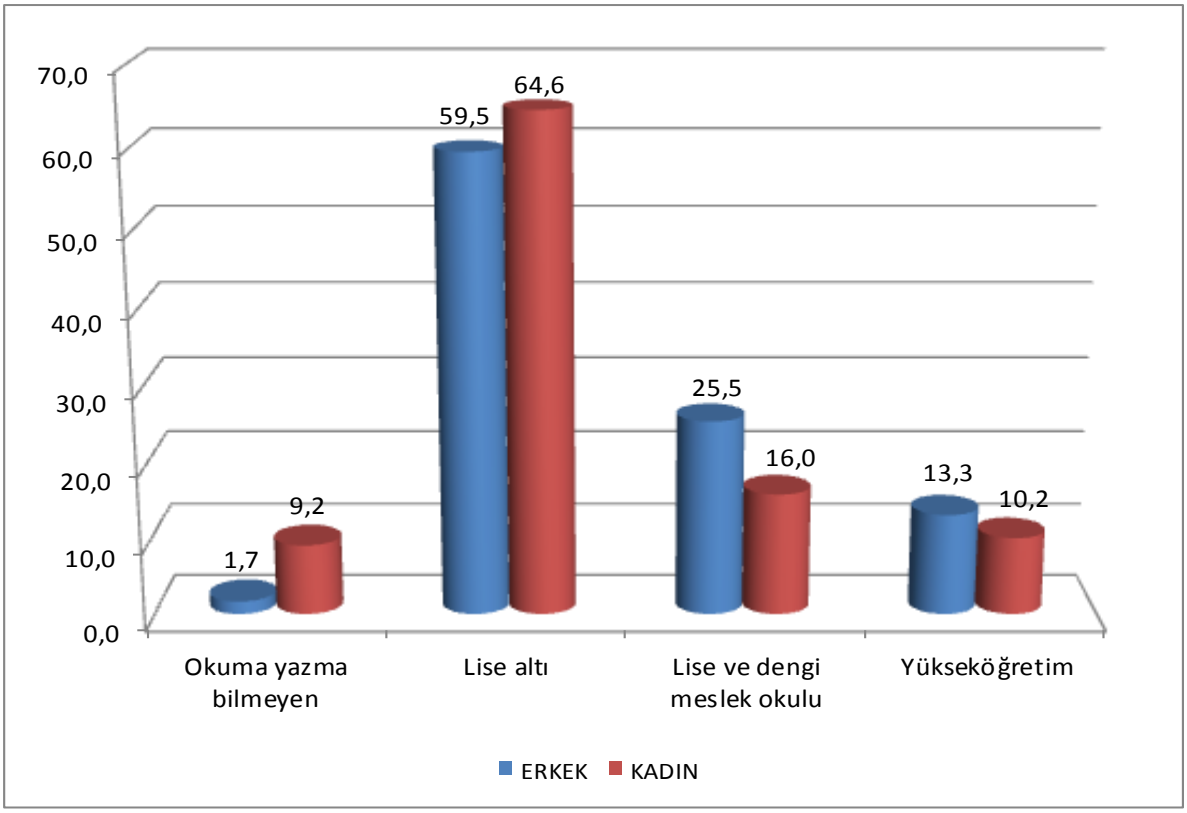

Kaynak: TÜİK

Okumaya yazma bilmeyen kadınların ve lise altı kadınların oranı kurumsal olmayan kadınlara oranı %73,8'dir. Erkeklerde bu oran %61,2'dir. Lise ve üstü öğretim gören erkeklerin oranı kurumsal olmayan erkeklere oranı %38,8 iken kadınlarda bu oran %26,2'dir.Buna göre erkeklerin eğitim düzeyi kadınlardan daha yüksektir.

Grafik 16. Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranı, TR41, % 2004-2012

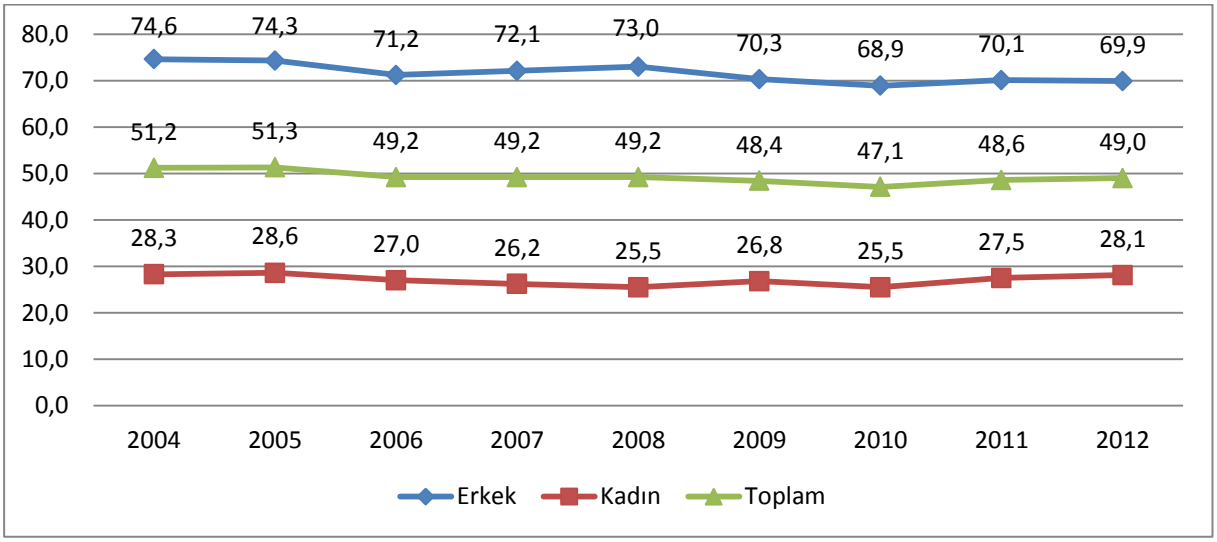

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle erkeklerde işgücüne katılım azalırken kadınlarda önce azalış sonra artış eğilimine girmiştir. Erkek istihdam oranı kadın istihdam oranının nerdeyse 3 katıdır.

Grafik 17.Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılma Oranı,2012, TR41, %

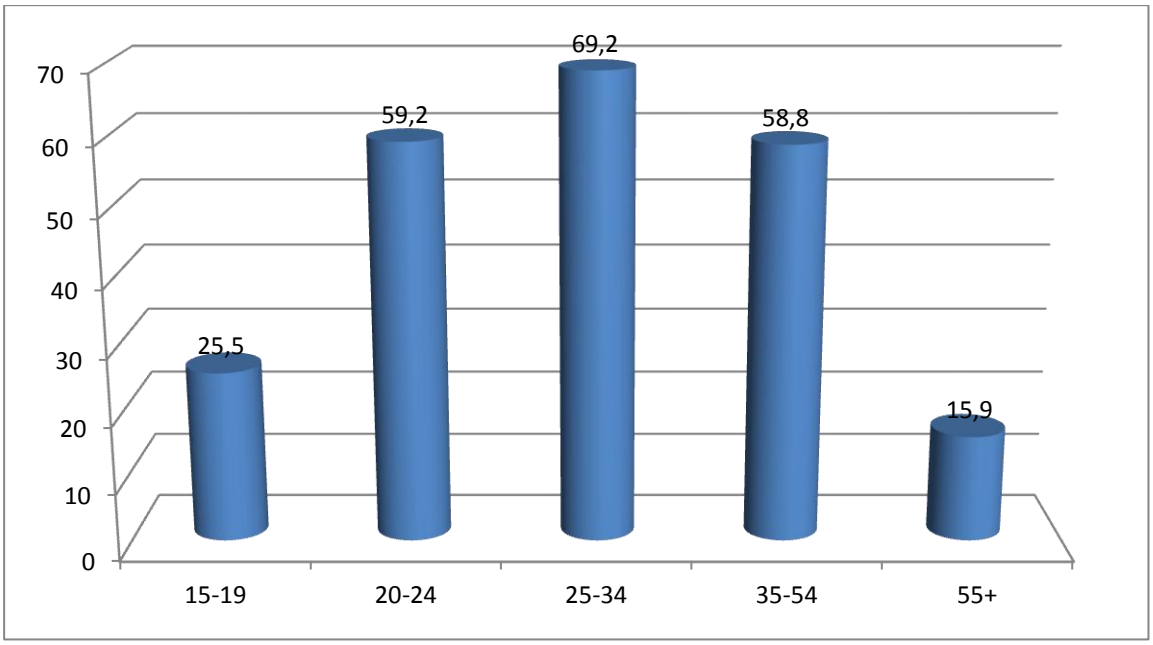

Kaynak: TÜİK

Yaş gruplarına göre işgücüne katılım incelendiğinde 25-34 yaş grubunun %69,2 gibi büyük bir orana sahip olduğunu görürüz. Sırasıyla %59,2 ile 20-24 yaş grubu 2. sırada yer alırken %58,8 ile 35-54 yaş grubu 3. sırada yer almaktadır. Buna göre genç nüfusun işgücüne katılım oranının yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Grafik 18.Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı,2012,TR41, %

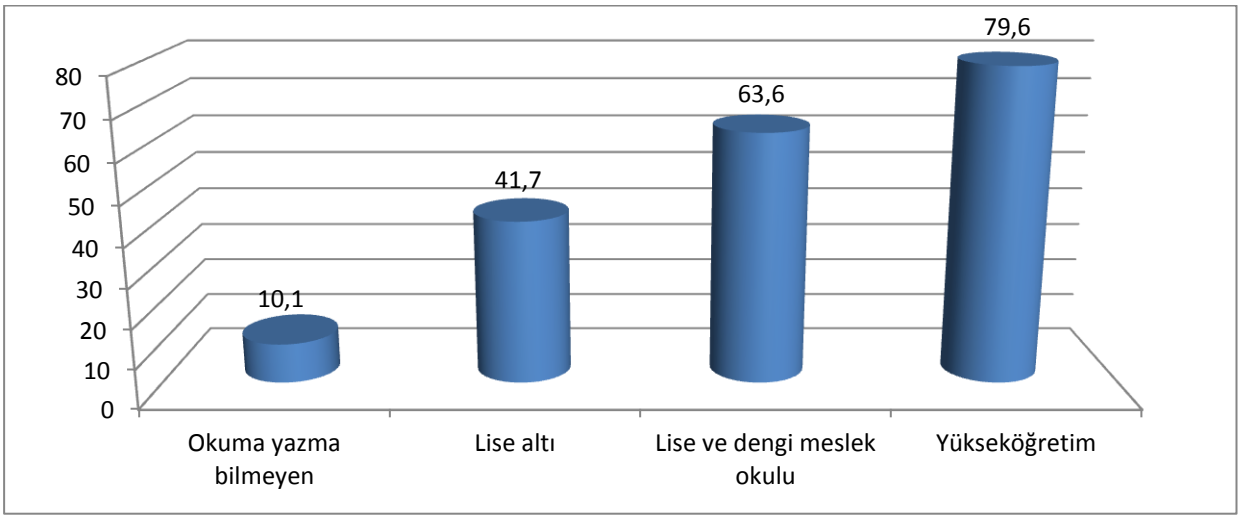

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı %79,6 ile ilk sırada yükseköğretim mezunları gelmekte, daha sonra %63,6 ile Lise ve dengi okul mezunları, üçüncü sırada %41,7 ile

lise altı okul mezunları ve en son olarak %10,1 gibi çok düşük bir oranla okuma yazma bilmeyenler gelmektedir. Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi TR41 için eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılım da artmaktadır.

Grafik 19.Yıllar İtibariyle Cinsiyetlere Göre İşsizlik Oranları TR41 %

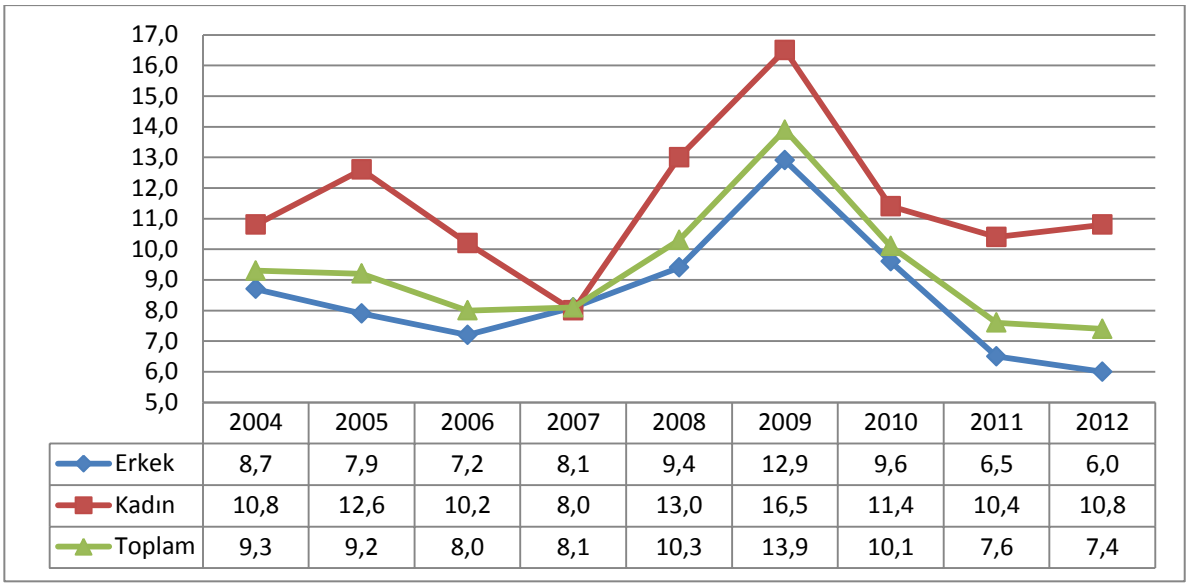

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Erkek	8,7	7,9	7,2	8,1	9,4	12,9	9,6	6,5	6,0
Kadın	10,8	12,6	10,2	8,0	13,0	16,5	11,4	10,4	10,8
Toplam	9,3	9,2	8,0	8,1	10,3	13,9	10,1	7,6	7,4

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle kadınlarda işsizlik oranındaki değişime baktığımızda azalış ve artışlar sert biçimde olmuştur. Erkeklerdeki değişim ise kadınlara göre daha yumuşaktır. Erkeklerin işsizlik oranı kadınlara göre daha düşüktür.

Grafik 20.Geniş Yaş Grubuna Göre İşsizlik Oranı, 2012, TR41, %

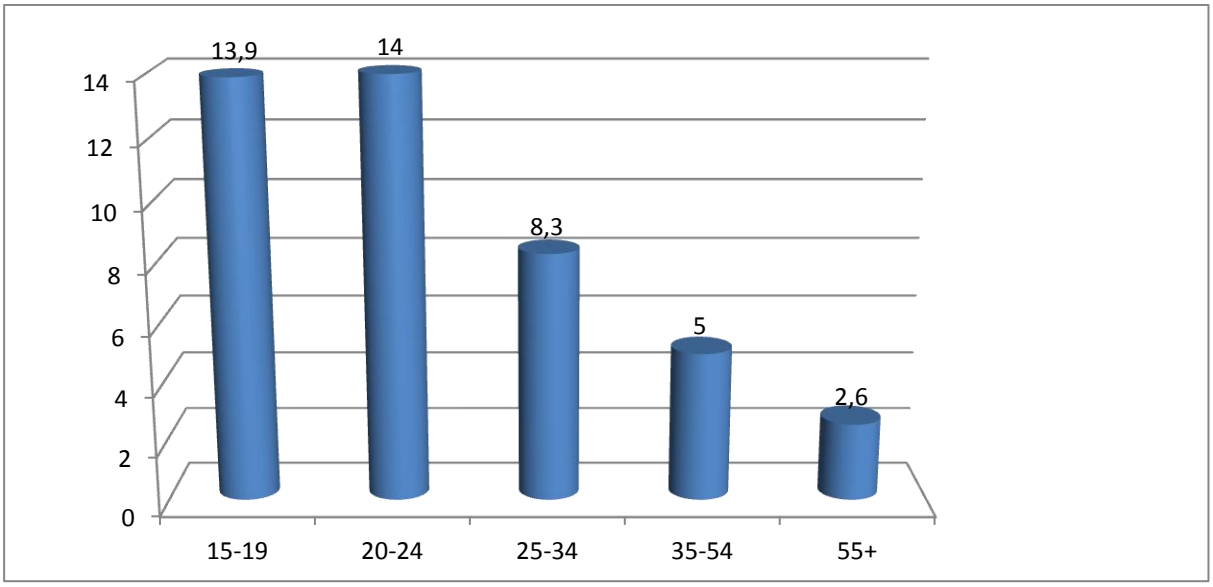

Kaynak: TÜİK

Yaş gruplarına göre işsizlik oranına bakıldığında 20-24 yaş grubunun %14 ile ilk sırada yer aldığını görürüz. 0,1 puan farkla 15-19 yaş grubu ikinci sırada yer almaktadır ve azalarak sırasıyla

25-34, 35-54 ve 55+ yaş grupları gelmektedir. Genç yaş grupları için işsizlik oranı daha yüksektir. Yaş artarken işsizliğin düşmesinin sebepleri arasında işverenin deneyimli ve kalifiye eleman ihtiyacı öne çıkmaktadır.

Grafik 21. Eğitim Ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı 2012, TR41, %

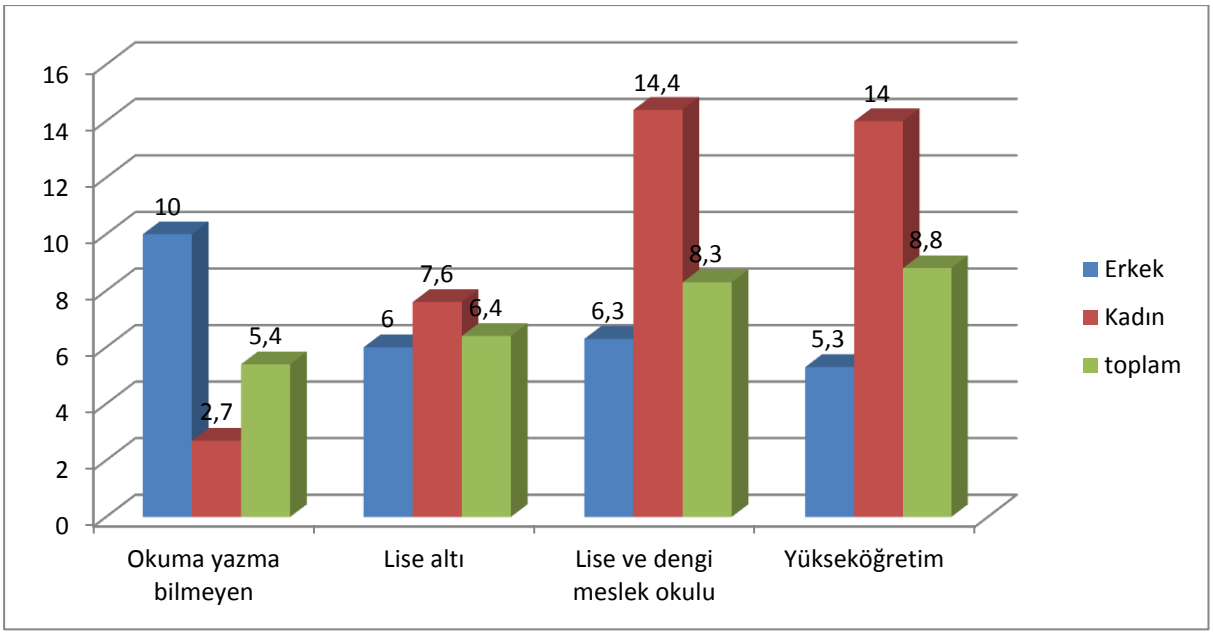

Kaynak: TÜİK

Kadınlarda eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı artmaktadır. Bunun tam aksi erkeklerde eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı düşmektedir. Bunun sebeplerinden birisi kadınların eğitim seviyesi arttıkça ucuz işgücünü kabul etmemeleri ayrıca iş konusunda daha seçici olmalarıdır.

Grafik 22.Yıllar İtibariyle İstihdam Oranı, TR41, %, 2004-12

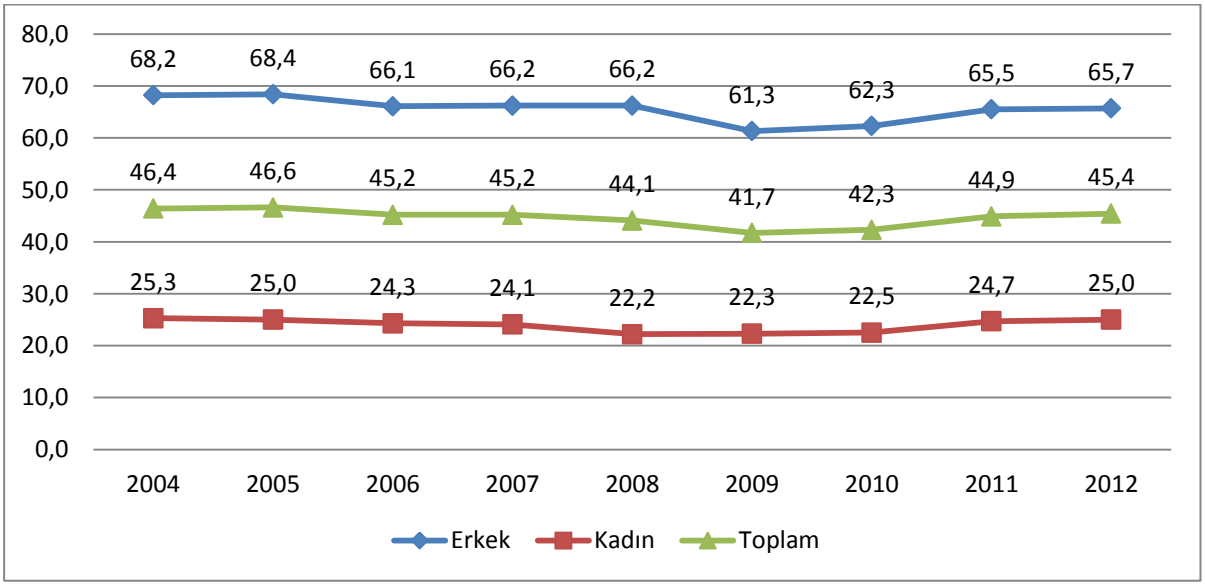

Kaynak: TÜİK

2004-2009 yılları arasında istihdam oranında azalış gözlenmektedir. Özellikle 2008-2009 yılları arasında bu azalış kriz nedeniyle daha belirgindir. 2009'dan sonra yeniden toparlanma eğilimine geçerek artış gözlenmektedir. Erkeklerin istihdam oranı kadınların istihdam oranının yaklaşık 3 katı kadardır.

Grafik 23.İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre Tarım İçi Ve Tarım Dışı Durumları, 2012, TR41, Bin Kişi, 15+

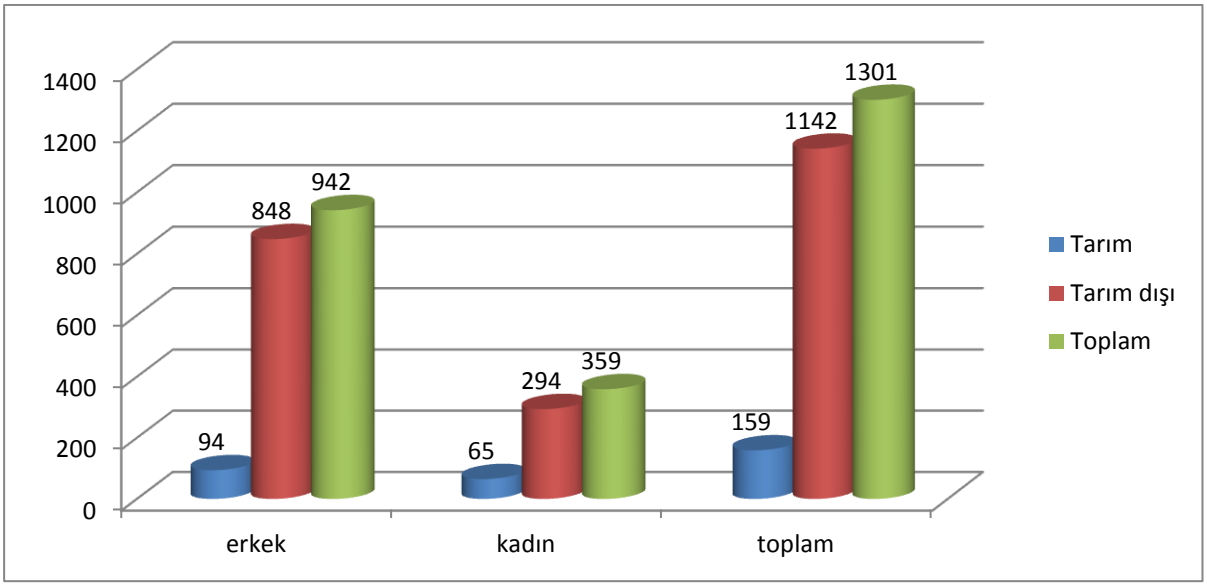

Kaynak: TÜİK

Erkeklerde tarım dışı istihdam tarım içi istihdamın 9 katı iken kadınlarda bu oran 4,5 katı kadardır. Bunun en büyük sebeplerinden birisi kadınların tarım işçisi olarak çalışmalarıdır. Toplamda tarım dışı istihdam tarım içi istihdamın 7 katıdır.

Grafik 24.İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları, TR41, %

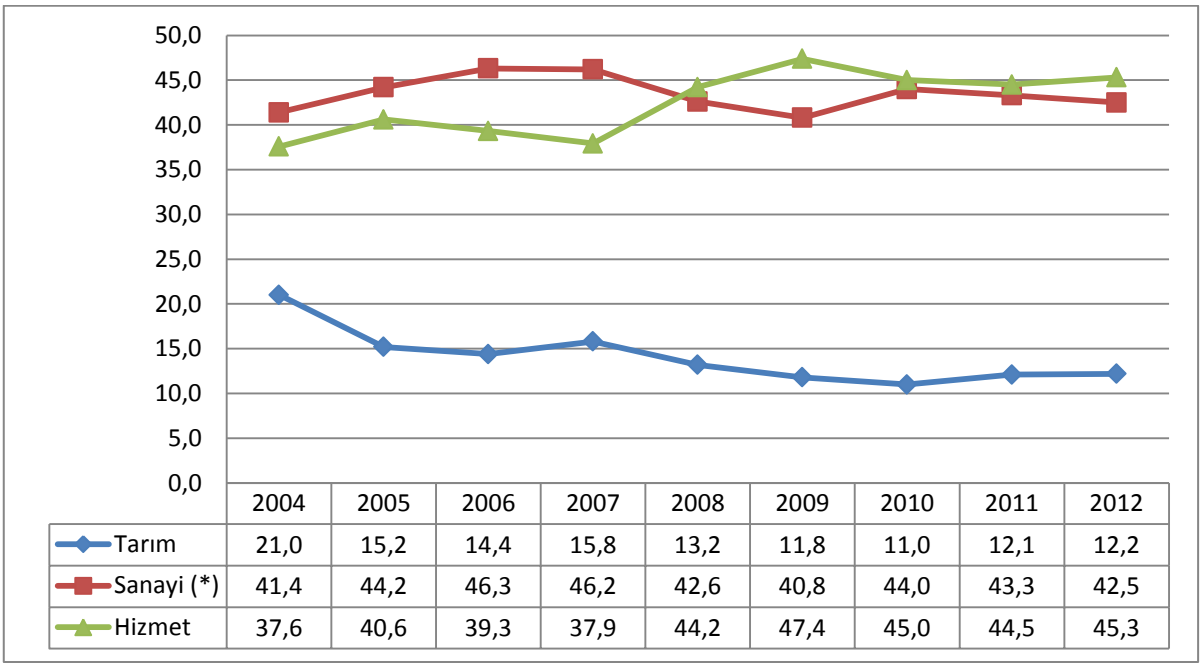

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tarım	21,0	15,2	14,4	15,8	13,2	11,8	11,0	12,1	12,2
Sanayi (*)	41,4	44,2	46,3	46,2	42,6	40,8	44,0	43,3	42,5
Hizmet	37,6	40,6	39,3	37,9	44,2	47,4	45,0	44,5	45,3

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle iktisadi faaliyet kollarının toplam istihdam edilenlerin arasındaki paylarında sanayi sektörü dalgalı bir yapıya, tarım sektörü negatif bir eğime, hizmet sektörü de pozitif bir eğime sahiptir. 2012'de sektörlerin toplam istihdam edilenler arasındaki paylarında ilk sırayı %45,3 ile hizmet sektörü almaktadır. İkinci olarak % 42,5 ile sanayi sektörü[8] son olarak da %12,2 gibi düşük bir oranla tarım sektörü yer almaktadır. 2008 yılından sonra hizmet sektörünün payı sanayi sektörünün payından fazla olmuştur.

Grafik 25.İstihdam Edilenlerin Cinsiyete Göre İşteki Durumları, 2012, TR41, Bin Kişi, 15+,%

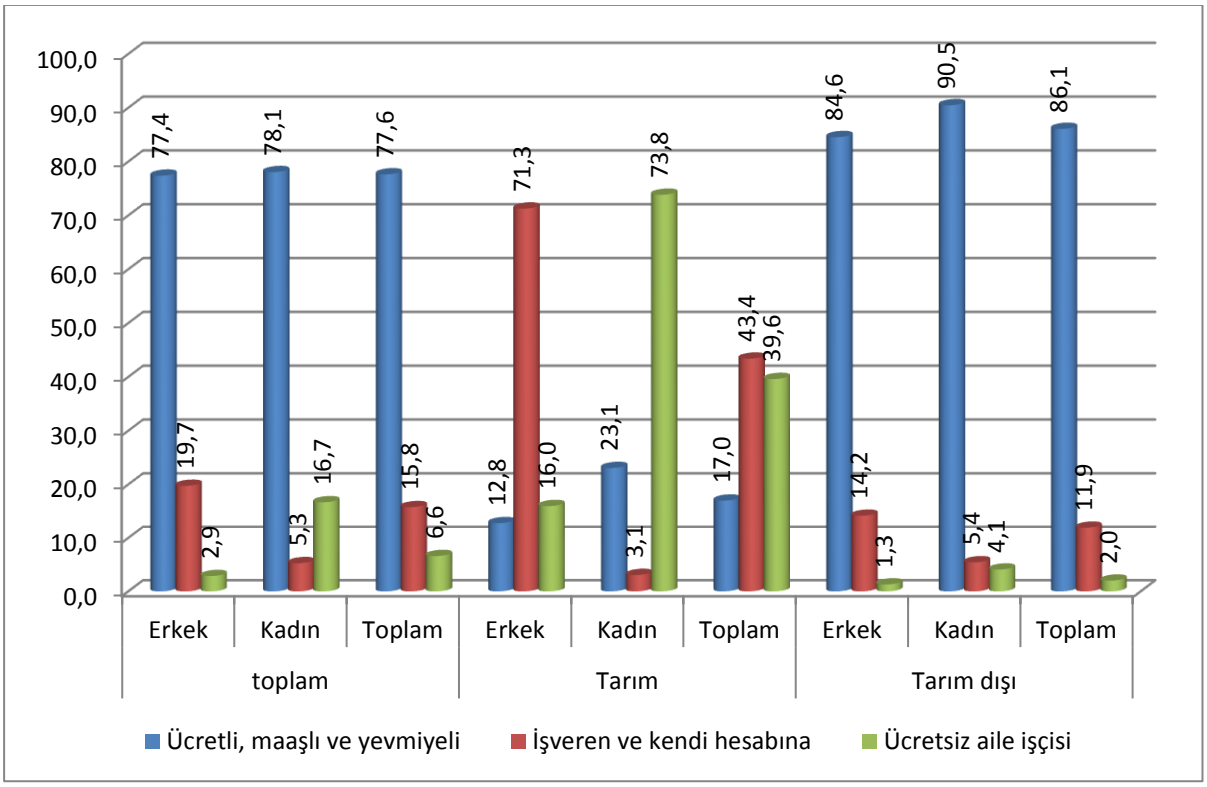

Kaynak: TÜİK

TR41 için ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanların istihdamı Türkiye'de ücretli, maaşlı ve yevmiyeli çalışanların istihdamından daha fazladır. Bunda en büyük etken bu bölgenin sanayisinin gelişmiş olmasıdır.

[8] (*)İnşaat sektörü sanayi sektörü içinde değerlendirilmiştir.

Grafik 26.Eğitim Durumu Cinsiyete Göre Kayıtlılık Durumu, 2012, TR41, %

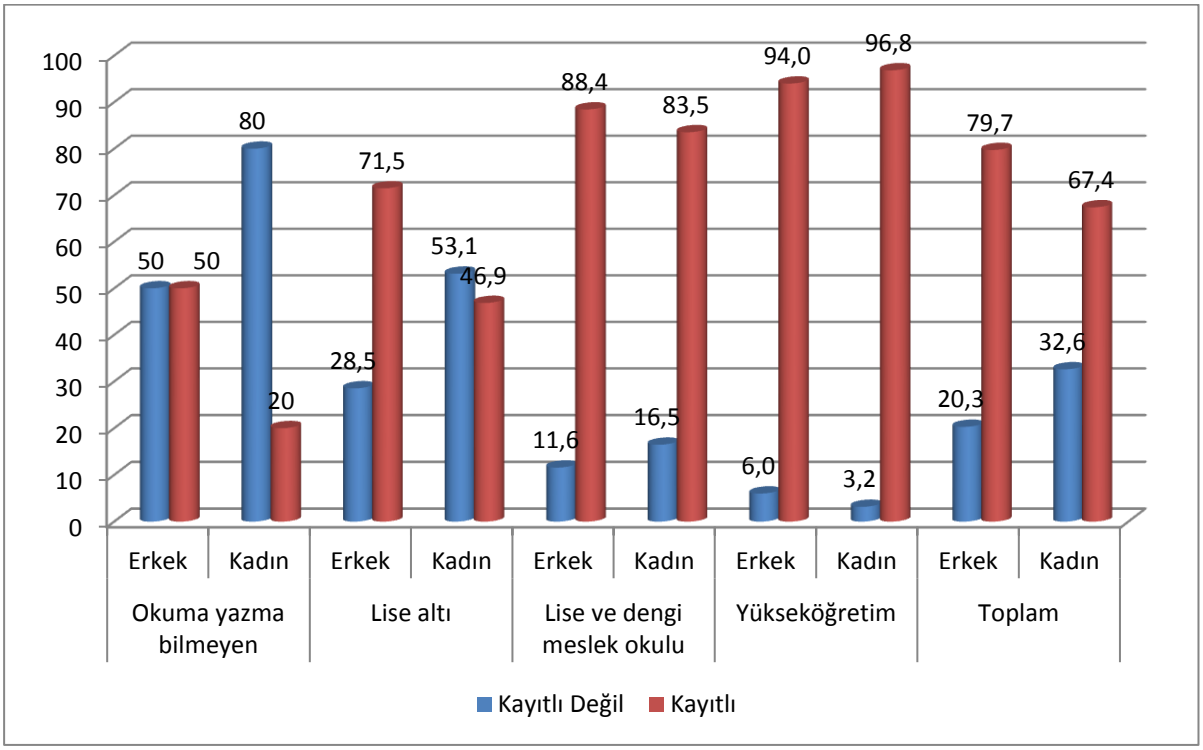

Kaynak: TÜİK

Erkekler için kayıtlı çalışanlar kayıt dışı çalışanların yaklaşık 4 katı kadınlar için 2 katı kadardır. Eğitim düzeyi arttıkça kayıt dışılıkta azalmaktadır.

Grafik 27.Geniş Yaş Grubuna Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı ,2012,(%)

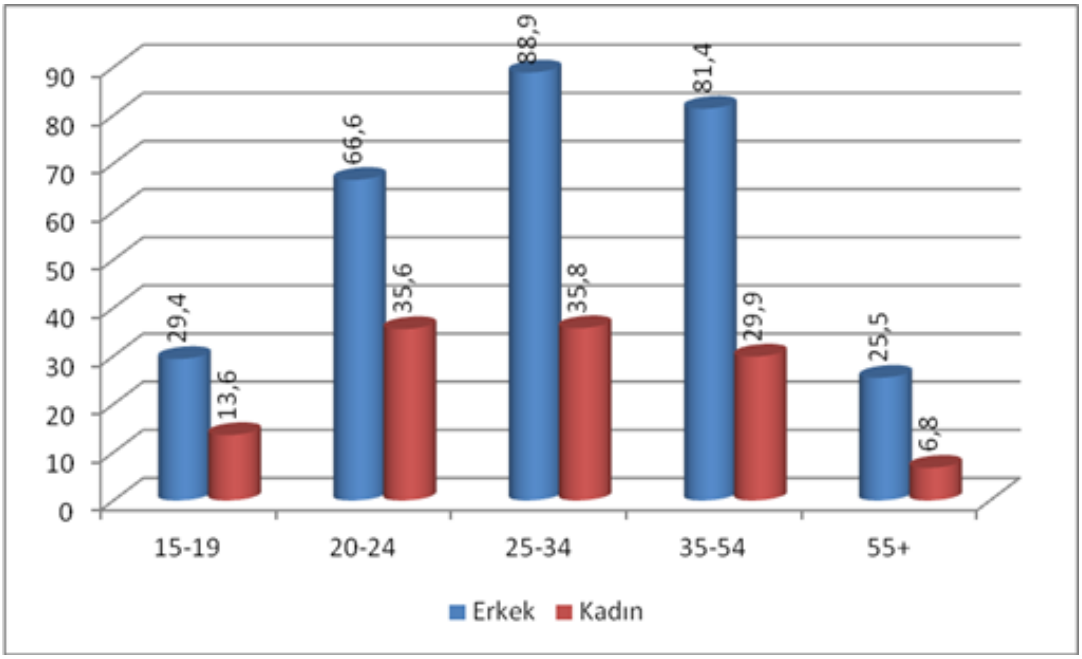

Kaynak: TÜİK

25-34, 35-54 yaş gruplarında istihdam oranı erkekler için oldukça yüksektir. İstihdam oranı kadınlarda ise erkeklerden az olmakla birlikte 20-24, 25-34, 35-54 yaş gruplarında birbirine yakındır. 15-19 ve 55+ yaş gruplarında kadınlardaki istihdam oranı oldukça düşüktür.

Grafik 28.Eğitim Durumuna Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%)

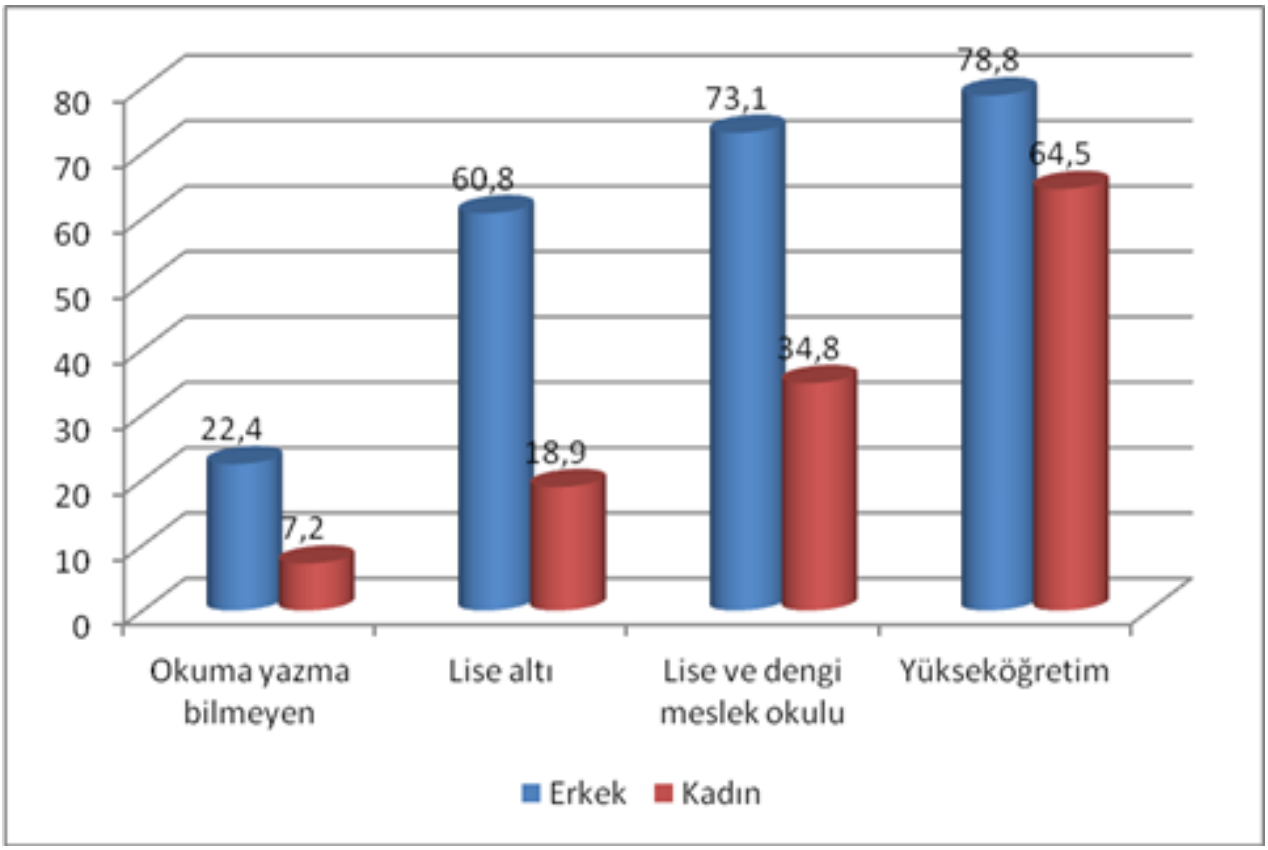

Kaynak: TÜİK

Erkeklerde eğitim seviyesi arttıkça istihdam oranı parabolik bir şekilde artmaktadır. Kadınlarda ise eğitim seviyesi arttıkça istihdam oranı doğrusal bir şekilde artmaktadır. Erkeklerin istihdam oranı eğitim seviyesine göre kadınların istihdam oranlarından daha fazladır.

Grafik 29.İşgücüne Dahil Olmayanların Yıllar Ve Cinsiyete Göre Dağılımı TR41

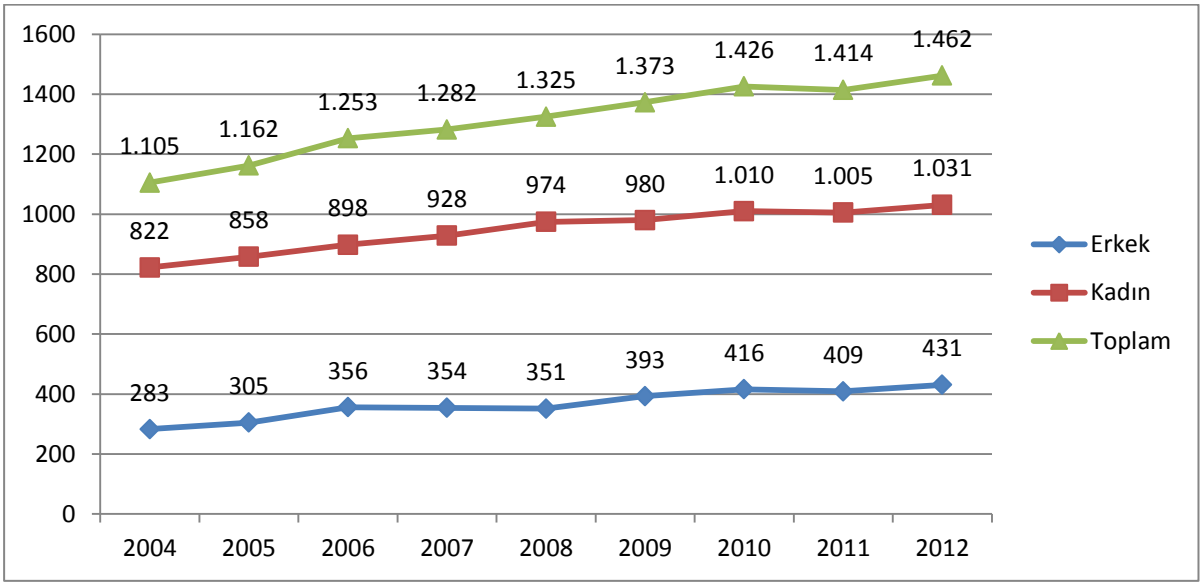

Kaynak: TÜİK

Yıllar itibariyle işgücüne dahil olmayanların sayısı artmıştır. Erkekler de işgücüne dahil olmayanların sayısı kadınlarda işgücüne dahil olmayanlardan daha azdır ve işgücüne dahil olmayanların yıllara göre artışı kadınlara göre daha azdır.

Grafik 30.İşgücüne Dâhil Olmayanların Dâhil Olmama Nedenleri 2012, TR41, %

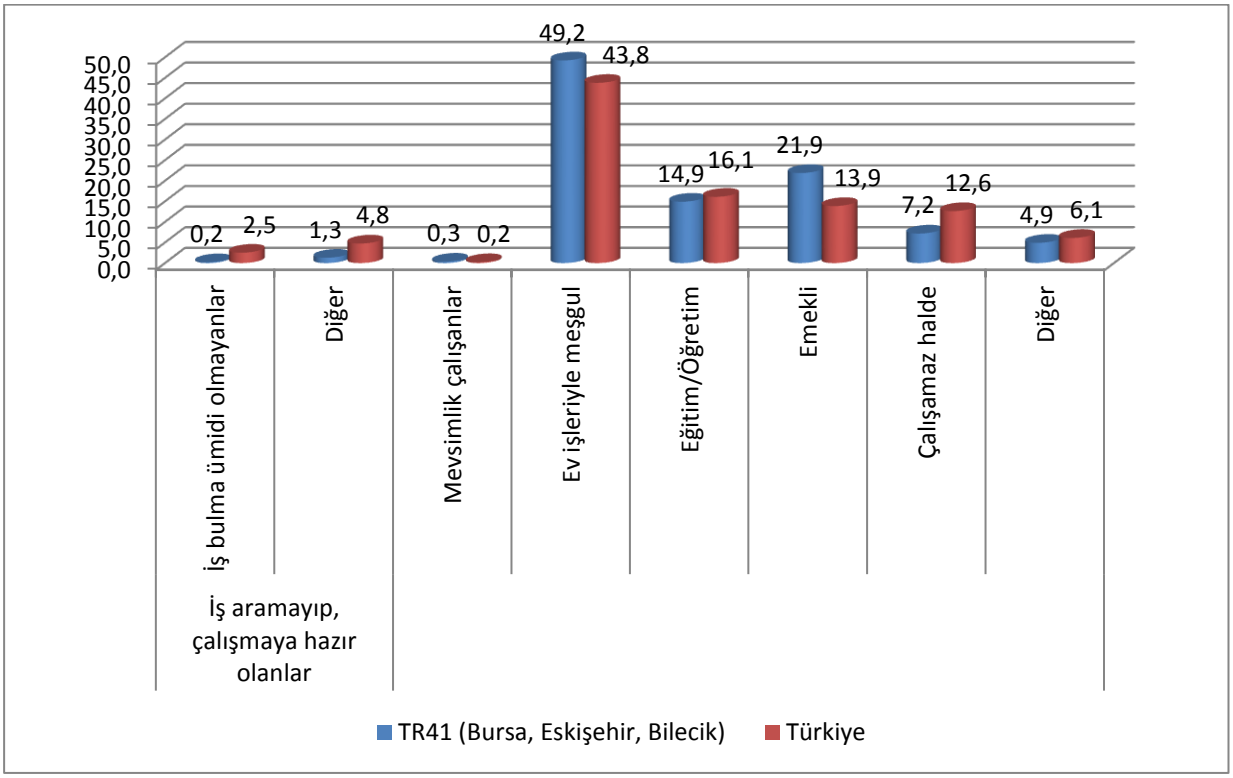

Kaynak: TÜİK

Hem Türkiye hem de TR41 için işgücüne dahil olmayanların işgücüne dahil olmama nedenlerinin başında ev işleriyle meşgul olmak gelmektedir. TR41 için işgücüne dahil olmama nedenleri arasında ev işleriyle meşgul olma ve emekli olma payları Türkiye'ye ait ev işleriyle meşgul olma ve emekli olma nedenlerine ait paylardan daha yüksektir. İş bulma ümidi olmayanların oranına baktığımızda TR41 in oranının Türkiye'den daha düşük olduğunu görebiliriz.

Tablo 13.Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri,2012, TR41

TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)					
İş Gücüne Dahil Olmama Nedenleri	**Okuma yazma bilmeyen**	**Lise altı**	**Lise ve dengi meslek okulu**	**Yükseköğretim**	**Toplam**
İş bulma ümidi yok	0	2	1	0	**3**
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	1	10	4	4	**19**
Mevsimlik çalışan	0	4	1	0	**5**
Ev işleri ile meşgul	79	546	77	17	**720**
Öğrenci(eğitim-öğretim)	0	140	70	8	**218**
Emekli	13	228	47	32	**320**
Özürlü yaşlı veya hasta	41	60	3	1	**105**
Ailevi ve kişisel nedenler	5	43	12	5	**66**
Diğer *	0	3	2	1	**6**
Toplam	**140**	**1.037**	**216**	**68**	**1.462**

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumuna göre işgücüne dâhil olmayanların %71'i lise altı eğitim seviyesinden oluşmaktadır. İşgücüne dâhil olmayan lise altı eğitim seviyesindeki kişilerin %53'ünü ev işleriyle meşgul olmak oluşturmaktadır. Toplamda işgücüne dâhil olmayanların %49'u ev işleriyle meşguldür. Yükseköğretim mezunu işgücüne dâhil olmayanların durumu %4,7'dir. Bunların %47'si emekli ve %25'i de ev işleriyle meşgul kişilerdir.

Tablo 14.Yıllara Göre Temel İşgücü Göstergeleri Eskişehir

	İşgücüne Katılma Oranı				İşsizlik Oranı				İstihdam Oranı			
			% 95 Güven Aralığı				% 95 Güven Aralığı				% 95 Güven Aralığı	
Yıllar	Oran (%)	Değişim katsayısı (%)	Alt sınır	Üst sınır	Oran (%)	Değişim katsayısı (%)	Alt sınır	Üst sınır	Oran (%)	Değişim katsayısı (%)	Alt sınır	Üst sınır
2008	44,8	3,6	41,6	48,0	9,9	10,7	7,8	12,0	40,4	4,2	37,1	43,7
2009	44,1	2,4	42,0	46,1	15,2	8,8	12,6	17,8	37,4	3,3	35,0	39,7
2010	42,7	2,2	40,8	44,5	10,5	9,9	8,4	12,5	38,2	2,7	36,2	40,2

Kaynak: TÜİK

Tablo 15.İllere Göre Temel İşgücü Göstergeleri, 2011 (Bin Kişi, 15+ Yaş)

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	İşgücü (000)	İstihdam (000)	İşsiz (000)	İşgücünde olmayan nüfus (000)	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Türkiye	55 639	26 420	24 320	2 100	29 219	47,5	43,7	7,9
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6

Kaynak: Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Eskişehir'de işgücüne katılım ve istihdam oranı Türkiye'ye göre düşük olmasına rağmen işsizlik oranı da düşüktür.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Grafik 31.Başvuruların Yıllara Ve Cinsiyete Göre Dağılımı Eskişehir,

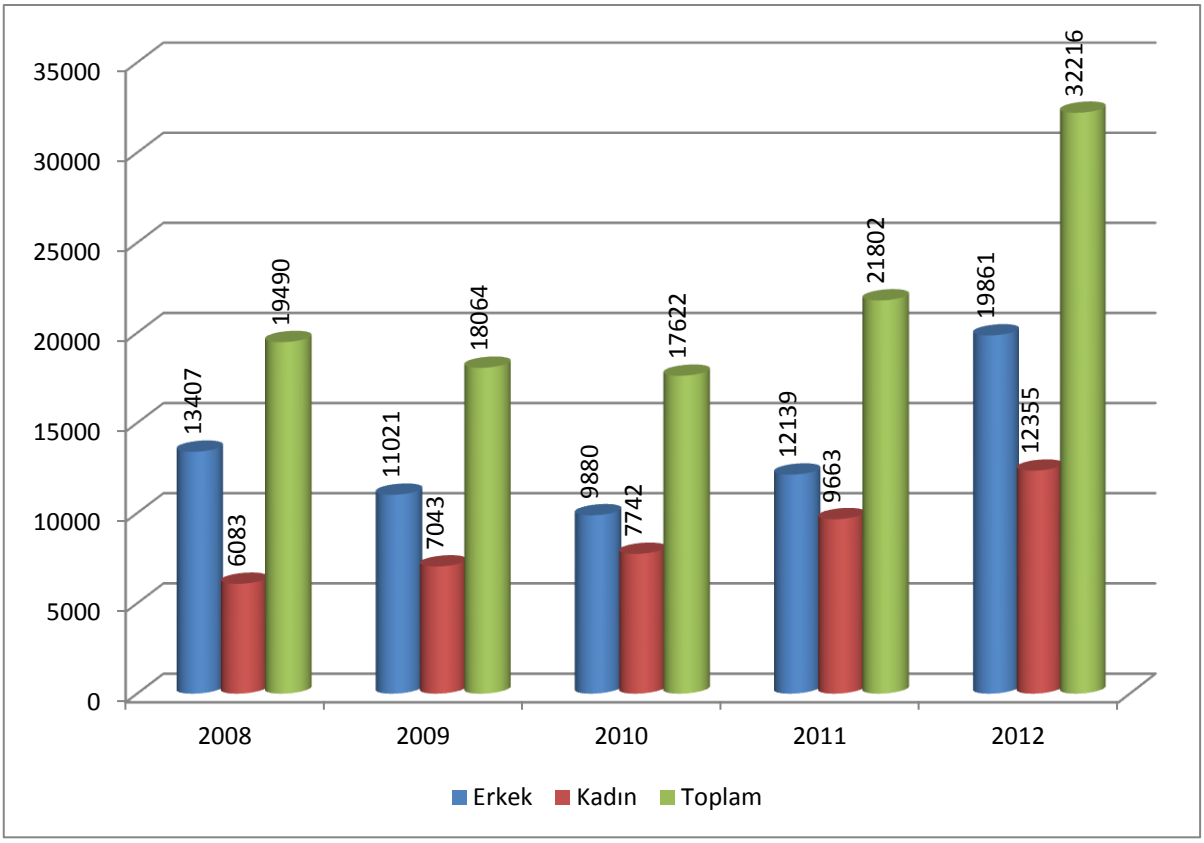

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Toplam başvurulara baktığımızda başvurularda, yıllar itibariyle 2008-2009 yıllarında bir azalma, 2010-2012 yılları arasında bir artış gözlenmektedir. 2008-2012 yılları için erkek başvuruları kadın başvurularından daima fazla olmuştur ve ayrıca 2008 ve 2012 yıllarında bu fark daha fazladır. Aynı zamanda 2012 yılında diğer yıllara başvuru sayısının anlamlı şekilde arttığı gözlenmektedir.

Tablo 16.Eğitim Seviyesine Göre Başvurular, Eskişehir 2012

	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyenler	40	64
Okur- yazar olanlar	39	53
İlköğretim	5476	4367
Ortaöğretim	10509	4669
Ön lisans	1807	1254
Lisans	1902	1855
Yüksek lisans	86	92
Doktora	2	1
Genel Toplam	19861	12355

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Toplam başvuruların %47'sinin orta öğretim %30'unu ilköğretim % 12'sini lisans % 10'unu ön lisans % 1'i de diğer eğitim seviyelerinden mezun olanlar oluşturmaktadır. Ortaöğretim mezunlarının %69,2'si erkeklerden %30,8'i kadınlardan oluşmaktadır. Bunun aksine ilköğretim mezunlarının %55,6'sı erkeklerden oluşurken % 44,4'ü kadınlardan oluşmaktadır. Başvuru yapan erkeklerin %52,9'u ortaöğretim mezunu %27,6'sı ilköğretim mezunu , %18,7'si yükseköğretim mezunudur. Başvuru yapan kadınların %37,8'i ortaöğretim mezunu %35,6'sı ilköğretim mezunu %18,7'si yükseköğretim mezunudur. Ortaöğretimden mezun olan erkeklerin başvurularının fazla olmasının sebeplerinden birisi mesleki ve teknik liselerden mezun olan erkeklerin fazla olması ve kurumumuza müracaat etmesidir.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine bakıldığında toplam başvuruların %48,2'sini ortaöğretim %34,3'ünü ilköğretim %11,4'ünü lisans %11,2'sini ön lisans %1'ini de diğer eğitim seviyelerinden mezun olanlar oluşturmaktadır. Ortaöğretim mezunlarının %73,7'si erkeklerden %26,3'ü kadınlardan oluşmaktadır. Bunun aksine ilköğretim mezunlarının 2013 yılı için cinsiyete göre dağılımında anlamlı bir değişiklik yoktur. Başvuru yapan erkeklerin %55,1'i ortaöğretim mezunu %24,8'i ilköğretim mezunu, %19,8'i yükseköğretim mezunudur. Başvuru yapan kadınların %35,7'si ortaöğretim mezunu %34,3'ü ilköğretim mezunu , %29,2'si yükseköğretim mezunudur.

Tablo 17.En Fazla Başvuru Bulunan Meslekler,2012,Eskişehir

ESKİŞEHİR		TÜRKİYE	
MESLEK	BAŞVURU	MESLEK	BAŞVURU
İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	3494	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	572862
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	3369	BÜRO MEMURU (GENEL)	100687
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	1568	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	86976
SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	997	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	53649
BÜRO MEMURU (GENEL)	960	SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	47515
SEKRETER	764	SEKRETER	36929
TESVİYE USTASI-METAL İŞLEME	694	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	33993
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	627	ÖN MUHASEBECİ	30406
MOTOR TEKNİSYENİ	615	GARSON (SERVİS ELEMANI)	27132
ÖN MUHASEBECİ	528	MUHASEBECİ	25799
BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	498	ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	21000
ELEKTRİK TEKNİSYENİ	485	AŞÇI	20870
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	478	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	20686
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	402	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	20649
ELEKTRONİK TEKNİSYENİ	402	KASİYER	19481

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir için başvuruları ilk 5 mesleğe göre sıralarsak; % 10,9 ile İmalat ve ilgili işçiler(makine ile), %10,5 ile Beden işçisi(genel) , %4,9 ile Temizlik Görevlisi, %3,1 ile Satış Elemanı (Tanıtım), %2,9 ile Büro Memuru (Genel).

Türkiye için başvuruları ilk 5 mesleğe göre sıralarsak; %24,9 ile Beden İşçisi(Genel), %4,3 ile Büro Memuru (Genel), %3,7 ile Beden İşçisi (Temizlik), %2,3 ile Temizlik Görevlisi, %2,0 ile Satış Elemanı (Tanıtım) .

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine ait ilk 5 mesleğe göre başvuru sıralaması şöyledir; İmalat ve ilgili işçiler(makine ile), Beden işçisi(genel), Temizlik Görevlisi, Proses işçisi, Büro Memuru (Genel). Türkiye için 2013 yılının ilk 9 aylık döneminde en fazla başvuran ilk 5 meslekte değişiklik olmamıştır.

Grafik 32.Açık İşlerin Yıllara Göre Dağılımı, Eskişehir

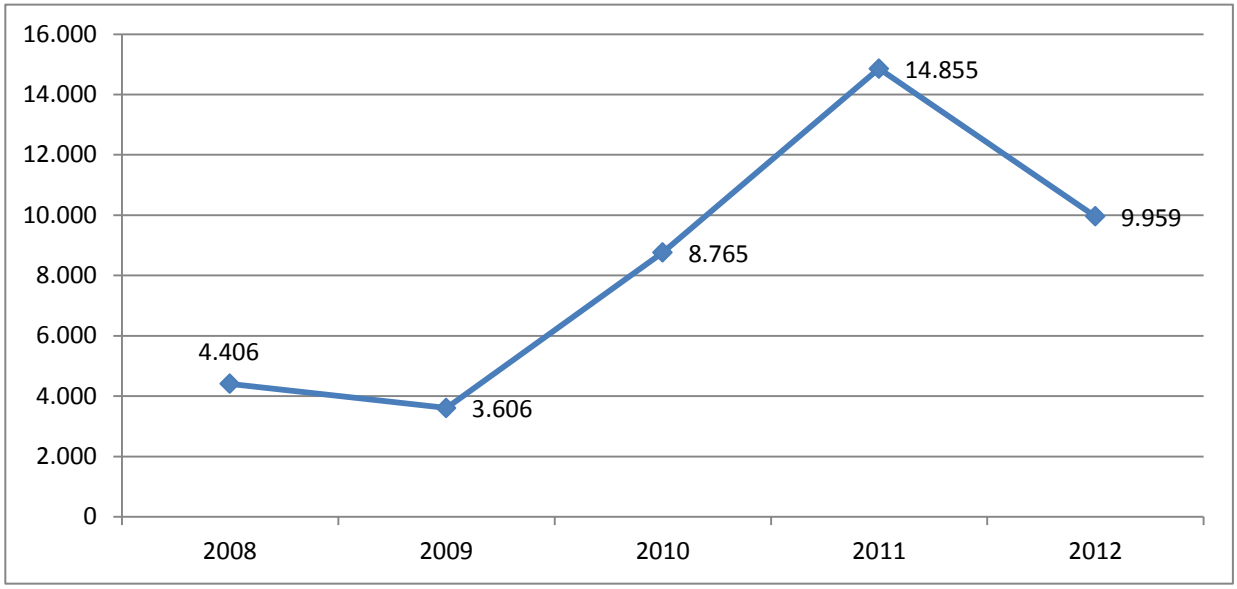

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Açık İşlerin yıllara göre dağılımına baktığımızda 2008-2009 yılında azalma 2009-2011 yıllarında büyük bir artma 2012 yılında ise tekrar bir azalmadan söz edebiliriz.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemindeki toplam açık iş sayısı 16.833'tür. Bu sayıyla hızlı bir artış olmuştur.

Tablo 18.Mesleklere Göre Açık İşlerin Dağılımı, Eskişehir, 2012

Eskişehir	Ağırlığı	Türkiye	Ağırlığı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	30,8%	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	37,0%
İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	16,7%	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	4,9%
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	6,9%	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	4,4%
ORMAN İŞÇİSİ	2,4%	SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	2,2%
SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	2,4%	BÜRO MEMURU (GENEL)	2,1%
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	1,6%	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	2,1%
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	1,3%	MAKİNECİ (DİKİŞ)	1,8%
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	1,3%	GARSON (SERVİS ELEMANI)	1,6%
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	1,3%	ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	1,3%
BÜRO MEMURU (GENEL)	1,2%	REYON GÖREVLİSİ	1,1%
FORKLİFT OPERATÖRÜ	1,1%	KASİYER	1,0%
ÖN MUHASEBECİ	1,0%	GAZ ALTI KAYNAKÇISI	0,8%
ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	0,9%	ÖN MUHASEBECİ	0,8%
BAHÇIVAN	0,9%	LOJİSTİK ELEMANI	0,8%
İMAL İŞÇİSİ	0,9%	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	0,8%

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Mesleklere göre açık işlerin dağılımına baktığımızda Eskişehir ile Türkiye' de en fazla açık işin Beden işçisi(Genel) mesleğinde olduğunu görürüz. Eskişehir'deki en fazla açık iş olan mesleklerden ilk üçünün dağılımı toplam açık işlerin %54,5'i kadardır. Türkiye'deki en fazla açık iş olan mesleklerden ilk üçünün dağılımı toplam açık işlerin % 46,3'ü kadardır.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine baktığımızda Eskişehir'de en fazla açık iş olan ilk 3 meslek imalat ile ilgili işçiler (makine ile) ,beden işçisi ve müşteri temsilcisidir. Bu ilk 3 meslekteki açık iş dağılımı toplam açık iş sayısının %51,2'dir.

Grafik 33.Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı Eskişehir, 2012, %

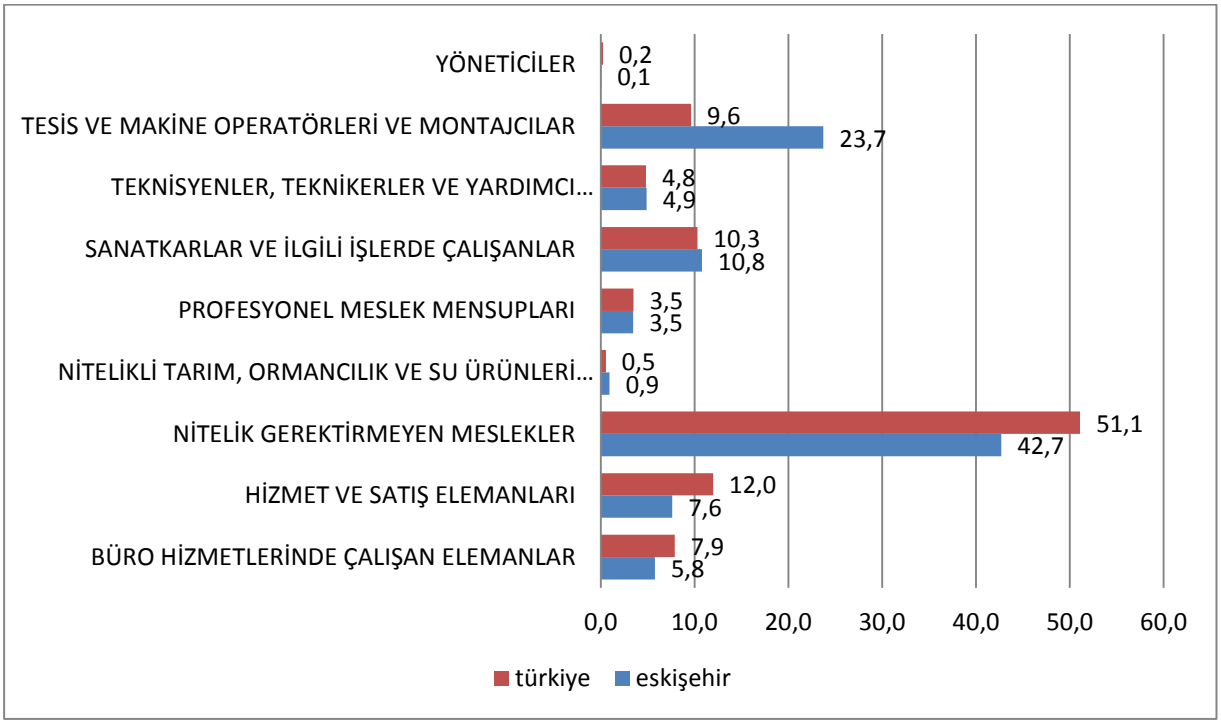

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir'de nitelik gerektirmeyen mesleklerdeki açık işlerin oranı %42,7'dir. Bu oran Türkiye için %51,1'dir. Eskişehir için tesis ve makine operatörleri ve montajcıların açık iş oranı % 23,7 iken Türkiye için bu oran %9,6'dır. Eskişehir ve Türkiye karşılaştırıldığında bu iki meslek grupları haricinde diğer meslek gruplarının dağılımları arasında pek fazla bir fark yoktur. Eskişehir'de tesis ve makine operatörleri ve montajcıları meslek grubundaki açık işlerin fazla olmasının sebebi daha önce de belirtildiği gibi imalat sanayinin mesleki ve teknik lise mezunlarına duyduğu ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Yukarıdaki grafiğe göre hem Türkiye hem de Eskişehir için vasıfsız işçiler aranmaktadır.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine bakıldığında meslek gruplarındaki açık işlerin %38,7'sini tesis ve makine operatörleri ve montajcılar %24,5'ini nitelik gerektirmeyen meslekler %12'sini ise sanatkarlarla ilgili işlerle çalışanlar oluşturmaktadır. Türkiye için nitelik gerektirmeyen mesleklerin oranı toplam açık iş sayısının %42'si kadardır bundan sonra sırasıyla gelen ilk iki meslek grubu şöyledir; %16,3 ile hizmet ve satış elemanları %12,2 ile sanatkarlar ve ilgili işler gelmektedir.

Tablo 19.Açık İşlerin Sektörel Dağılımı Eskişehir, 2012,%

Sektörler	ESKİŞEHİR	TÜRKİYE
Bilgi ve iletişim	4,7	4,4
Diğer hizmet faaliyetleri	6,8	9,1
Eğitim	2,7	3,9
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,5	0,7
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,3	1,1
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0	0,1
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	0,0	0,1
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,9	8,6
İmalat	44,8	33,9
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,7	1,4
İnşaat	7,5	5,4
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	0,5	1,0
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1,5	5,4
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,3	0,4
Madencilik ve taş ocakçılığı	3,3	0,8
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3,6	6,7
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1,7	1,5
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	4,1	1,6
Toptan ve perakende ticaret	8,3	9,5
Ulaştırma ve depolama	3,9	4,2
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0,0	0,0
Genel Toplam	100,0	100,0

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir'de sektörlere göre açık iş sayılarına baktığımızda ilk sırada %44,8 ile İmalat ikinci olarak %8,3 ile Toptan ve Perakende Ticaret üçüncü olarak da %7,5 ile İnşaat sektörü gelmektedir. Türkiye için baktığımızda %33,9 ile İmalat sektörü ilk sırada yer almaktadır. %9,5 ile Toptan ve Perakende Ticaret ikinci sırada daha sonra %9,1 ile diğer hizmet faaliyetleri gelmektedir. Açık işlerde İmalat sektörünün payının büyük olduğunu görmekteyiz.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine bakıldığında ilimizde ilk sırada %55,8 ile İmalat sektörü ikinci olarak %8,6 ile Toptan ve Perakende Ticaret üçüncü olarak da %6,3 ile Bilgi ve İletişim sektörü gelmektedir. Türkiye için %35,7 ile İmalat sektörü ilk sırada yer almaktadır. %11,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret ikinci sırada %9,5 ile diğer hizmet faaliyetleri üçüncü sırada gelmektedir.

Grafik 34.Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyet Ve Yıllara Göre Durumları, Eskişehir

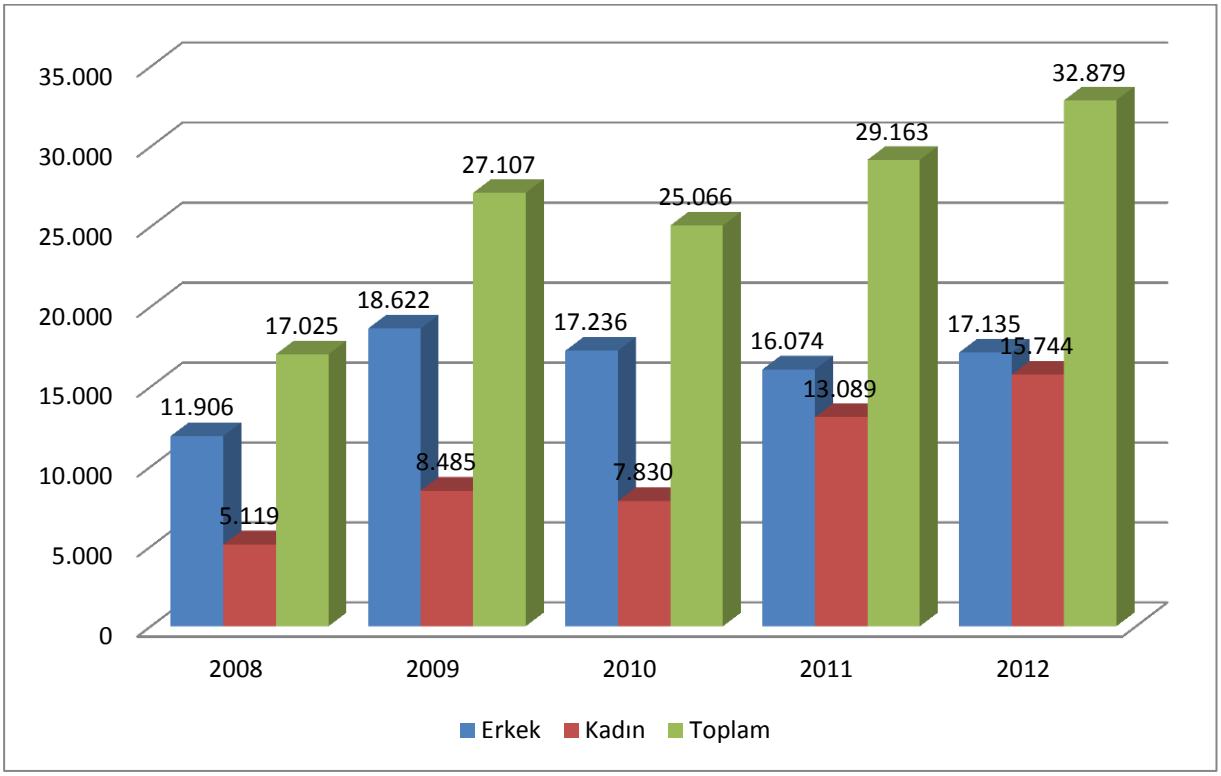

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Genel itibariyle kayıtlı işsizler yıllara göre artmıştır. 2008-2012 yılları arasında erkek ve kadınların kayıtlı işsiz arasındaki fark azalma göstermiştir. 2008 yılında kayıtlı işsiz erkekler kayıtlı işsiz kadınların 2,3 katı iken 2012 yılında 1,1 katı kadar olmuştur. Bunun en önemli sebeplerinden biri teşvik edici kadın istihdam politikalarıdır.

Tablo 20.Mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları, Eskişehir, 2012

ESKİŞEHİR		TÜRKİYE	
MESLEK	KAYITLI İŞSİZ SAYISI	MESLEK	KAYITLI İŞSİZ SAYISI
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	3474	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	580621
DİĞER İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	2969	BÜRO MEMURU (GENEL)	142007
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	1618	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	92007
BÜRO MEMURU (GENEL)	1422	SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	47614
SEKRETER	1086	SEKRETER	46050
SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	1063	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	45512
BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	726	ÖN MUHASEBECİ	38206
BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	626	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	35912
ÖN MUHASEBECİ	625	MUHASEBECİ	32002
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	547	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	26951
TESVİYE USTASI-METAL İŞLEME	480	GARSON (SERVİS ELEMANI)	25819
MOTOR TEKNİSYENİ	386	AŞÇI	24021
ELEKTRİK TEKNİSYENİ	384	ŞOFÖR (YOLCU TAŞIMA)	22344
MUHASEBECİ	362	ÇAYCI	21965
ELEKTRONİK TEKNİSYENİ	362	PAZARLAMACI (SATIŞ TEMSİLCİSİ)	19608

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir'deki en fazla kayıtlı işsiz bulunan mesleklerden ilk on beşinin oranının toplamı toplam kayıtlı işsizlerin oranının %49,1'i kadardır. Türkiye'deki en fazla kayıtlı işsiz olan mesleklerden ilk on beşinin oranının toplamı toplam kayıtlı işsizlerin oranının % 50,6'sı kadardır. Eskişehir ve Türkiye'yi karşılaştırdığımızda her ikisi için de en fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi (Genel) mesleğindedir. Eskişehir için Beden işçisi (Genel) mesleği kayıtlı işsizlerin %10,6'sını oluşturmaktadır. Türkiye için Beden İşçisi(genel) mesleğindeki kayıtlı işsizlerin oranı %24,5'dir.

2013 yılının ilk 9 aylık dönemine baktığımızda kayıtlı işsizler için ilimizde en fazla olan altı mesleğin 2012 yılıyla aynı olduğu görülmektedir. 2013'ün kayıtlı işsizlerdeki ilk 5 mesleği toplam kayıtlı işsizlerin %30,5'i kadardır. Türkiye için kayıtlı işsizlerdeki ilk 5 mesleğin toplam kayıtlı işsizlere oranı %36,8'dir.

Grafik 35.Bekleme Sürelerine Göre İşsizler, Eskişehir, 2012, %

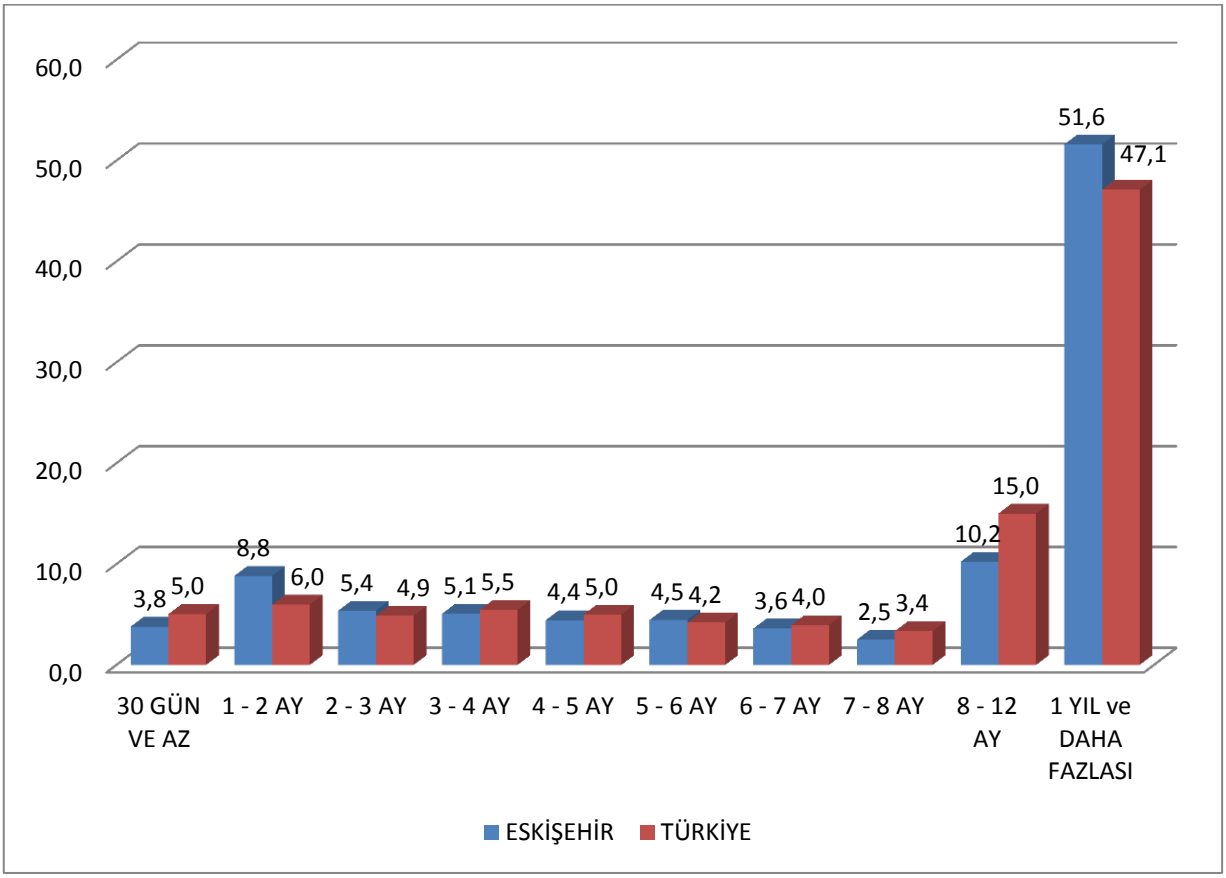

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Tablodan da görüldüğü gibi Eskişehir'de 1 yıldan fazla işsiz olanlar toplam işsizlerin %51,6'sını oluşturmaktadır. Türkiye'de ise 1 yıldan fazla işsizlerin oranı toplam işsizlerin %47,1'ini oluşturmaktadır. 8-12 ay boyunca işsiz kalanların oranı ise Eskişehir'deki işsizlerin %10,2'sini Türkiye'deki işsizlerin %15,0'ını oluşturmaktadır. Eskişehir ve Türkiye karşılaştırıldığında işsizlik oranlarının benzer çıktığı görülebilir. 1 yıldan fazla işsiz olanların oranının fazla çıkmasının en önemli sebepleri kayıt dışı istihdam ve işsizlerin belli bir süre sonra umutsuzluğa düşmesidir.

2013 yılı için ilk 9 aylık döneme bakıldığında 1 yıl ve daha fazla işsiz olanların oranı %57,2'dir. Türkiye'de bu oran %56,5'tir. Eskişehir'de 1 yıldan daha fazla işsiz olan erkeklerin bekleme oranı %55,5 iken kadınların bekleme oranı %59'dur.

Tablo 21. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Dağılımı, Eskişehir, 2012

Kayıtlı işsizlerin yaş grupları			
	Erkek	Kadın	Toplam
15 - 19	1.016	453	1.469
20 -24	4.935	3.773	8.708
25 -29	3.857	3.775	7.632
30 - 34	2.540	2.600	5.140
35-39	1.736	2.131	3.867
40 - 44	1.273	1.534	2.807
45-49	1.081	917	1.998
50-54	426	391	817
55-59	186	112	298
60-64	54	41	95
65+	31	17	48
Toplam	17.135	15.744	32.879

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Kayıtlı işsizlerin yaş grubuna göre dağılımına bakıldığında en fazla kayıtlı işsiz oranı %26,5 ile 20-24 yaş grubunda yer almaktadır. İkinci sırada ise %23,2 ile 25-29 yaş grubu gelmektedir. Erkek kayıtlı işsizlerde ise %28,8 oranıyla 20-24 yaş grubu en fazla kayıtlı işsiz oranına sahiptir. Kadınlarda ise %24 oranıyla 25-29 ve 20-24 yaş grupları en fazla kayıtlı işsiz oranına sahip yaş gruplarıdır.

2013 yılının ilk 9 ayına bakıldığında kayıtlı işsiz oranı en fazla %26 ile 20-24 yaş grubundadır. İkinci sırada ise %22,1 ile 25-29 yaş grubu yer alır. Erkek kayıtlı işsizlerde %26,8 ile 20-24 yaş grubu en fazla kayıtlı işsize sahip yaş grubudur. Kadınlarda ise %24,7 ile 20-24 yaş grubu en fazla kayıtlı işsiz oranına sahiptir.

Tablo 22.Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, Eskişehir, 2012

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyenler	60	118	178
Okur-Yazar	50	71	121
İlköğretim	5.026	5.144	10.170
Ortaöğretim	8.276	5.912	14.188
Ön lisans	1.609	1.843	3.452
Lisans	2.007	2.505	4.512
Yüksek Lisans	103	150	253
Doktora	4	1	5
Toplam	17.135	15.744	32.879

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Tablodan da görüldüğü gibi eğitim durumlarına göre kayıtlı işsizlere bakıldığında toplam kayıtlı işsizlerin %43,2'si ortaöğretim %30,9'u ilköğretim mezunudur. Kayıtlı erkek işsizlerin %48,3'ü ortaöğretim %29,3'ü ilköğretim mezunudur. Kayıtlı kadın işsizlerin ise %37,6'sı ortaöğretim %32,7'si ilköğretim mezunudur.

2013 yılında ilk 9 ayında kayıtlı işsiz sayısı %5 oranında azalma göstermiştir. Eğitim ve cinsiyet durumlarına göre ise erkek ve kadınların oranlarında önemli bir değişiklik yoktur.

İllere göre alınan açık işlerde kamu özel ayrımı

Eskişehir'de toplam alınan açık işlerin %16,8'i kamu sektöründen %83,2'si özel sektöründen alınmaktadır. Türkiye genelinde alınan toplam açık işlerin %14,2'sini kamu sektörü oluştururken %85,8'ini özel sektör oluşturmaktadır. Ayrıca Eskişehir'de kamu sektöründen alınan açık işler Türkiye genelinde kamu sektöründen alınan açık işlerin %1,2'sini oluşturmaktadır. Eskişehir'de özel sektörden alınan açık işler Türkiye genelinde özel sektörden alınan açık işlerin %0,9'unu oluşturmaktadır.

Sosyal durumlarına göre açık işler

Eskişehir'de toplam alınan açık işlerin %85'i normal statüde %14,3'ü özürlü statüsünde %0,7'si eski hükümlü-TMY(terörle mücadeleden yararlanan) statüsünden oluşur. Türkiye genelinde toplam alınan açık işlerin %87,6'sı normal statüde %12,3'ü özürlü statüsünde %0,1'i eski hükümlü-TMY(terörle mücadeleden yararlanan) statüsünden oluşur. Ayrıca Eskişehir'de normal statüde alınan açık işler Türkiye genelinde normal statüde alınan açık işlerin %0,9'unu oluşturmaktadır. Eskişehir'de özürlü statüsünde alınan açık işler Türkiye genelinde özürlü statüsünde alınan açık işlerin %1,2'sini oluşturmaktadır. Eskişehir'de eski hükümlü-TMY(terörle mücadeleden yararlanan) statüsünde alınan açık işler Türkiye genelinde eski hükümlü-TMY(terörle mücadeleden yararlanan) statüsünde alınan açık işlerin %6'sını oluşturmaktadır

Grafik 36.Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayıları, Eskişehir

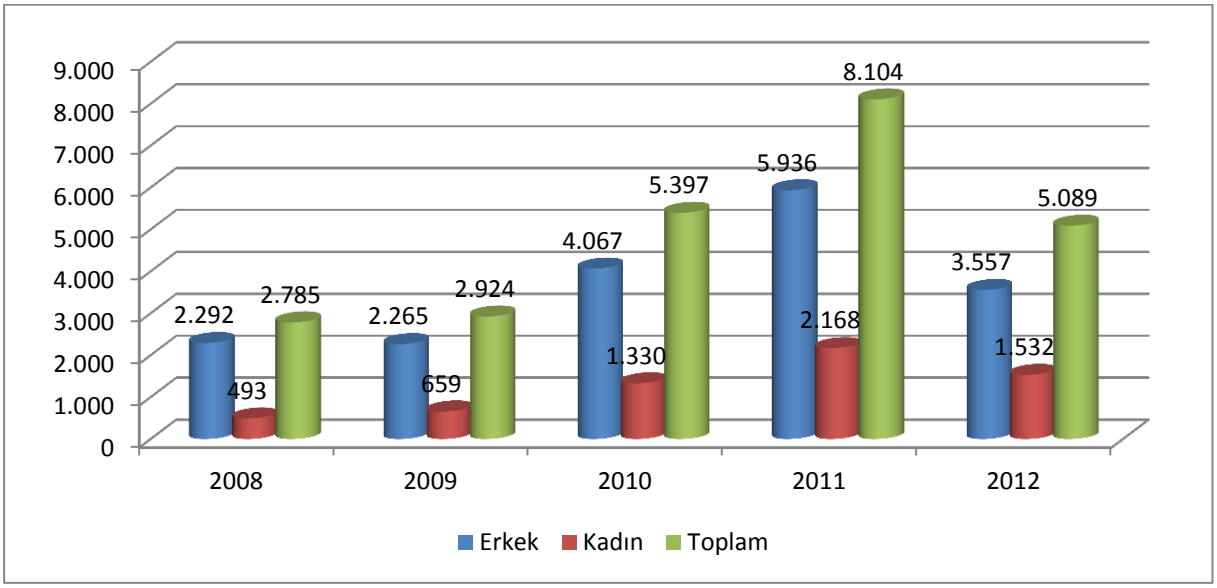

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

2008-2012 yılları arasında erkeklerin işe yerleştirilmesi kadınların işe yerleştirilmesinden daha fazla olmuştur.

2013 yılının ilk 9 aylık döneminde erkeklerin işe yerleştirilmedeki payı artarken kadınların payı azalmıştır. Toplam iş yerleştirme %37 oranında artmıştır.

Grafik 37. İşe Yerleştirme Sayıları Eskişehir 2008-2012

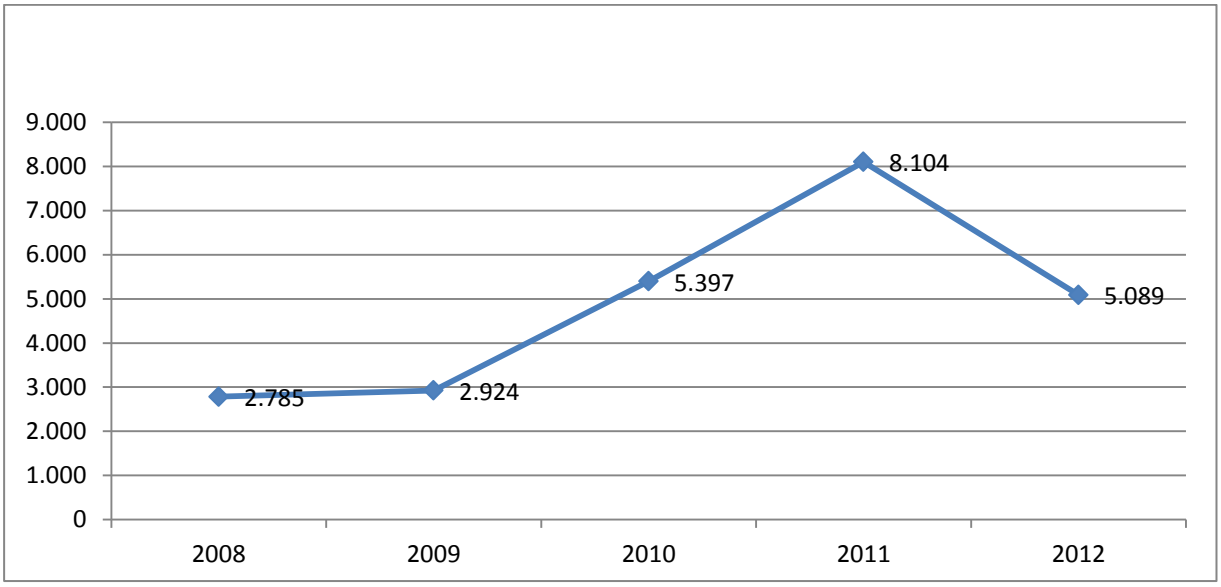

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Toplamda 2008-2011 yılları arasında işe yerleştirmede artış 2012 yılında ise azalma izlenmektedir. 2013 yılının ilk 9 ayında gerçekleşen işe yerleştirme sayısı 2012 yılında gerçekleşen işe yerleştirme sayısından fazladır. 2012 yılındaki azalmanın sebeplerinden birisi kurum yapısında yapılan yeniliklere karşı adaptasyon sürecidir.

Tablo 23. Kamu Ve Özeldeki İşe Yerleştirme Oranı

	Kamu		Özel	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
ESKİŞEHİR	1.101	598	2.456	934
TÜRKİYE	**105.519**	**32.129**	**285.460**	**133.479**

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Türkiye için özel sektörde işe yerleştirme sayısı kamu sektöründeki işe yerleştirme sayısının 3 katı kadardır. Eskişehir için özel sektörde işe yerleştirme sayısı kamu sektöründeki işe yerleştirme sayısının 2 katı kadardır. Eskişehir'de kamu sektöründe işe yerleşenlerin %65'i erkeklerden % 35'i kadınlardan oluşmakta özel sektörde işe yerleşenlerin %72'si erkeklerden %28'i kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye kamu sektöründe işe yerleşenlerin %77'si erkeklerden %23'ü kadınlardan oluşmaktadır. Özel sektörde işe yerleşenlerin %68'i erkeklerden %32'si kadınlardan oluşmaktadır.

2013 yılının ocak-eylül döneminde Türkiye'de özel sektöre yerleştirilenlerin sayısı kamuya yerleştirilenlerin sayısının yaklaşık 9 katıdır. Eskişehir'de ise özel sektörde işe yerleştirilenlerin sayısı kamuda işe yerleştirilenlerin sayısının yaklaşık 6 katıdır. İlimizde kamu sektöründeki işe yerleştirilen erkeklerin oranı artarken özel sektörde erkeklerin oranında değişiklik olmamıştır. Türkiye'de kamu ve özel sektörde erkek ve kadınların işe yerleştirilme oranlarında anlamlı bir değişiklik yoktur.

Grafik 38.Eğitim Ve Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Dağılımı,2012,%

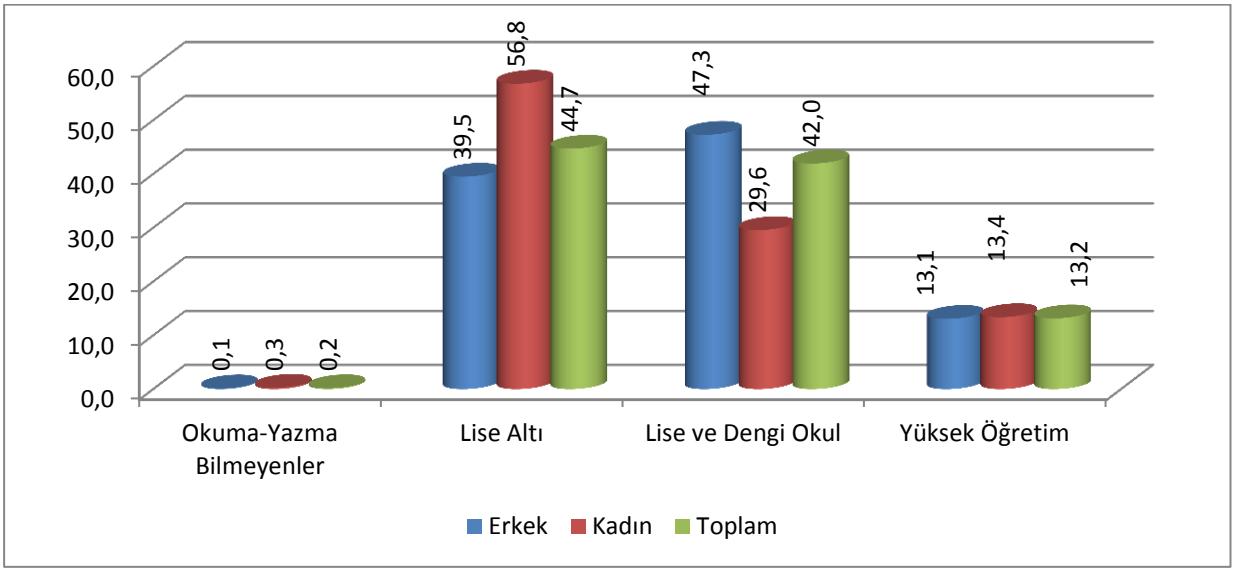

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir'de vasıfsız işçi ve ara eleman talepleri çok olması sebebiyle lise altı ve lise ve dengi okul mezunlarının yerleştirme oranı yüksektir. Ayrıca ilimizde lise ve dengi okul mezunlarının büyük çoğunluğunu mesleki ve teknik liselerin oluşturması sebebiyle erkekler kadınlardan daha fazla oranla işe yerleştirilmiştir. Yükseköğretim mezunları için işe yerleştirmelerde cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır. 2013 Ocak-Eylül döneminde eğitim durumuna göre işe yerleştirilenlerden lise ve dengi okul mezunlarının oranı artmış, lise altı mezunlarının oranı ise azalmıştır. Diğer eğitim seviyelerindeki işe yerleştirme oranlarında çok büyük değişiklik yoktur.

Tablo 24.En Çok İşe Yerleştirilen Meslekler, Eskişehir, 2012

ESKİŞEHİR		TÜRKİYE	
Meslekler	Sayı	Meslekler	Sayı
BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	1474	BEDEN İŞÇİSİ (GENEL)	229943
İMALAT VE İLGİLİ İŞÇİLER (MAKİNE İLE)	1155	BEDEN İŞÇİSİ (TEMİZLİK)	37294
TEMİZLİK GÖREVLİSİ	519	TEMİZLİK GÖREVLİSİ	29650
ORMAN İŞÇİSİ	238	GÜVENLİK GÖREVLİSİ	13308
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	109	SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	11867
UÇAK MOTORLARI BAKIM-ONARIM TEKNİSYENİ	97	BÜRO MEMURU (GENEL)	8597
İMAL İŞÇİSİ	88	REYON GÖREVLİSİ	8267
BAHÇIVAN	83	ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	8152
ÇAĞRI MERKEZİ GÖREVLİSİ	80	MAKİNECİ (DİKİŞ)	8115
MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ	71	KASİYER	6740
BÜRO MEMURU (GENEL)	71	LOJİSTİK ELEMANI	6087
PROSES İŞÇİSİ	67	GARSON (SERVİS ELEMANI)	6017
SATIŞ ELEMANI (TANITIM)	59	KONFEKSİYON İŞÇİSİ	4940
ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	49	İPLİKÇİ (RİNG/VATER/VARGEL)	4029
GAZ ALTI KAYNAKÇISI	37	ŞOFÖR-YÜK TAŞIMA	3261

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir için yukarıda verilen tabloya göre işe yerleştirilen ilk 15 meslek toplamı işe yerleştirilmelerin %82,5'ini oluşturmaktadır. 15 meslekten ilk 3 meslek ise toplam işe yerleştirilmelerin %61,9'unu oluşturmaktadır.

Türkiye için yukarıda verilen tabloya göre işe yerleştirilen ilk 15 meslek toplam işe yerleştirilmelerin %69,4'ünü oluşturmaktadır. 15 meslekten ilk 3 meslek ise toplam işe yerleştirilmelerin %53,3'ünü oluşturmaktadır.

Eskişehir için Beden İşçisi(Genel) toplam işe yerleştirilmelerin %29'u iken Türkiye için bu oran %41,3 olmuştur.

2013 yılının ilk dokuz aylık döneminde ilimizde mesleklere göre işe yerleştirmelerde ilk üç meslek sırası ile şöyle gelmektedir; %34,0 ile imalat ilgili işçiler(makine ile), %15,5 ile beden işçisi(genel) ve %7,2 ile temizlik görevlisi. Türkiye'deki işe yerleştirmelerde ilk üç meslek ise; %34,5 ile beden işçisi(genel), %5,0 ile beden işçisi(temizlik) ve %4,8 ile temizlik görevlisidir.

Grafik 39.Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, Eskişehir, 2012, %

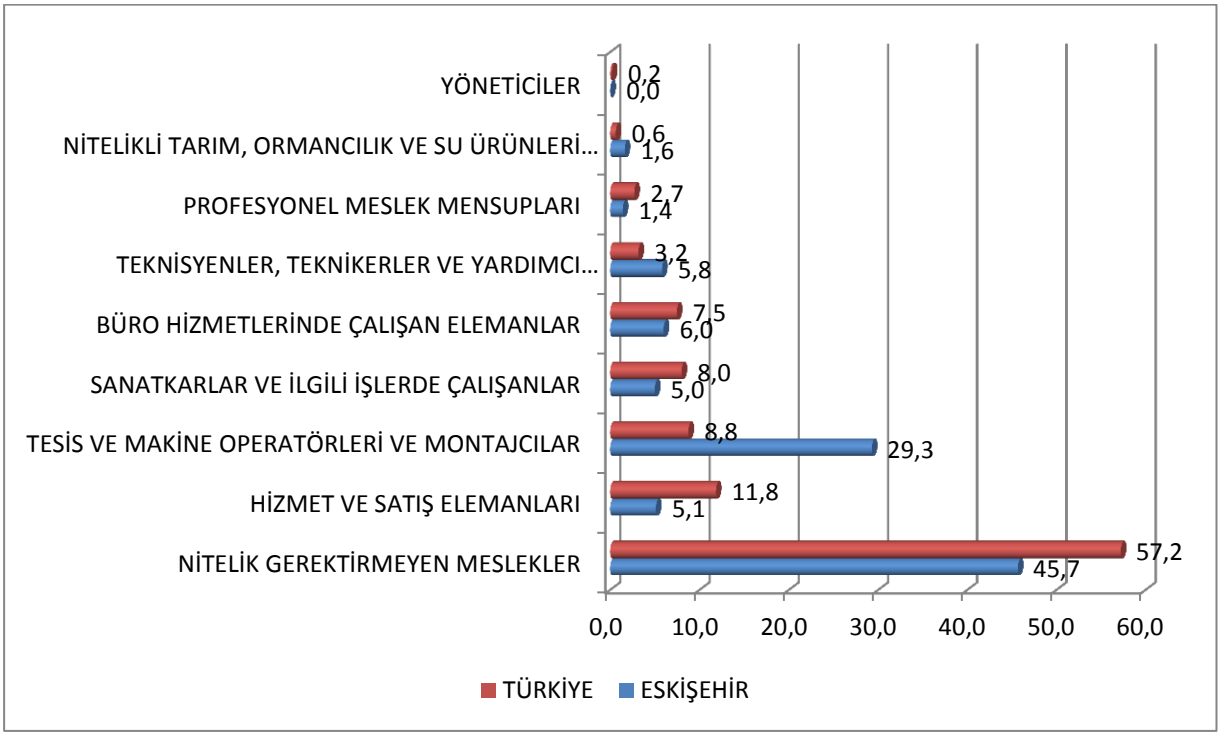

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

İşe yerleştirilmelerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler daha sonra tesis ve makine operatörleri ve montajcılar oluşturmaktadır. Bu iki meslek grubunu toplam işe yerleştirmelerin %75'i kadardır. Türkiye'de işe yerleştirmelerin büyük çoğunluğunu nitelik gerektirmeyen meslekler daha sonra hizmet ve satış elemanları oluşturmaktadır. Eskişehir'de tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunun Türkiye'ye göre yüksek oranda olmasının sebebi Eskişehir'de imalat sanayinin gelişmiş olmasıdır. 2013 yılının ilk 9 ayında işe yerleştirmelerin büyük çoğunluğunu tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ve nitelik gerektirmeyen meslekler oluşturmaktadır. Bu iki meslek grubunu toplam işe yerleştirmelerin %70'i kadardır. 2013 yılının ilk 9 ayı için Türkiye'deki meslek gruplarına göre işe yerleştirmelerdeki ilk iki meslek grubunda herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 25.Sektörlere Göre İşe Yerleştirme, 2012,%

SEKTÖR	ESKİŞEHİR	TÜRKİYE
Bilgi ve iletişim	7,35	6,09
Diğer hizmet faaliyetleri	7,21	9,77
Eğitim	4,54	6,00
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,35	0,85
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,29	1,24
Gayrimenkul faaliyetleri	0,00	0,03
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	0,02	0,03
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	5,90	10,68
İmalat	39,03	28,00
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,55	1,45
İnşaat	9,41	5,55
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	1,00	1,76
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,77	3,33
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,16	0,38
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,83	0,75
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,83	7,28
Su temini;	2,89	2,42
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	7,23	2,33
Toptan ve perakende ticaret	3,85	8,02
Ulaştırma ve depolama	4,79	4,03
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0,000	0,003
Genel Toplam	100,00	100,00

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eskişehir'de işe yerleştirmenin en fazla olduğu 5 sektör İmalat sektörü, İnşaat sektörü, Bilgi ve İletişim sektörü, Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü, Diğer hizmet faaliyetleri sektörüdür.

Bu ilk 5 sektörün toplam işe yerleştirmedeki payı %70,2'dir. Türkiye'de işe yerleştirmenin en fazla olduğu 5 sektör İmalat sektörü, İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü, , Diğer hizmet faaliyetleri sektörü, Toptan ve perakende ticaret sektörü, Mesleki ve bilimsel, teknik faaliyetler sektörüdür. Türkiye için ilk 5 sektörün toplam işe yerleştirmedeki payı %63,7'dir. 2013 yılının ilk 9 ayında Eskişehir'de işe yerleştirmenin en fazla olduğu ilk 5 sektör İmalat sektörü, Bilgi ve İletişim sektörü, Toptan ve perakende ticaret sektörü, Diğer hizmet faaliyetleri sektörü, İnşaat sektörüdür. 2013 yılının ilk 9 ayında Türkiye'de İmalat sektörü, Diğer hizmet faaliyetleri sektörü, İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü, Toptan ve perakende ticaret sektörü, İnşaat sektörüdür. Eskişehir'deki imalat sektörünün payı %61,8 iken Türkiye'deki İmalat sektörünün payı %33'tür.

Tablo 26.Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler 2012

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyen	4	4	8
Lise Altı	1300	373	1673
Lise ve Dengi Okul	873	389	1262
Yükseköğretim	319	307	626
Toplam	2496	1073	3569

Kaynak: İŞKUR VERİLERİ

Eğitim durumuna göre işsizlik ödeneğini hak edenlere baktığımızda lise altı eğitim mezunları toplam hak edenlerin %46,9'unu oluşturur. Lise ve dengi okul mezunları toplam hak edenlerin %35,9'unu oluşturur. Yükseköğretim mezunları toplam hak edenlerin %17,5'ini oluşturur. Okuryazar olmayanlar %0,2 gibi çok düşük bir orana sahiptir. Hak edenlerin %69,9'u erkeklerden oluşmaktadır. İşsizlik ödeneği hak eden erkeklerin %52,1'i lise altı mezunlarıdır. İşsizlik ödeneği hak eden kadınların ise % 36,3'ü lise mezunu olup kadınların eğitim durumlarına göre en büyük paya sahiptir. 2013'ün ilk 9 ayı için toplam işsizlik ödeneği hakedenlerin %59,4'ü lise altı mezunu %22,8'i yükseköğretim mezunu, %17,3'ü lise ve dengi okul mezunu ve %0,5'i de okuryazar olmayanlardır. 2013 yılı için hak edenlerin %68,7'si erkeklerden oluşmaktadır. 2013 yılının ilk 9 ayında işsizlik ödeneği hak eden erkeklerin %62,1'i lise altı mezunlarıdır. 2013 yılının ilk 9 ayında işsizlik ödeneği hak eden kadınların ise % 53,4'ü lise altı mezunu olup kadınların eğitim durumlarına göre en büyük paya sahiptir.2012 ve 2013 yılları için eğitim seviyesine göre işsizlik ödeneği hake den kadınların oranlarında değişim gözlenmektedir.

Tablo 27. Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, Cinsiyet, Eskişehir, 2012

KURS TÜRÜ	KURS SAYISI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
ÇALIŞANLARIN MESLEKİ EĞİTİMİ	0	0	0	0
ESKİ HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	1	11	0	11
GAP II	0	0	0	0
GAP II TYÇP	0	0	0	0
GAP II/GİRİŞİMCİLİK II	0	0	0	0
GAP II/UMEM GAP II/UMEM-İEP	0	0	0	0
GİRİŞİMCİLİK	4	57	50	107
HİBE PROJELERİ	0	0	0	0
HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK KURSLAR	16	158	22	180
İŞGÜCÜ YETİŞTİRME KURSLARI / İSTİHDAM GARANTİLİ	46	615	665	1280
İŞGÜCÜ YETİŞTİRME KURSLARI/GENEL	5	52	80	132
İŞGÜCÜ YETİŞTİRME KURSLARI/TYÇP	95	876	898	1774
İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMI(İEP)	77	728	141	869
ÖZÜRLÜ KURSLARI	8	45	55	100
UMEM PROJESİ	55	478	76	554
UMEM PROJESİ/İEP	50	381	48	429
TOPLAM	**357**	**3401**	**2035**	**5436**

Kaynak: İŞKUR

Eskişehir il müdürlüğünde en fazla açılan ilk 3 kurs sırasıyla şöyledir; %26 ile işgücü yetiştirme kursları/tyçp, %21,6 işbaşı eğitim programı(iep) %15,4 ile umem projesi gelmektedir. Türkiye'de en fazla açılan ilk 3 kurs sırasıyla şöyledir; %29,3 ile işbaşı eğitim programı(iep) %18 ile işgücü yetiştirme kursları/tyçp %16,7 ile işgücü yetiştirme kursları / istihdam garantili kurslardır. Toplam kursiyer oranlarına göre Eskişehir'de %32,6 ile işgücü yetiştirme kursları/tyçp ilk sırada yer almaktadır ikinci olarak %23,5 ile işgücü yetiştirme kursları / istihdam garantili kurslar gelmektedir. Üçüncü olarak %16 ile işbaşı eğitim programı(iep) gelmektedir. Türkiye'de kursiyer sayısına göre ilk 3 kurs şöyledir; %40 ile işgücü yetiştirme kursları/tyçp %25,1 ile işgücü yetiştirme kursları / istihdam garantili %8,8 ile umem projesidir. 2013 yılının ilk 9 ayında il müdürlüğümüzde en fazla katılımcıya sahip ilk 3 kurs işbaşı eğitim programı(iep), işgücü yetiştirme kursları/tyçp , işgücü yetiştirme kursları/ istihdam garantili'dır. Türkiye için en fazla katılımcıya sahip ilk 3 kurs işgücü yetiştirme kursları/tyçp, işgücü yetiştirme kursları/ istihdam garantili, işbaşı eğitim programı(iep)'dir. 2013 yılında Eskişehir'de en fazla açılan 3 kurs işbaşı eğitim programı(iep), umem projesi, umem projesi/iep'dir. Türkiye için ilk 3 kurs ise kurs işbaşı eğitim programı(iep), umem projesi/iep, işgücü yetiştirme kursları/tyçp'dir.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 28. İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	Kapsamı	Period	Sınıflamalar	Yöntem	GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI[9]	
2007	50+ TÜM	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	12.712
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	71.001
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	275.099
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	255.938
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	218.068
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	198.479
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	159.862
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	5.941
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	5.225
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	53.164
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	87.719

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

[9] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Tablo 29.Sektörlere Göre İşyeri Sayıları, Eskişehir,2013

Sektör	İşyeri Sayısı(1-9)	İşyeri Sayısı(10-49)	İşyeri Sayısı(50++)	TOPLAM
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	3	20	10	33
İMALAT	64	270	97	431
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	4	1	5
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	3	1	4
İNŞAAT	152	143	14	310
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	100	240	39	379
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	13	29	14	55
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	21	84	10	115
BİLGİ VE İLETİŞİM	1	19	1	21
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	2	9	0	11
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	6	9	0	15
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	27	43	1	71
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	9	13	18	40
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	0	0	0	0
EĞİTİM	10	48	6	64
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	2	23	5	30
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	1	2	2	5
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	10	23	3	36
GENEL TOPLAM:	**421**	**980**	**224**	**1625**

Kaynak: İPA

Grafik 40. Sektörlere Göre İşyeri Sayılarının Dağılımı, Eskişehir,2013

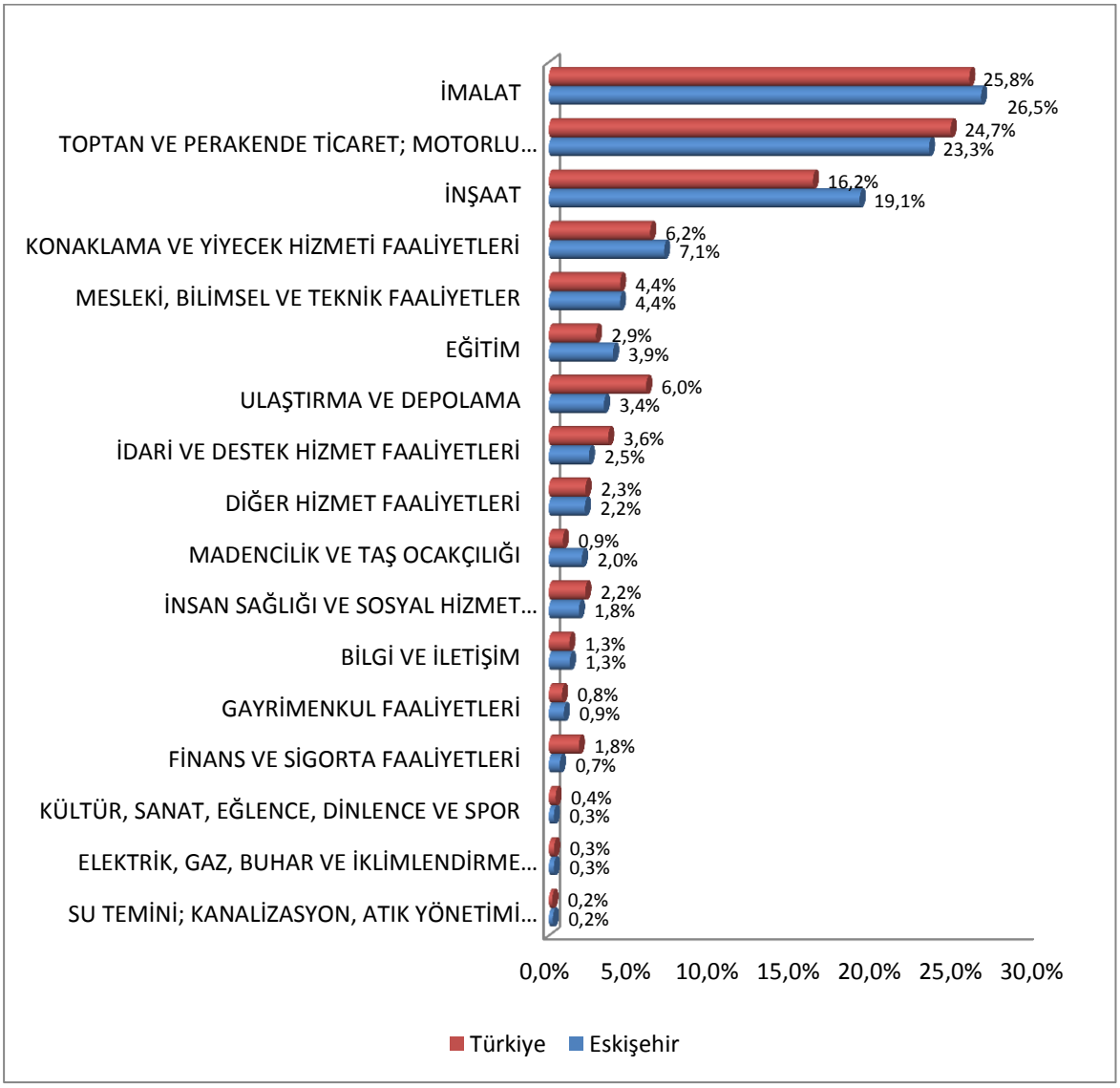

Kaynak: İPA

Sektörlere göre Eskişehir ve Türkiye'deki işyeri sayılarının dağılımına baktığımızda bir benzerlik gözükmekte sektörler içerisinde en büyük payları imalat, toptan perakende ve ticaret, ve inşaat sektörleri almaktadır. Üç sektörün toplam payı %60 civarındadır.

Grafik 41.Sektörlerin Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları, Eskişehir,2013

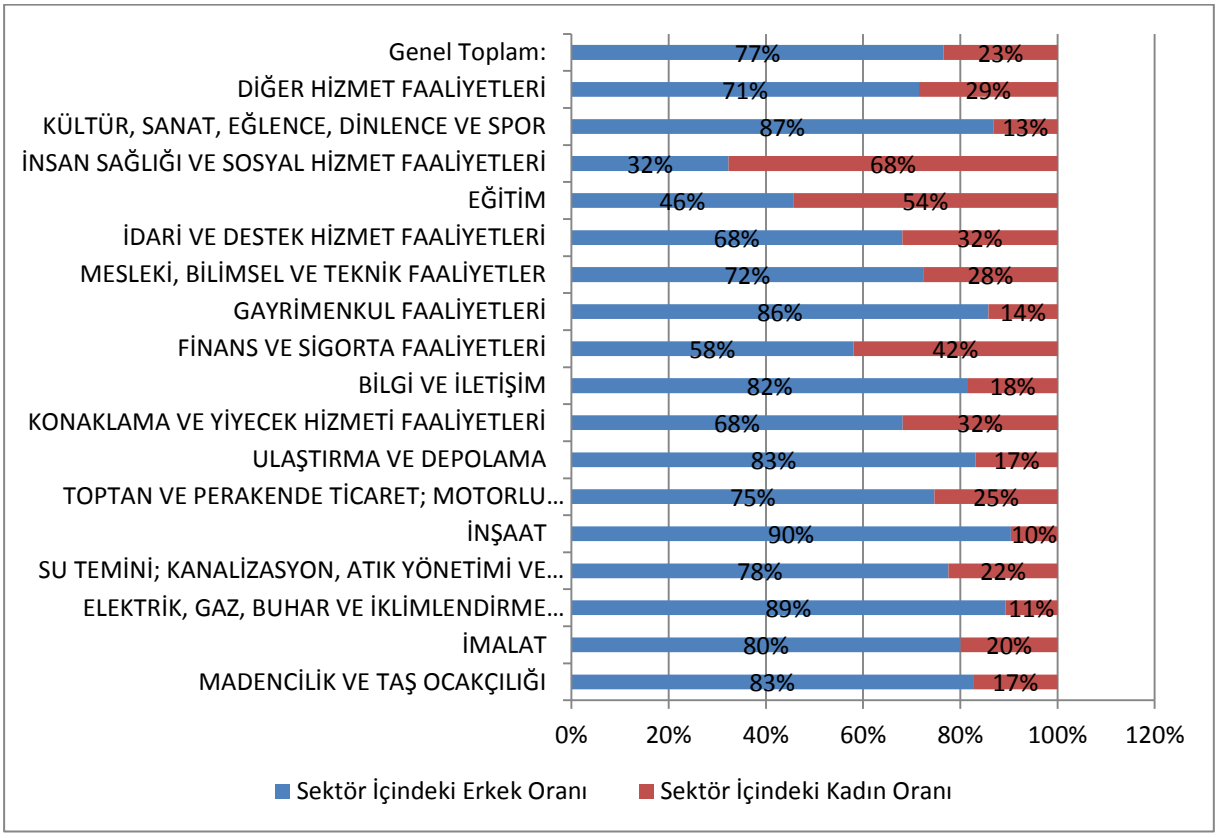

Kaynak: İPA

Sektörlere göre çalışan sayılarına baktığımızda %77'sini erkekler oluşturmaktadır. İnsan sağlığı ve sosyal hizmetler ve eğitim sektörlerinde kadınların oranının %50'den fazla olduğu görülmektedir.

Grafik 42.Sektöre Göre Çalışan Sayılarının Türkiye Karşılaştırılması, Eskişehir,2013

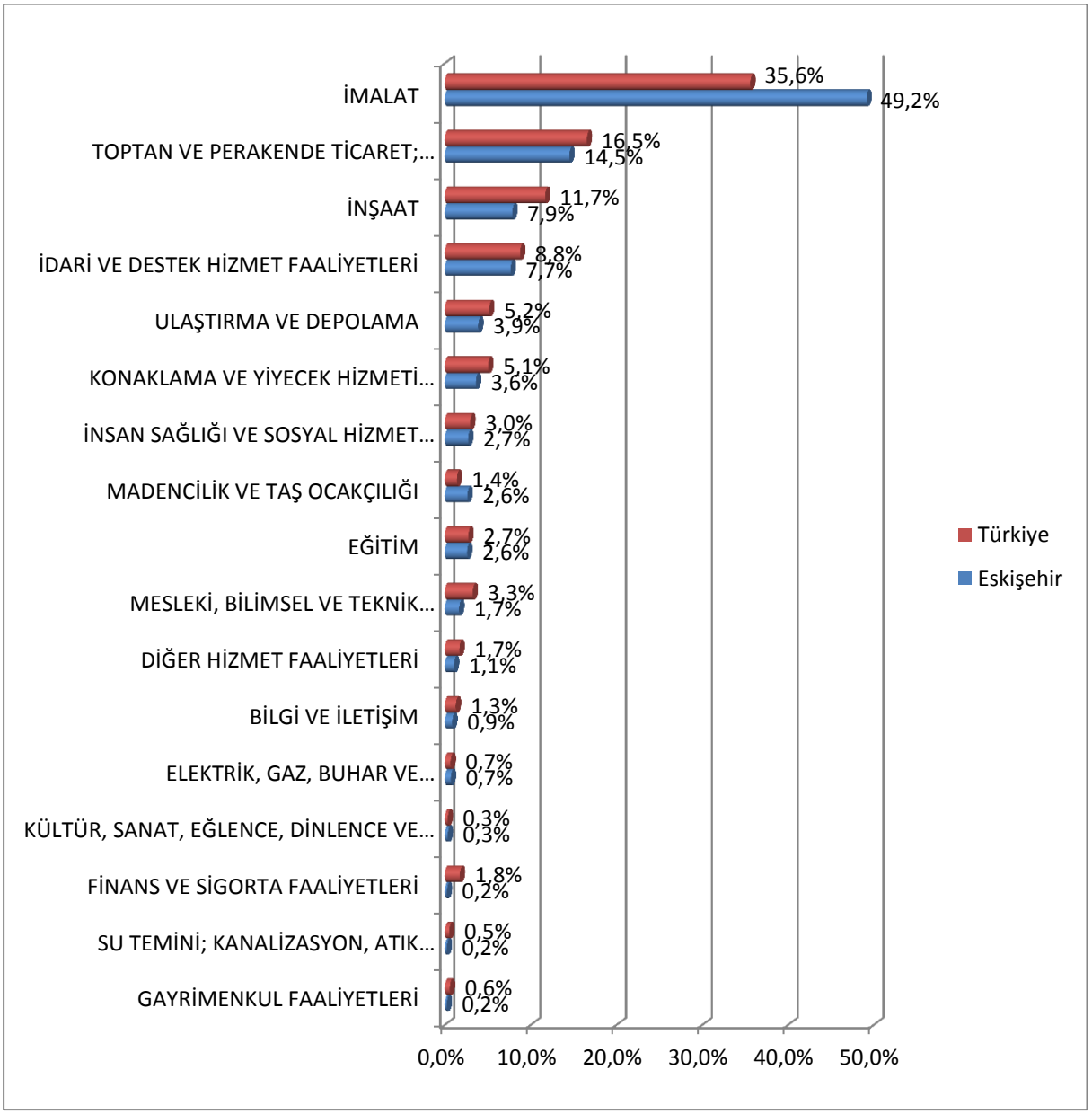

Kaynak: İPA

Çalışan sayılarına göre Türkiye'de imalat sektöründe çalışanların dağılımı %35 iken Eskişehir'de bu oran %49'tur. Eskişehir'de büyük fabrikaların olması bu farkın sebeplerindendir.

Tablo 30.Sektörlerin Çalışan Sayılarına Göre Cinsiyet Ve Türkiye Karşılaştırması, Eskişehir,2013

	Eskişehir		Türkiye	
Sektör	Sektör İçindeki Erkek Oranı	Sektör İçindeki Kadın Oranı	Sektör İçindeki Erkek Oranı	Sektör İçindeki Kadın Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	82,6%	17,4%	95,6%	4,4%
İMALAT	80,1%	19,9%	78,0%	22,0%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	89,3%	10,7%	84,3%	15,7%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	77,6%	22,4%	92,8%	7,2%
İNŞAAT	90,4%	9,6%	92,8%	7,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	74,7%	25,3%	76,4%	23,6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	83,2%	16,8%	87,9%	12,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	68,1%	31,9%	75,4%	24,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	81,6%	18,4%	66,9%	33,1%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	58,0%	42,0%	64,0%	36,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	85,8%	14,2%	82,2%	17,8%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	72,4%	27,6%	67,3%	32,7%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	68,1%	31,9%	72,1%	27,9%
KAMU YÖNETİMİ VE SAVUNMA ZORUNLU SOSYAL GÜVENLİK	0,0%	0,0%	100,0 %	0,0%
EĞİTİM	45,7%	54,3%	50,7%	49,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	32,3%	67,7%	40,1%	59,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	86,8%	13,2%	78,1%	21,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	71,5%	28,5%	65,9%	34,1%
Genel Toplam:	76,6%	23,4%	76,9%	23,1%

Kaynak: İPA

Sektörlere göre kadın çalışan dağılımı Eskişehir'de madencilik sektörü için Türkiye'ye göre fazladır. Bilgi ve iletişim sektörünün Türkiye Eskişehir karşılaştırmasına baktığımızda Türkiye genelinde bu sektörde çalışan kadınların dağılımı Eskişehir'dekinden fazladır. Diğer sektörler açısından Türkiye Eskişehir karşılaştırması yapıldığında benzer dağılımdan söz edilebilir.

Tablo 31.Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları, Eskişehir,2013

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
Yöneticiler	1267	279	1546
Profesyonel Meslek Mensupları	3456	2292	5748
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4064	862	4926
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2453	2416	4869
Hizmet Ve Satış Elemanları	4917	1772	6688
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	680	84	764
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	15906	2888	18794
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	12797	2573	15370
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6321	2697	9019
Genel Toplam:	51862	15862	67724

Kaynak: İPA

Meslek gruplarına göre en fazla çalışana sahip ilk iki meslek grubu olan sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıların diğer meslek grupları içerisindeki dağılımı %50'yi bulmaktadır. Sektörlere göre imalat sektöründe çalışanların sayıları fazla olduğundan, bu sektörle alakalı olarak bu iki meslekte çalışanlarında fazla olması normaldir.

Grafik 43.Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayıları, Cinsiyet Dağılımı,%, Eskişehir,2013

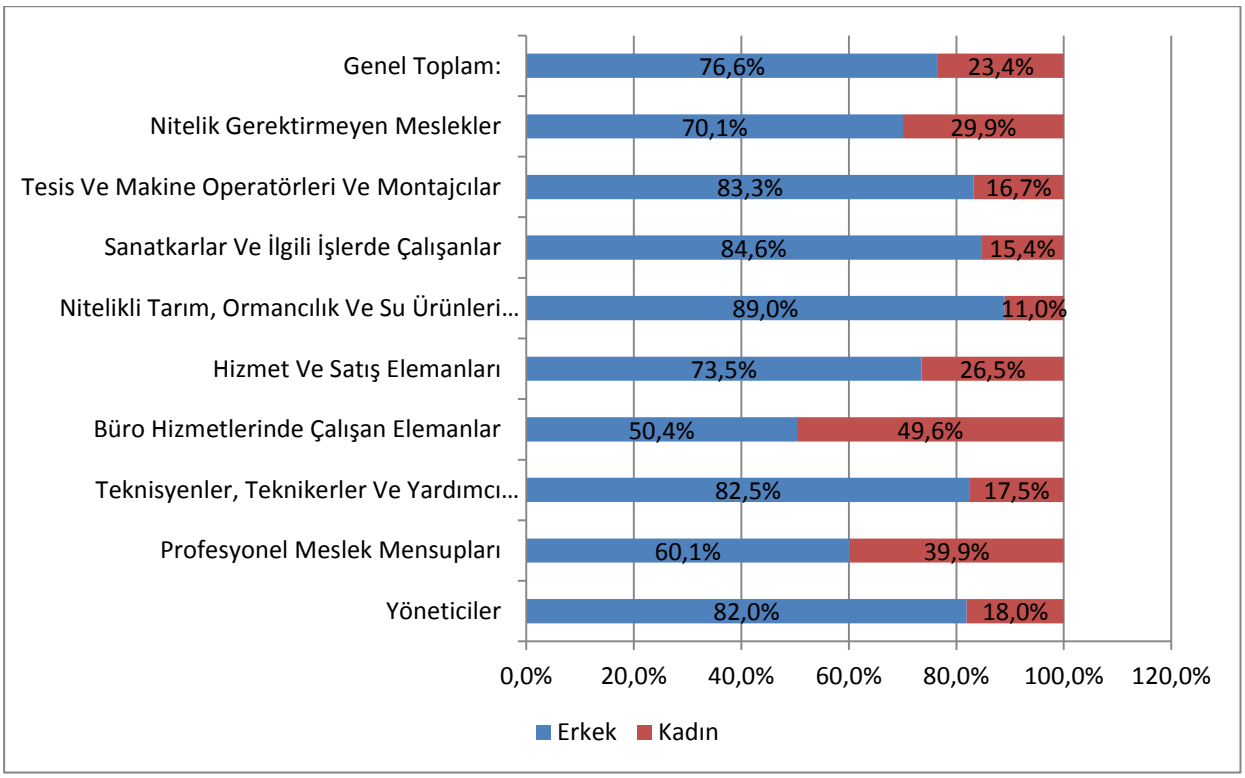

Kaynak: İPA

Çalışan sayılarının cinsiyete göre dağılımına baktığımızda meslek gruplarının tamamında erkeklerin oranının fazla olduğunu görürüz. Büro hizmetlerinde çalışanlara baktığımızda kadın erkek dağılımının birbirine yakın olduğunu söyleyebiliriz.

Grafik 44. Meslek Gruplarına Göre Türkiye Karşılaştırması, Eskişehir,2013

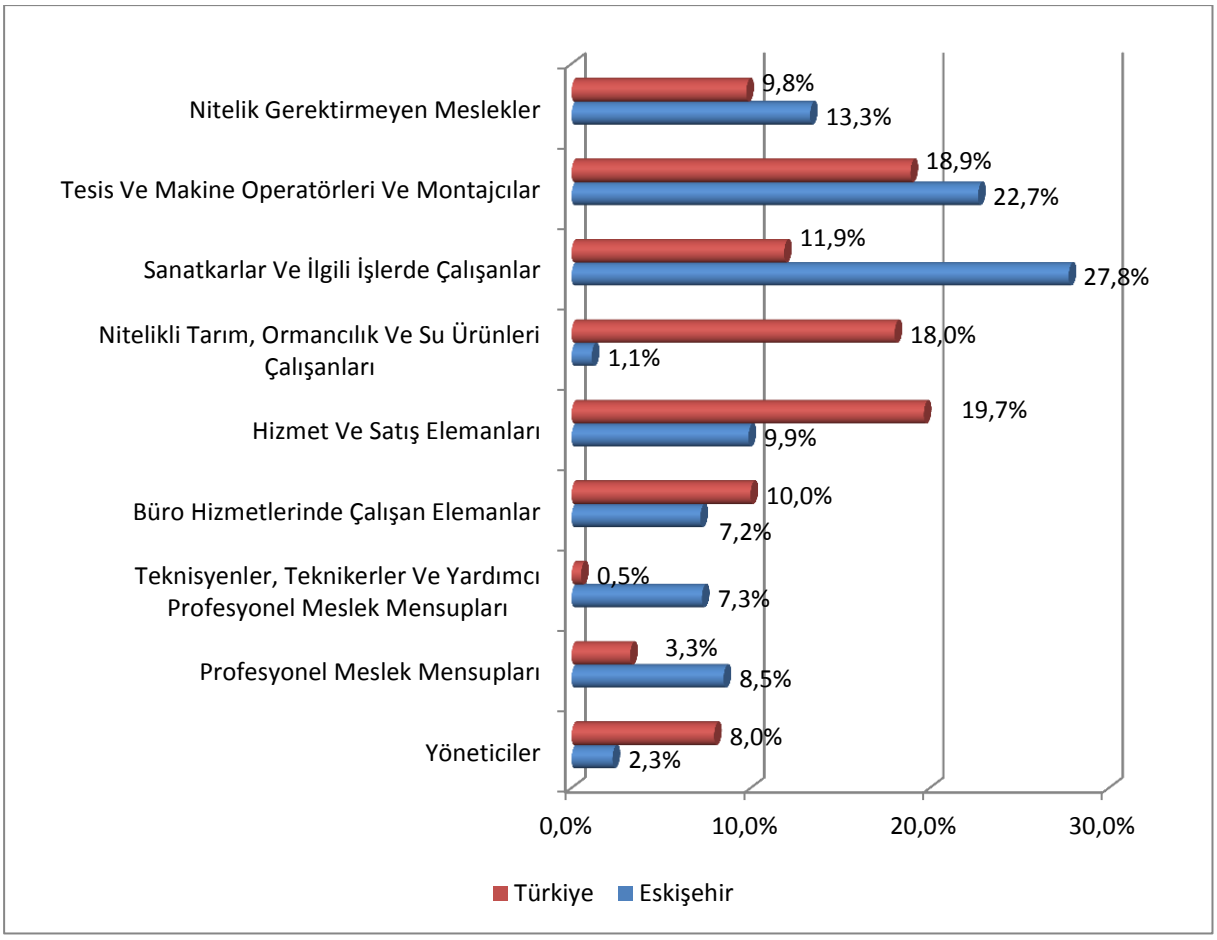

Kaynak: İPA

Meslek grupları açısından Türkiye Eskişehir karşılaştırması yapıldığında nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları ile hizmet ve satış elemanlarının dağılımı Türkiye genelinde Eskişehir'e göre oldukça fazladır. Eskişehir'de ise sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanların oranı daha fazladır bunda en büyük etken imalat sektörüdür.

Tablo 32. Eskişehir'de En Çok Çalışılan Meslekler, %, Eskişehir,2013

Eskişehir'de En Çok Çalışılan Meslekler					
Toplam		Erkek		Kadın	
Meslek	Toplam	Meslek	Erkek	Meslek	Kadın
Temizlik Görevlisi	4,5%	Bisküvi İmalat İşçisi	4,0%	Temizlik Görevlisi	10,7%
Bisküvi İmalat İşçisi	3,1%	Şoför-Yük Taşıma	3,1%	Konfeksiyon İşçisi	8,1%
Konfeksiyon İşçisi	2,5%	Temizlik Görevlisi	2,6%	Kesimci (Konfeksiyon)	4,6%
Şoför-Yük Taşıma	2,4%	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	2,2%	Müşteri Temsilcisi	3,2%
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	2,3%	Diğer Cam Ve Seramik Fırın İşçileri	1,8%	Sekreter	3,1%
Satış Danışmanı	1,5%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	2,7%
Garson (Servis Elemanı)	1,4%	Garson (Servis Elemanı)	1,4%	Büro Memuru (Genel)	2,6%
Diğer Cam Ve Seramik Fırın İşçileri	1,4%	Beden İşçisi-Bina İnşaatı	1,4%	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	2,4%
Gaz Altı Kaynakçısı	1,4%	Beden İşçisi (İnşaat)	1,4%	Muhasebeci	2,3%
Büro Memuru (Genel)	1,4%	Proses İşçisi	1,4%	Satış Danışmanı	2,1%
Proses İşçisi	1,3%	Beden İşçisi (Genel)	1,3%	Kablo Montaj İşçisi	1,8%
Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,2%	Satış Danışmanı	1,3%	Bulaşıkçı (Stevard)	1,7%
Müşteri Temsilcisi	1,2%	Makine Montaj ve Bakım Onarımcısı	1,3%	Ön Muhasebeci	1,7%
Kesimci (Konfeksiyon)	1,1%	Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,3%	Hemşire	1,6%
Beden İşçisi-Bina İnşaatı	1,1%	Seramik İşçisi	1,2%	Garson (Servis Elemanı)	1,4%

Kaynak: İPA

Eskişehir'de en çok çalışanı bulunan ilk 15 mesleğin toplam çalışana oranı %28'dir. Temizlik görevlisinin çok olmasının sebeplerinden birisi bedenen yapılan bir iş olmasıdır. Eskişehir'de bisküvi imalatı yapan Türkiye'nin büyük firmalarından birinin bulunması bisküvi imalat işçisi sayısının fazla olmasını etkilemiştir. Aynı durum konfeksiyon işçisi için de geçerlidir. Erkekler en çok bisküvi imalat işçisi olarak kadınlar da temizlik görevlisi olarak çalışmaktadır.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık[10] iş imalat sanayindedir. Eskişehir ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı toptan ve perakende ticaret ile idari ve destek hizmetleri sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin %44,4'ü imalat, %18,6'sı ticaret, %10,1'i idari ve destek hizmetleri sektöründedir. Elektrik, gaz dağıtımı, gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde ise hiç açık iş bulunmamaktadır.

[10] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

Tablo 33. Sektörlere Göre Açık İşler, Eskişehir,2013

Sektör	Toplam Açık İş	Toplam İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Dağılımı	Açık İş Veren İşyeri Dağılımı (Türkiye)
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	25	33	5	16%	19,9%
İMALAT	942	431	164	38%	40,6%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	5	0	0%	13,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	4	4	1	25%	23,4%
İNŞAAT	200	310	47	15%	17,3%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	393	379	97	26%	27,8%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	33	55	11	19%	18,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	135	115	29	25%	35,8%
BİLGİ VE İLETİŞİM	4	21	4	21%	29,1%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4	11	2	18%	17,2%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	1	15	1	7%	21,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	57	71	16	23%	24,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	215	40	8	20%	24,8%
EĞİTİM	49	64	9	14%	0,0%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	41	30	16	52%	21,8%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	2	5	1	20%	36,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	15	36	7	20%	19,9%
Genel Toplam:	2120	1625	419	26%	27,4%

Kaynak: İPA

Eskişehir'de insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri alanında açık iş veren işyerleri dağılımı oldukça yüksektir. Bundan sonra beklenildiği gibi imalat sektöründe açık iş veren işyerleri gelmektedir.

Tablo 34. Sektörlere Göre Açık İş Oranı[11], Eskişehir,2013

Sektör	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	25	1,2%	1,4
İMALAT	942	44,4%	2,8
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	0,0%	0,0
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	4	0,2%	2,5
İNŞAAT	200	9,4%	3,6
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	393	18,6%	3,9
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	33	1,5%	1,2
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	135	6,4%	5,2
BİLGİ VE İLETİŞİM	4	0,2%	0,7
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4	0,2%	2,3
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	1	0,0%	0,6
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	57	2,7%	4,8
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	215	10,1%	4,0
EĞİTİM	49	2,3%	2,7
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	41	2,0%	2,2
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	2	0,1%	0,8
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	15	0,7%	2,1
Genel Toplam:	2120	100,0%	3,0

Kaynak: İPA

İşyeri bilgi formuyla bilgi alınan işyerlerine açık iş oranı %3'tür. Açık işlerin dağılımı açısından en büyük payı imalat sektörü alırken açık iş oranı olarak konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri en büyük oranına sahiptir. Bunda son zamanlarda Eskişehir'de turizmin gelişmesi ve iki üniversiteye sahip olması nedeniyle öğrenci sayısının fazla olması etkili olmuştur. Ancak açık iş oranı değerlendirilirken ilgili sektörlerdeki işyeri ve çalışan sayılarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir. [12]

[11] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

[12] Örneğin Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 6,4'tür. Ayrıca Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 3,6'dır. Diğer taraftan, imalat sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 44,4 ve imalat sektöründeki çalışanların Eskişehir genelindeki çalışanlar içerisindeki payı yüzde 49,2'dir

Grafik 45.Açık İş Oranlarının Türkiye Karşılaştırması, %

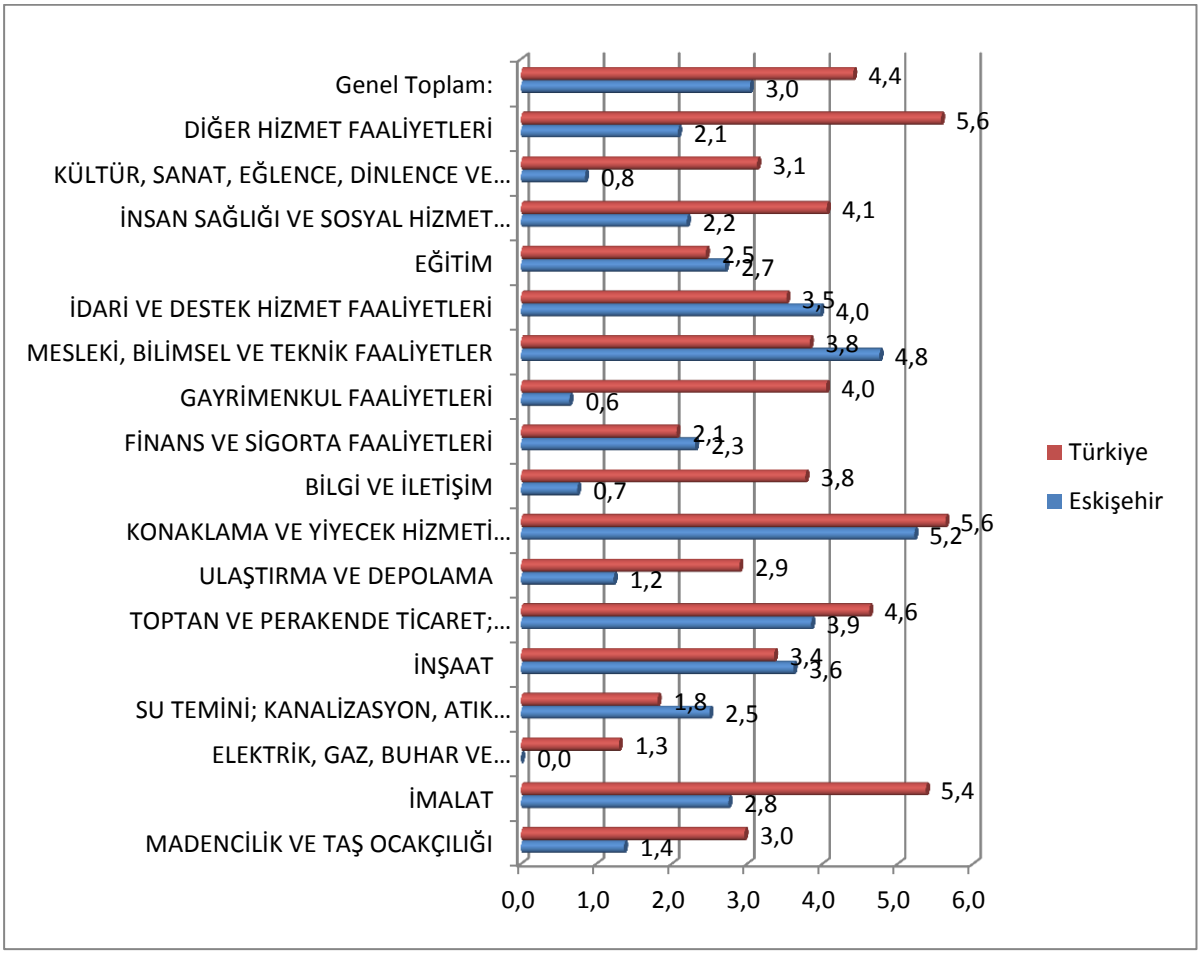

Kaynak: İPA

Açık iş oranlarına bakıldığında genel itibariyle Türkiye'deki sektörlerin açık iş oranları Eskişehir'deki sektörlerin açık iş oranlarından fazladır. Türkiye'de de açık iş oranına sahip ilk 3 sektör şöyledir; Konaklama ve yiyecek hizmetleri, diğer hizmet faaliyetleri ve imalat sektörü. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, idari ve destek hizmet faaliyetleri, finans ve sigorta faaliyetleri ve eğitim sektörlerine ait Eskişehir için açık iş oranı Türkiye'deki aynı sektörlere ait açık iş oranından fazladır.

Tablo 35. Meslek Gruplarına Göre Açık İşler, %, Eskişehir,2013

Meslek Grupları	Toplam	Açık iş dağılımı,%	Açık iş oranı,%
Yöneticiler	9	0,4	0,6
Profesyonel Meslek Mensupları	176	8,3	3,0
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	73	3,4	1,5
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	173	8,1	3,4
Hizmet Ve Satış Elemanları	250	11,8	3,6
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	5	0,2	0,7
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	609	28,7	3,1
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	660	31,1	4,1
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	166	7,8	1,8
Genel Toplam:	2120	100,0	3,0

Kaynak: İPA

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu %31,1 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. Bu ana meslek grubunu %28,7 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve %11,8 ile hizmet ve satış elemanları takip etmektedir.

Grafik 46.Açık İş Oranlarının Türkiye Karşılaştırması, 2013,%

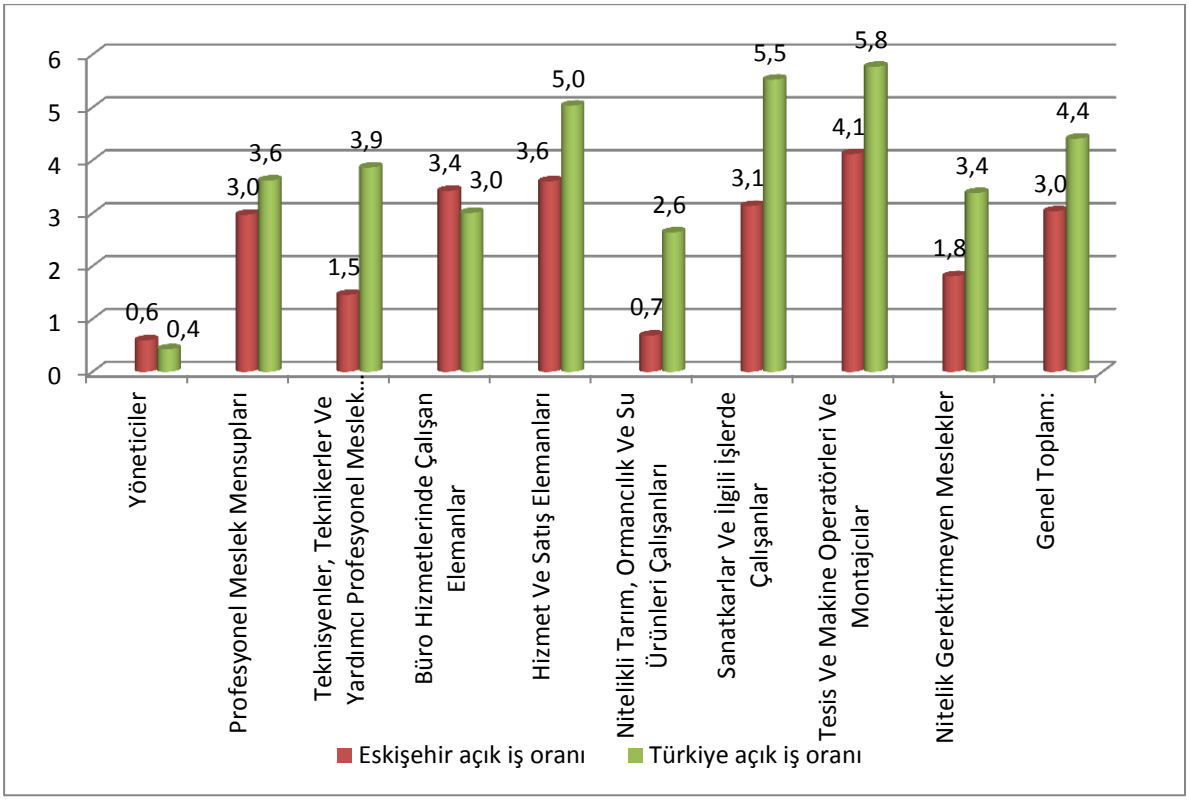

Kaynak: İPA

Ana meslek grupları itibariyle hem %5,8 ile Türkiye'de hem de %4,1 ile Eskişehir'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu tesis ve makine operatörleri ve montajcılardır. İlde ikinci sırada %3,6 ile hizmet ve satış elemanları yer alırken, üçüncü sırada %3,4 ile büro hizmetlerinde çalışanlar yer almaktadır.

Tablo 36.En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Beş Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı,2013

Eskişehir		Türkiye	
Meslek	Açık işlerin mesleklere göre dağılımı	Meslek	Açık işlerin mesleklere göre dağılımı
Seramik İşçisi	6,7%	Makineci (Dikiş)	7,9%
Müşteri Temsilcisi	6,3%	Beden İşçisi (Genel)	3,3%
Gaz Altı Kaynakçısı	5,8%	Güvenlik Görevlisi	3,2%
İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	5,6%	Garson (Servis Elemanı)	2,4%
Garson (Servis Elemanı)	3,2%	Temizlik Görevlisi	2,2%
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2,9%	Ortacı	1,7%
Bant Kaydırıcı Ve Tanzimcisi	2,7%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Proses İşçisi	2,4%	Satış Danışmanı	1,6%
Beden İşçisi (Genel)	2,2%	Pazarlamacı	1,4%
Metal Mamuller Montaj İşçisi	2,2%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,3%
Elektrikçi (Genel)	2,1%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,1%
Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim)	1,3%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Komi (Garson Yardımcısı)	1,3%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,0%
NC/CNC Tezgâh Operatörü	1,3%	Ütücü	1,0%
Satış Danışmanı	1,2%	Depo Hamalı	0,9%

Kaynak: İPA

Eskişehir'de meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek seramik işçisidir. Açık işlerin %6,7'sini seramik işçisi oluşturmaktadır. Seramik işçisini %6,3 ile müşteri temsilcisi takip etmektedir. En çok talep edilen mesleklerin dağılımında %5,8 ile gaz altı kaynakçısı üçüncü sırada yer almaktadır. Eskişehir'de açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on beş mesleğin toplam açık işlerdeki dağılımı %47,2'dir. Türkiye'de en fazla açık işin olduğu mesleğin dağılımı %7,9 ile makineci mesleğidir. Türkiye'deki açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on beş mesleğin toplam açık işlerdeki dağılımı %31,8'ini oluşturmaktadır.

Grafik 47. Açık İşleri İçin İstenen Eğitim Düzeyi Dağılımı, Eskişehir,2013

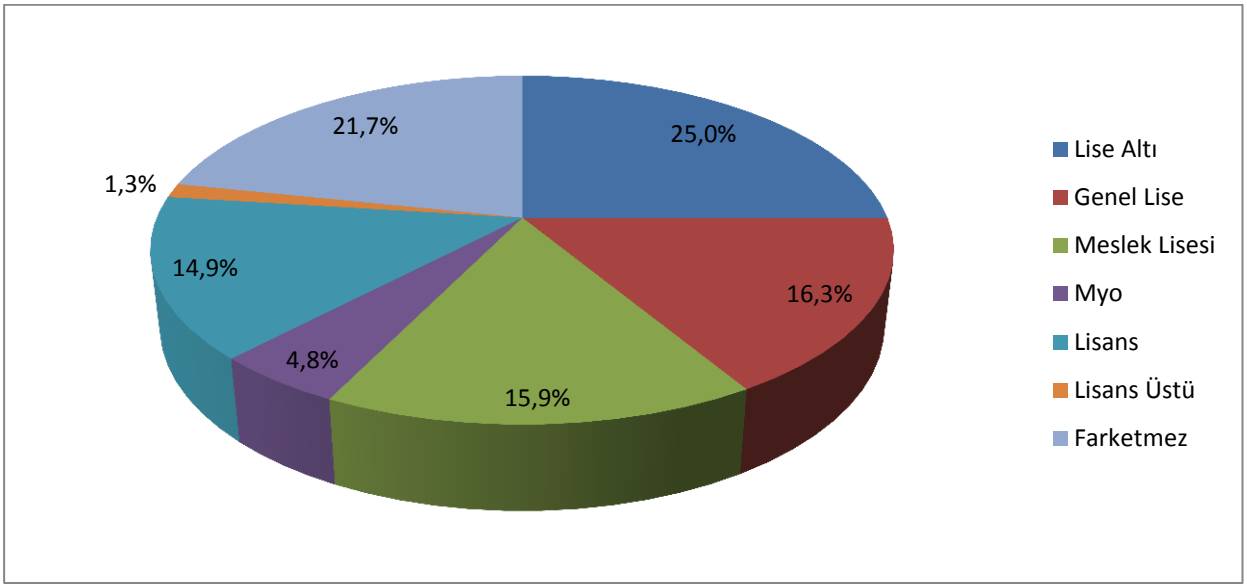

Kaynak: İPA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi olarak %25 ile lise altı eğitim düzeyi ilk sırada gelmektedir. İkinci sırada %21,7 ile farketmez sonucu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise %16,3 ile genel lise mezunları gelmektedir.

Grafik 48. Açık İşlerde İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri, Eskişehir,2013

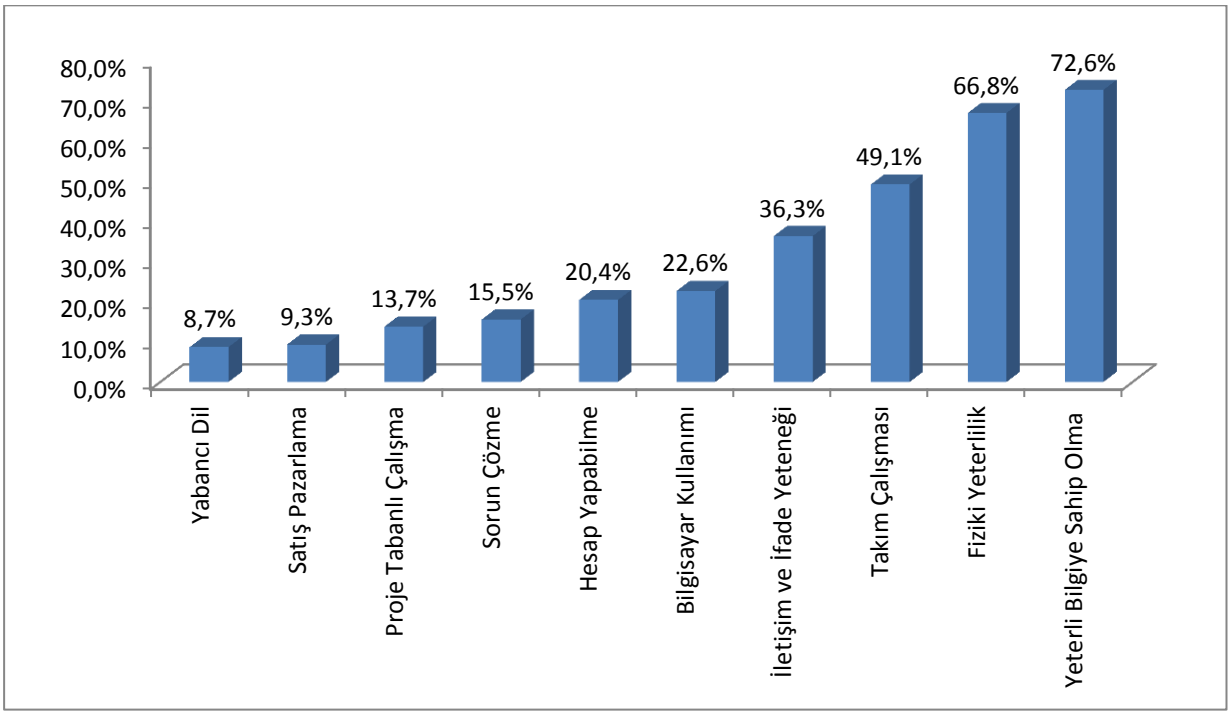

Kaynak: İPA

İşverenlerin en çok talep edilen beceri meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki yeterlilik ve takım çalışması takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu

şekildedir; iletişim ve ifade yeteneği, bilgisayar kullanabilme, hesap yapabilme, sorun çözme, proje tabanlı çalışma, satış ve pazarlama, yabancı dil becerileridir.

Takım çalışmasına uyum, fiziki yeterlilik ve yeterli bilgiye sahip olunma açısından tercih edilen meslek gaz altı kaynakçısıdır.

Grafik 49. Açık İşlerin Karşılanma Yolları, 2013

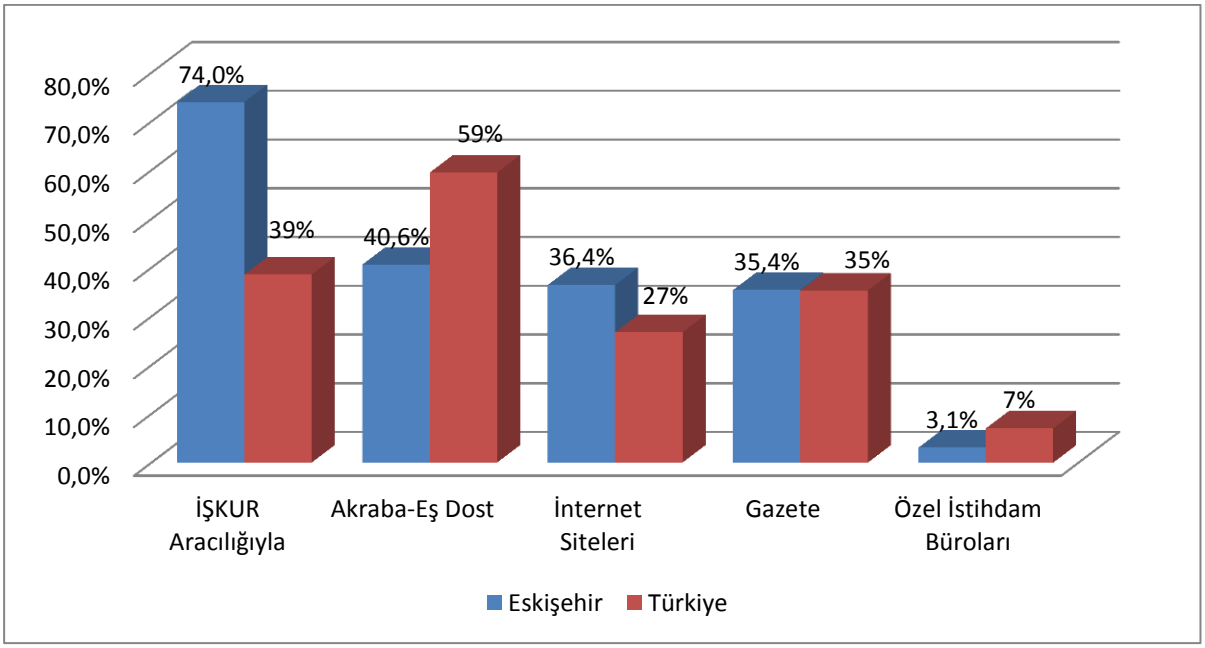

Kaynak: İPA

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden birisi de açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre Eskişehir'de eleman temini için işverenlerin %74'ü İŞKUR, %40,6'sı Akraba-Eş Dost, % 36,4'ü İnternet Siteleri, %35,4'ü Gazete, ve sadece % 3,1'i özel istihdam bürolarını tercih etmiştir. Türkiye genelinde ise bu sıralama biraz farklılık göstermektedir. İşverenlerin %59'u akraba eş dost, %39'u İŞKUR, %27'si internet siteleri, %35'i gazete ve %7'si özel istihdam büroları olarak sıralanmıştır.

Açık işlerin karşılanmasında hem il hem de Türkiye genelinde İŞKUR' un payının yüksek olmasında son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2013 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur.

Tablo 37.Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin İşyeri Sayısı Sektörel Dağılımı,%,2013, Eskişehir

Sektör	TOPLAM İşyeri Sayısı	Teminde Güçlük Bildiren İşyeri Sayısı	Temininde Güçlük Dağılımı
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	33	9	28,1%
İMALAT	431	256	59,3%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	5	1	20,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	4	0	0,0%
İNŞAAT	310	96	30,9%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	379	178	47,0%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	55	23	42,3%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	115	55	48,2%
BİLGİ VE İLETİŞİM	21	7	31,6%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	11	2	18,2%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	15	3	20,0%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	71	35	49,3%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	40	9	22,9%
EĞİTİM	64	25	39,1%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	30	19	62,1%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	5	3	60,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	36	11	31,4%
Genel Toplam:	**1625**	732	**45,1%**

Kaynak: İPA

Eskişehir'de insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörünün %62,1'i bazı mesleklerin istihdamında temininde güçlük çekmektedir. Sırasıyla kültür, sanat, eğlence dinlence ve spor sektörünün %60'ı sonra imalat sektörünün %59,3'ü bazı mesleklerin istihdamında temininde güçlük çekmektedir.

Tablo 38.Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Kişi Sayısı Sektörel Dağılımı,%,2013,

Sektör	Toplam Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Eskişehir	Türkiye
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	21	0,7%	0,8%
İMALAT	1147	40,1%	39,4%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	5	0,2%	0,1%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0	0,0%	0,2%
İNŞAAT	401	14,0%	13,4%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET;	559	19,5%	18,1%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	154	5,4%	3,8%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	151	5,3%	6,5%
BİLGİ VE İLETİŞİM	11	0,4%	0,8%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	5	0,2%	0,7%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	7	0,2%	0,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	122	4,3%	3,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	141	4,9%	5,8%
EĞİTİM	49	1,7%	1,7%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	57	2,0%	2,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	6	0,2%	0,2%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	26	0,9%	1,8%
Genel Toplam:	2861	100,0%	100,0%

İşyeri bilgi formuna cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. Temininde güçlük çekilen mesleklerin %40,1'i İmalat sektörü içerisinde yer alır. Türkiye'de bu oran %39,4'tür.

İkinci sırada Türkiye ile paralel olarak ile toptan ve perakende ticaret (%19,5) yer almaktadır. İlde üçüncü sırada (%14) inşaat sektörü yer alırken, Türkiye sonucunda inşaat üçüncü sıradadır.

Tablo 39.Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı,%,2013

Meslek Grup	Toplam	Temininde Güçlük Dağılımı	Açık İş Dağılımı
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1227	42,9%	28,7%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	565	19,7%	31,1%
Hizmet Ve Satış Elemanları	374	13,1%	11,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	223	7,8%	8,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	166	5,8%	8,1%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	161	5,6%	3,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	135	4,7%	7,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	8	0,3%	0,2%
Yöneticiler	3	0,1%	0,4%
Genel Toplam:	2861	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA

Temininde güçlük çekilen ilk üç meslek grubu Eskişehir'de tüm meslek gruplarının %75,7'sini oluşturmaktadır. İlde sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar %42,9 ile ilk sırada yer alırken, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar %19,7 ile ikinci sırada ve hizmet ve satış elemanları %13,1 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Temininde güçlük çekilen meslek olarak ilk sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar gelmekte iken açık iş dağılımında ilk sırada %31,1 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar gelmektedir. Buna göre açık iş sayısı ile teminde güçlük çekilen meslek arasında anlamlı bir fark vardır.

Grafik 50. Temininde Güçlük Çekilen Meslek Gruplarının Dağılımı Türkiye karşılaştırması,2013

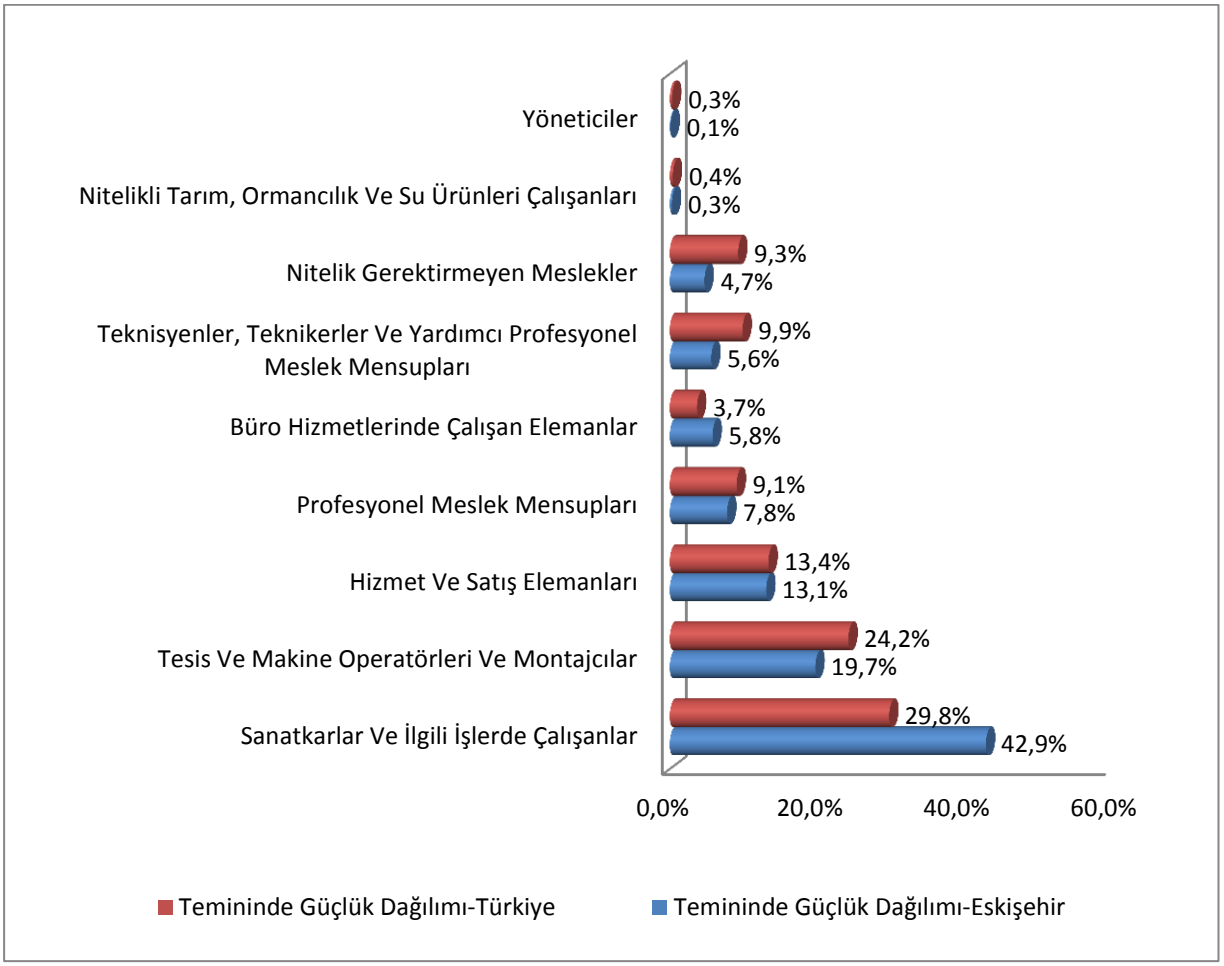

Kaynak: İPA

Türkiye'de temininde güçlük çekilen ilk üç meslek grubu tüm meslek gruplarının %67,4'ünü oluşturmaktadır. Türkiye'de sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar %29,8 ile ilk sırada yer alırken, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar %24,2 ile ikinci sırada ve hizmet ve satış elemanları %13,4 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de temininde güçlük çekilen meslek grupları içinde %0,3 ile en düşük orana sahip olan meslek grubu yöneticiler iken Eskişehir'de yöneticiler %0,1 ile en düşük orana sahiptir.

Tablo 40.Temininde Güçlük Çekilen İlk 20 Meslekler,2013

ESKİŞEHİR'DEKİ İLK 20 MESLEK	Toplam	TÜRKİYE'DE İLK 20 MESLEK	Toplam
Gaz Altı Kaynakçısı	5,6%	Makineci (Dikiş)	6,9%
Müşteri Temsilcisi	4,0%	Güvenlik Görevlisi	2,8%
Şoför-Yük Taşıma	3,1%	Garson (Servis Elemanı)	2,3%
Satış Danışmanı	2,5%	Beden İşçisi (Genel)	1,9%
Elektrikçi (Genel)	1,9%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Sıvacı	1,8%	Satış Danışmanı	1,4%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,8%	Ortacı	1,4%
Garson (Servis Elemanı)	1,7%	Temizlik Görevlisi	1,3%
Aşçı	1,5%	Pazarlamacı	1,3%
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2%
Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,4%	Aşçı	1,1%
Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim)	1,3%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,0%
Mermer İşçisi	1,3%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%
Sıhhi Tesisatçı	1,3%	Sıvacı	0,9%
Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	1,2%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
Plastik Mamuller Montaj İşçisi	1,1%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,9%
Seramik İşçisi	1,1%	Ütücü	0,9%
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	1,0%	Hemşire	0,8%
Boyacı-Metal	1,0%	Muhasebeci	0,8%
Mobilya Montaj İşçisi	1,0%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,8%

Kaynak: İPA

Temininde en çok zorluk çekilen meslek Gaz Altı Kaynakçısıdır. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin %5,6'sını Gaz Altı Kaynakçısı oluşturmaktadır. Bu mesleği %4 ile Müşteri Temsilcisi takip etmektedir. Temininde en çok zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk beş meslekte yer alan meslekler; %3,1 ile şoför(yük taşıma), %2,5 ile satış danışmanı, % 1,9 ile elektrikçi(genel)'dir. Türkiye'de temininde güçlük çekilen ilk 5 meslekte %6,9 ile makineci(dikiş), %2,8 ile güvenlik görevlisi, %2,3 ile garson(servis elemanı), %1,9 ile beden işçisi(genel) %1,7 ile gaz altı kaynakçısı yer almaktadır.

Grafik 51.Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri,2013

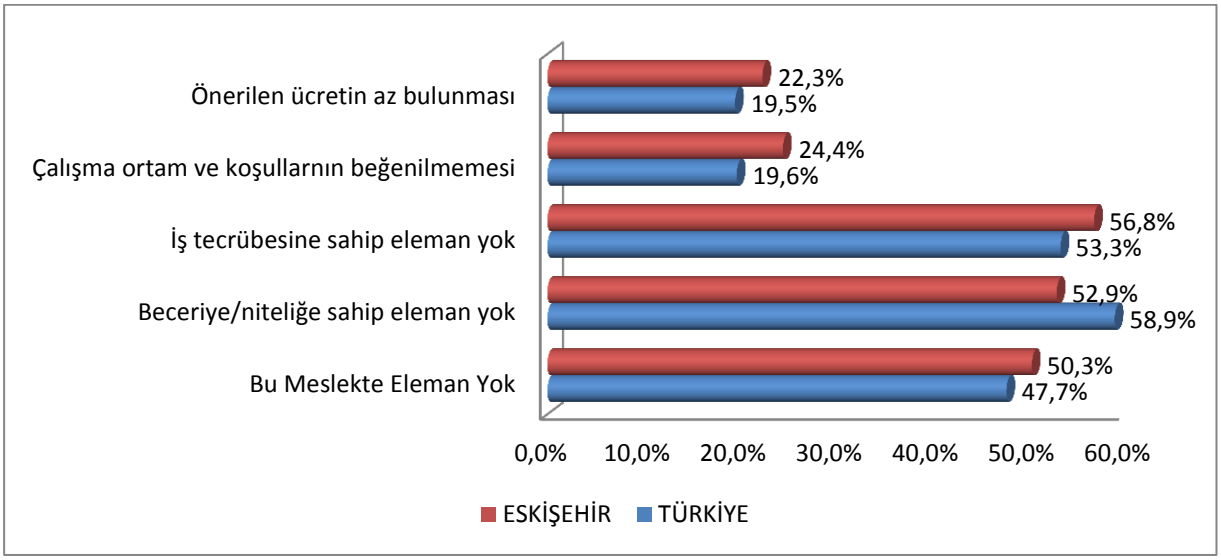

Kaynak: İPA

Teminde güçlük nedeni olarak işverenlerin büyük çoğunluğu iş tecrübesine sahip eleman olmamasını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli beceriye/niteliğe sahip olmamasını, üçüncü sırada meslekte eleman bulamadıklarını, dördüncü sırada çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesini ve beşinci sırada önerilen ücretin az bulunmasını belirtmişlerdir. Türkiye'de ise ilk sırada temininde güçlük çekilme nedeni olarak yeterli beceri\niteliğe sahip elemanın bulunmaması gösterilmiştir.

İş tecrübesine sahip eleman bulunmayan meslek olarak gaz altı kaynakçısı daha sonra satış danışmanı ve garson(servis elemanı) gelmektedir.

Gaz altı kaynakçısı mesleğinde bu meslekte eleman bulunmaması temininde güçlük çekilme açısından en çok gösterilen nedendir. Gaz altı kaynakçısı temininde güçlük çeken iş yerlerinin %57,1'i bu nedenden dolayı teminde güçlük çekmektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

15 Mayıs- 30 Haziran tarihleri arasında yapılan işgücü piyasası talep araştırması kapsamında işletmelerin gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri sorulmuştur. Böylece istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir. Orta vadede net istihdam artış beklentisi, kısa dönemdekinden daha büyüktür. Diğer bir ifade ile işverenler orta dönem için daha iyimserdirler, kısa vadeye kıyasla orta vadede daha fazla büyüme beklemektedirler.

Tablo 41. Kısa Ve Orta Vadede NİDO[13] Sektörlere Göre Dağılımı 2013

Sektör	Net İstihdam Değişimi -31 ARALIK 2013	Net İstihdam Değişimi -30 HAZ 2014	Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık 2013	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2014
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-98	177	-5,5%	9,9%
İMALAT	709	1150	2,1%	3,5%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0	2	0,0%	0,4%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	1	0	0,6%	0,0%
İNŞAAT	311	407	5,8%	7,6%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	398	313	4,1%	3,2%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	72	24	2,7%	0,9%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	106	40	4,3%	1,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	-4	-10	-0,8%	-1,7%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	11	10	6,5%	5,9%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	-2	12	-1,3%	7,7%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	41	66	3,6%	5,8%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	-94	120	-1,8%	2,3%
EĞİTİM	-2	-30	-0,1%	-1,7%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	18	28	1,0%	1,5%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	9	0	3,9%	0,0%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	19	21	2,6%	2,8%
Genel Toplam:	**1493**	**2330**	2,2%	3,4%

[13] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

31 Aralık 2013 dönemi için net istihdam değişiminde lokomotif olan üç sektör imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörüdür. 30 Haziran 2014 dönemi içi net istihdam değişiminin fazla olduğu ilk üç sektör imalat, inşaat, toptan perakende ve ticaret sektörüdür.

Net istihdam değişim oranlarına baktığımızda sektörlerin net istihdam değişimine göre sıralamada farklılıklar görürüz. Şöyle ki 31 Aralık 2013 dönemi için net istihdam değişim oranına göre ilk üç sektör[14]; finans ve sigorta faaliyetleri, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığıdır.

30 Haziran 2014 dönemi için net istihdam değişim oranına göre ilk üç sektör madencilik ve taş ocakçılığı, gayrimenkul faaliyetleri, inşaattır.

[14] Sıralamada mutlak değerler göz önüne alınmıştır.

Tablo 42.Meslek Gruplarına Göre NİD Ve NİDO, Eskişehir

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi 31 ARALIK 2013	Net İstihdam Değişimi 30 HAZİRAN 2014	Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık 2013	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2014
Yöneticiler	6	2	0,4%	0,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	119	72	2,1%	1,3%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	106	200	2,1%	4,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	282	53	5,8%	1,1%
Hizmet Ve Satış Elemanları	275	187	4,1%	2,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-401	7	-52,5%	0,9%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	747	797	4,0%	4,2%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	286	734	1,9%	4,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	75	278	0,8%	3,1%
Genel Toplam:	1493	2330	2,2%	3,4%

Kaynak: İPA

31 Aralık 2013 dönemi için net istihdam değişiminde öne çıkan üç meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları, tesis ve makine operatörleri ve montajcılarıdır. 30 Haziran 2014 dönemi içi net istihdam değişiminin fazla olduğu ilk üç meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, tesis ve makine operatörleri ve montajcıları, nitelik gerektirmeyen mesleklerdir

Net istihdam değişim oranlarına baktığımızda meslek gruplarının net istihdam değişimine göre sıralamada farklılıklar görürüz. Şöyle ki 31 Aralık 2013 dönemi için net istihdam değişim oranına göre ilk üç meslek grubu[15]; nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları, büro hizmetlerinde çalışanlar, hizmet ve satış elemanlarıdır. 30 Haziran 2014 dönemi için net istihdam değişim oranına göre ilk üç meslek grubu; tesis ve makine operatörleri ve montajcıları; sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar; teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarıdır.

[15] Sıralamada mutlak değerler göz önüne alınmıştır.

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

Tablo 43.Net İstihdam Artış Beklentisinin Olduğu İlk Yirmi Meslek,2013

ESKİŞEHİR'DE EN FAZLA İSTİHDAM ARTIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2013 tarihi itibariyle	30 HAZİRAN 2014 tarihi itibariyle
Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Seramik İşçisi	Diğer Madenciler Ve Taş Ocakçılar
Gaz Altı Kaynakçısı	Pres Tezgahı Operatörü (Kesim)
Temizlik Görevlisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Metal Mamuller Montaj İşçisi	NC/CNC Tezgah Operatörü
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Gaz Altı Kaynakçısı
Elektrikçi (Genel)	Otomotiv Montaj Teknisyeni
Mermer İşçisi	Diğer Makine Teknisyenleri
Makine Montajcısı	Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	Elektrikçi (Genel)
Sıvacı	Fırın İşçisi (Tuğla,kiremit Ve Benzeri İnşaat Elemanları)
Güvenlik Görevlisi	Garson (Servis Elemanı)
İnşaat Boyacısı/Boyacı-Bina	Forklift Operatörü
Satış Danışmanı	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
Forklift Operatörü	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Sıvacı
Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi	Güvenlik Görevlisi
Mobilya Montaj İşçisi	Satış Danışmanı
CNC Torna Tezgahı Operatörü	Sıhhi Tesisatçı
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Temizlik Görevlisi

Kaynak: İPA

Kısa ve uzun dönem karşılaştırma yapıldığında istihdam artışı beklenen mesleklerin sıralamasında farklılık gözükmektedir. Şöyle ki kısa dönemde artışı beklenen ilk 3 meslek; müşteri temsilcisi, seramik işçisi, gaz altı kaynakçısı iken uzun dönemde ise beden işçisi (inşaat), madenciler ve taş ocakçılar, pres tezgahı operatörü (kesim)'dür

İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler

Tablo 44. Net İstihdam Azalış Beklentisinin Olduğu İlk Yirmi Meslek,2013

ESKİŞEHİR'DE EN FAZLA İSTİHDAM AZALIŞI BEKLENEN 20 MESLEK	
31 ARALIK 2013 tarihi itibariyle	30 HAZİRAN 2014 tarihi itibariyle
Dikim İşçisi (Bahçecilik)	Beden İşçisi-Bina İnşaatı
Diğer Madenciler Ve Taş Ocakçılar	Elektronik Haberleşme Teknisyeni
Beden İşçisi (İnşaat)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Dökümcü (Metal)	Servis Garsonu
Fırın İşçisi (Tuğla,kiremit Ve Benzeri İnşaat Elemanları)	İnşaat Ustası
Tuğla İmal İşçisi	Büro Memuru (Genel)
Beden İşçisi-Bina İnşaatı	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Raf İstifleme İşlerinde Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışanlar	Yemek Dağıtım Elemanı (Kepçeci)
Tuğla Ve Kiremit Presçisi (Makineyle)	Bulaşıkçı (Stevard)
Şoför-Yük Taşıma	Aşçı Yardımcısı
Traktör Şoförü	Yapı Yalıtımcısı
Plastik Mamuller Montaj İşçisi	Direksiyon Eğitmeni
Plastik Mamuller İmal İşçisi	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Büro Memuru (Genel)	Hurda Toplayıcısı
Kurutma Makinesi Operatörü-Kimyasal Ve İlgili İşlemler	Türkçe Öğretmeni
Elektronik Haberleşme Teknisyeni	Sünger Kesim Makinesi Operatörü
İnşaat Ustası	Hurda Hazırlama ve Takip İşçisi
Yemek Dağıtım Elemanı (Kepçeci)	Gofret Kesme Makinesi Operatörü
Pres Tezgahı Operatörü (Kesim)	Kremacı (Bisküvi)
Satış Elemanı (Perakende)	Ambalaj Makinesi Operatörü (Bisküvi)

Kaynak: İPA

Kısa ve uzun dönem karşılaştırma yapıldığında istihdam azalış beklenen mesleklerin sıralamasında farklılık gözükmektedir. Şöyle ki kısa dönemde azalış beklenen ilk 3 meslek; dikim işçisi (bahçecilik), madenciler ve taş ocakçılar, beden işçisi (inşaat) iken uzun dönemde ise beden işçisi-bina inşaatı, elektronik haberleşme teknisyeni, şoför (yolcu taşıma)'dür.

SONUÇ

Eskişehir İşgücü Piyasası Analizi raporunun, 2013 yılında Eskişehir ilinde gerçekleştirilen Talep Araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlarından bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları raporun veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Eskişehir ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TR41 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 10 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-9 kişi büyüklüğüne düşmüş iş yerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-9 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırmaya çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Eskişehir özelinde beyan edilen sadece 67.724çalışanı kapsıyor olmasıdır. 2012 yılı itibariyle Eskişehir ilinde çalışma yaşı nüfusun (15-64 yaş) yaklaşık 567.830 olduğu, bu nüfusun da 2012 yılı itibariyle 49% işgücüne katılım oranının olduğu düşünüldüğünde araştırmanın kapsamı hayli daralmış olmaktadır. Buna tarım sektörü, kayıt dışı sektör ve kamu sektörünün payları da eklendiğinde elde edilen verilerin sadece kısıtlı sayıda işyeri ve çalışan açısından geçerli olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bu raporda sunulan veri ve analizin değerlendirmesi sorun alanlarının, ihtiyaçların ve işgücü gelişimi açısından hedef kitlenin tespiti olarak üç grupta ele alınabilir. Aşağıda yapılan değerlendirme bu üç grubu birbiriyle ilişkili bir şekilde sunmaktadır.

TR41 bölgesinde iktisadi faaliyet ve istihdam (%45,3) hizmet sektöründe yoğunlaşmakta, aynı şekilde Gayri Safi Katma Değer hizmetler sektöründe üretilmektedir.

Eskişehir'de çalışma yaşı kapsamındaki nüfus Türkiye genelinden daha yüksek eğitimlidir. TR41 bölgesinde özellikle kadınlar işgücüne dahil olmayanların %70,5' kadardır. Bu oran erkekler için %29,5'dir. Ayrıca işsizlik oranlarına bakıldığında, TR41 bölgesinde işsizlik %7,4 oranıyla Türkiye ortalamasının altındadır. İşsizliğin en yüksek olduğu yaş grubu %14 ile 20-24 yaş grubu olduğu gözlenmektedir. TR41 bölgesinde eğitim yükseldikçe işgücüne katılım da yükselmektedir. Bu veriler kadınların ve gençlerin işgücüne katılım oranının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması için kadınlara ve gençlere önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin

öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve gençler başta olmak üzere işsizler, diğer bir hedef kitlesi ise işgücü dışında kalan nüfus olmalıdır.

Türkiye nüfusunun %45,4'ü Mesleki ve Teknik liseyi okurken Eskişehir İlinde ortaöğretimde okuyan öğrencilerin %48,8'u Mesleki ve Teknik liselerde okumaktadır. Bu da Eskişehir'de imalat sanayinin olması nedeniyle ara eleman ihtiyacının gerek duyulmasından bu tür okullara tercihin fazla olmasıdır. İşgücünün eğitim durumu anlamında bir diğer nokta ise Eskişehir ilinde yeni öğrenci kayıtlarının meslek ve teknik ortaöğretim lehine artışta olduğudur. Bu durum talep açısından daha fazla nitelikli işgücü yetişmesi anlamına gelmektedir.

Arz ve talep eşleştirmeleri düşünüldüğünde, 2012 yılı itibariyle Eskişehir ilinde açık işlere başvuru yapan 32.216 kişi yer almaktadır. 9.959 tane açık iş olup toplam işe yerleştirme 5.089'dur. Buna göre işe yerleştirme oranı ise %51,1'dir. 2012 İŞKUR İstatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin %26,5'i bu yaş grubundadır.

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Kayıtlı işsizlerin dağılımı lise ve dengi mezunlarının toplam kayıtlı işsizlerin içindeki payı %43,2 iken Türkiye ortalamasında bu pay %30,0'dur. Özellikle de 30 yaş üstü işgücünde yaşanan istihdam zorluğu, bu yaş grubunun eğitimi için özel önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Yine arz ve talep eşleştirmeleri anlamında, yapılan eşleştirmeler sonucunda gönderilen kişilerin işveren tarafından kabul edilmemesi durumunda kabul edilmeme sebeplerinin neler olduğu bilinememektedir. İleride daha iyi işe yerleştirmeler yapılabilmesini sağlamak açısından işverenlerin gönderilen kişileri kabul etmeme sebeplerinin araştırılmasında yarar vardır.

İşgücü talebi açısından bakıldığında Eskişehir ili özelinde imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörlerinin hem işyeri sayısı, hem çalışan dağılımı, hem açık iş, hem işe giriş-çıkışlar, hem de gelecekte istihdam artışı anlamında ağırlıklı bir yere sahip olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin kısa vadede bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelmesi olumlu sonuçlar yaratabilir

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Açık iş oranı yüksek olan sektörlerin ağırlıklı sektörlere ek olarak büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda Eskişehir ilinde bu potansiyeli yansıtan sektörler konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetleri, mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler idari ve destek hizmet faaliyetleri olarak belirtilmektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri imalat sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin %47,5'si imalat sektöründedir. İmalat sektörünü %26,7 ile toptan ve perakende ticaret sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise %20,8 ile inşaat faaliyetlerinde çalışan işletmelerdir. Dolayısıyla düzenlenecek olan işgücü yetiştirme programlarının özellikle de orta vadede (1 yıl) bu sektörlerin ihtiyaçlarına yönelik olması işgücü arzı ve talebi eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar verebilir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek seramik işçisi. Açık işlerin %6,7'sini seramik işçisi oluşturmaktadır. Seramik işçisini %6,3 ile müşteri temsilcisi takip etmektedir. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğer meslekler ve %5,8 ile gaz altı kaynakçı, %5,6 ile imalat ve ilgili işçiler (makine ile), %3,2 ile garson(servis elemanı), %2,9 ile Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, %2,7 ile bant kaydırıcı ve tanzimcisi, %2,4 proses işçisi, %2,2 beden işçisi(genel), ve %2,2 ile metal mamuller montaj

işçisidir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin 40%'ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla düzenlenecek işgücü yetiştirme faaliyetlerinin bu mesleklere hitap etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak ise dikkat edilmesi gereken önemli bir unsur, araştırma kapsamında Eskişehir ili işgücü piyasasına meslek grupları açısından bakıldığında en fazla sayısının sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar da yoğunlaşmıştır. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan meslekler; %5,6 ile gaz altı kaynakçısı, %4,0 müşteri temsilcisi ile, %3,1 ile şoför(yük taşıma), %2,5 ile satış danışmanı, %1,9 ile elektrikçi(genel), %1,8 ile sıvacı, %1,8 ile kaynakçı (oksijen ve elektrik), %1,7 ile garson(servis elemanı)'dur.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Eskişehir'de istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dahil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.
- İşverenlerin nitelik gerektiren mesleklerde eleman talebine karşılık, sistemde kayıtlı iş arayanlara niteliklerini geliştirmek üzere eğitimler vererek, bu kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.
- TR41 bölgesinde imalat sektörünün ağırlığından ötürü bu sektörde hızlı gelişen teknolojiye karşın eğitim programları düzenlenmelidir.
- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.
- Dezavantajlı grubun işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.
- Mesleki eğitim programları çerçevesinde, örgün öğretimden ayrılan genç nüfusu ve açık iş taleplerini birlikte değerlendirerek, işgücü piyasasına dâhil edecek şekilde eğitim başlıkları belirlenmelidir.
- Kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası politikaları kapsamında gerektiği takdirde mesleki eğitim kurslarına katılımı artıracak teşvik politikaları uygulanmalıdır.
- Özellikle kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektöründe beklenen istihdam artışına yönelik bu sektörde faaliyet gösteren işyerleri ile yakın ilişki kurularak oluşması beklenen eleman ihtiyacını gidermek üzere eğitimler ve araştırmalar yapılmalıdır.

Eskişehir'deki işgücü talebini kurum vasıtasıyla karşılayabilmek için Eskişehir İŞKUR İl Müdürlüğü:

- İşe yerleştirme olanaklarını kamuoyu ile paylaşmalı,
- Düzenli periyodlarla işe yerleştirmelere ve eğitim faaliyetlerine ilişkin istatistikleri kamuoyuna duyurmalı,
- Kurum, veri tabanında yüksek nitelikli iş arayanların oranını arttırmalıdır.

KAYNAKÇA

1. TÜİK İşgücü Anketi Dinamik Veri Tabanı

2. DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

3. Ekonomi Bakanlığı İnternet Sitesi, Yatırım Teşvikleri

4. TOBB İnternet Sitesi, Kurulan-Kapanan Şirket İstatistikleri

5. TÜİK (2011) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No. 3649, Ankara.

6. Türkiye İş Kurumu, 2012 İstatistik Verileri.

7. Kalkınma Bakanlığı

8. MEB, Milli Eğitim İstatistikleri (2012-2013)

9. TÜİK Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../ .....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR, ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman İhtiyacı duymuyoruz. ☐ ⇨ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04	05	06
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Meslege ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları 1 2 3 4 5
		☐		☐	

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse ⇨	6.3'e geçiniz
	Hayırsa ⇨	6.1 veya 6.2 geçiniz
S.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	⇨	7.soruya geçiniz
S.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
S6.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

S.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse ⇨	7.3'e geçiniz
	Hayırsa ⇨	7.1 veya 7.2 geçiniz
S.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum. ☐	⇨	8.soruya geçiniz
S.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
S7.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse ⇨	8.3'e geçiniz
	Hayırsa ⇨	8.1 veya 8.2 geçiniz
S.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	⇨	9.soruya geçiniz
S.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
S8.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

9.9:30 Haziran 2014 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	9.3'e geçiniz
	Hayırsa →	9.1 veya 9.2 geçiniz
9.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibarıyla herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
9.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibarıyla herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
9.9.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibarıyla işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal Azalış	

BÖLÜM VI: ELEMAN TEMININDE GÜÇLÜK ÇEKILEN MESLEKLER

10: 2013 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

10.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir, TEŞEKKÜRLER.

01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılayabiliyor mu? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerileri/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v\left(\hat{Y}_h\right) = N_h{}^2 v\left(\bar{y}_h\right) = N_h{}^2 \left[\sum \left(y_i - \bar{y}_h\right)^2 / \left(n_h - 1\right)\right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
ÖrneklemToplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam işyeri	**65.723**

Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	ÖRNEKLEM YAPAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI
Adana	3.803	3.326	Kars	296	261	Antalya	1686	1397
Adıyaman	855	733	Kastamonu	713	561	Bursa	1.802	1.555
A.Karahisar	1.327	1.131	Kayseri	2.897	2.710	Denizli	1286	1149
Ağrı	445	382	Kırıkkale	308	275	İstanbul	5.985	5.104
Aksaray	813	722	Kırklareli	601	506	İzmir	3020	2526
Amasya	625	578	Kırşehir	364	311	Kocaeli	1.783	1.521
Ardahan	77	74	Kilis	157	136	Ankara	4.026	3.086
Artvin	318	286	Konya	3.921	3.533	**Örneklem Toplam**	**19.588**	**16.338**
Aydın	1.786	1.414	Kütahya	1.111	924	GENEL TOPLAM	100.857	87.719
Balıkesir	2.050	1.802	Malatya	1.527	1.368			
Bartın	361	328	Manisa	2.104	1.881			
Batman	1.158	932	Mardin	1.399	1.194			
Bayburt	98	80	Mersin	3.144	2.713			
Bilecik	370	309	Muğla	2.326	2.049			
Bingöl	524	461	Muş	407	352			
Bitlis	375	347	Nevşehir	759	670			
Bolu	533	477	Niğde	581	471			
Burdur	461	394	Ordu	1.297	1.189			
Çanakkale	937	845	Osmaniye	948	847			
Çankırı	253	219	Rize	795	724			
Çorum	1.017	920	Sakarya	1.760	1.607			
Diyarbakır	2.749	2.468	Samsun	2.007	1.593			
Düzce	970	867	Siirt	366	347			
Edirne	639	560	Sinop	343	305			
Elazığ	1.314	1.095	Sivas	1.109	987			
Erzincan	380	347	Şanlıurfa	2.463	2.163			
Erzurum	1.197	1.046	Şırnak	660	576			
Eskişehir	1.735	1.579	Tekirdağ	2.141	1.849			
Gaziantep	2.935	2.662	Tokat	920	846			
Giresun	889	798	Trabzon	2.324	1.990			
Gümüşhane	178	152	Tunceli	163	151			
Hakkari	200	187	Uşak	910	828			
Hatay	2.024	1.788	Van	1.203	1.061			
Iğdır	277	246	Yalova	520	469			
Isparta	615	556	Yozgat	634	548			
K.Maraş	1.892	1.626	Zonguldak	983	842			
Karabük	413	365	Tamsayım Toplam	81.264	71.381			
Karaman	510	442						

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ \text{N}üfus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam+işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı

- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9

Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Eskişehir	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2

Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Tablo 45. Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3,0	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6,0	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7,0	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	**183.667**	**5.595.354**	**258.082**	**340.950**	**263.906**	**268.334**	**4,4**	**4,7**	**4,8**

Tablo 46. İl Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam Değişimi**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	33,00	1786,21	24,75	20,63	-97,97	177,38	1,4	-5,5	9,9
İmalat	430,99	33286,82	942,10	1146,95	708,86	1149,99	2,8	2,1	3,5
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5,00	467,00	0,00	5,00	0,00	2,00	0,0	0,0	0,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4,00	156,00	4,00	0,00	1,00	0,00	2,5	0,6	0,0
İnşaat	310,00	5323,55	199,80	400,63	311,03	406,81	3,6	5,8	7,6
Toptan ve perakende ticaret	379,00	9822,16	393,42	559,24	397,54	313,09	3,9	4,1	3,2
Ulaştırma ve depolama	55,00	2635,79	32,79	154,42	71,92	24,33	1,2	2,7	0,9
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	115,01	2448,56	134,87	150,55	105,60	39,73	5,2	4,3	1,6
Bilgi ve iletişim	21,00	589,12	4,42	11,05	-4,42	-9,95	0,7	-0,8	-1,7
Finans ve sigorta faaliyetleri	11,00	169,00	4,00	5,00	11,00	10,00	2,3	6,5	5,9
Gayrimenkul faaliyetleri	15,00	155,00	1,00	7,00	-2,00	12,00	0,6	-1,3	7,7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	71,00	1132,93	56,60	122,45	41,16	65,86	4,8	3,6	5,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	40,00	5194,48	214,87	140,58	-93,72	120,00	4,0	-1,8	2,3
Eğitim	64,00	1759,00	49,00	49,00	-2,00	-30,00	2,7	-0,1	-1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	30,00	1839,34	41,38	56,90	17,59	27,93	2,2	1,0	1,5
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	5,00	234,00	2,00	6,00	9,00	0,00	0,9	3,9	0,0
Diğer hizmet faaliyetleri	36,00	725,16	15,43	25,72	18,51	20,57	2,1	2,6	2,8
GENEL TOPLAM	**1625,01**	**67724,13**	**2120,42**	**2861,11**	**1493,10**	**2329,75**	**3,0**	**2,2**	**3,4**

Tablo 47. 2013 Yılı Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı

SIRA	İLLER	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULAŞTIRMA - HABERLEŞME	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	DİĞER KAMU HİZMETLERİ	İL TOPLAMI BinTL
	TÜRKİYE	**6002624**	**1790700**	**683350**	**4290765**	**14967255**	**356545**	**613250**	**8419268**	**3169890**	**12587973**	**52881620**
	MUHTELİF	2081000	636893	250302	1547519	8695391	154171	184784	3419533	1660686	7146322	25776601
1	ANKARA	120527	123710	72320	25743	1668273	360	13754	369752	91602	1178675	3664716
2	İSTANBUL	13912	55447	21212	92527	1216290	4628	920	386186	103002	352086	2246210
3	MARDİN	31660	1651		1223899	51742	591	1335	68491	7450	72062	1458881
4	İZMİR	128349	2744	726	32060	572252	8000	530	147751	66450	250892	1209754
5	DİYARBAKIR	464595	51099		20807	36742	334	11706	102315	10650	216578	914826
6	ŞANLIURFA	418638	801		53590	26842	865	4111	93498	20902	170339	789586
7	HATAY	66362	355961	512	22606	44734	1002	700	77906	16400	47444	633627
8	KONYA	264276	5813	1580	11960	67433	2000	504	110724	38900	120564	623754
9	ANTALYA	114137	65528		18640	27119	28491	6410	84661	61000	209331	615317
10	KAHRAMANMARAŞ	56264	26049	1	232976	29774		60	63404	57300	49571	515399
11	MERSİN	51631	50142		7902	37546	15512	750	125183	56502	165953	511121
12	ESKİŞEHİR	31953	19286	61570	6905	203031	371	1600	57886	12750	108604	503956
13	ARTVİN	18758	572		306811	43882	750	18700	27859	5000	10706	433038
14	GAZİANTEP	73050	432	30	3509	109022	525	3444	109143	23550	98125	420830
15	SAKARYA	8759	128	7661	5700	294771	500	368	38279	12504	49306	417976
16	BURSA	56585	156	500	8228	88502	1050	1114	71684	42928	144545	415292
17	KAYSERİ	111231	2545	1000	2844	77840	8842	441	88440	24000	90654	407837
18	VAN	16460	241	2263	23006	40011	6500	18325	60835	97307	137292	402240
19	BİNGÖL	23437	1		255000	27856		9458	58948	9102	14812	398614
20	KOCAELİ	7184	11	15800	17889	185633	2000		78846	18600	69551	395514
21	ADANA	101975	1156		2664	30299		900	106051	24900	93154	361099
22	ERZURUM	82107	343	3300	11002	45958	1000	9967	65363	36500	104706	360246
23	KÜTAHYA	37884	62797	106690	3008	9539		18330	64947	7200	44157	354552
24	SAMSUN	74872	263	1	1204	44594	3309	4843	78381	20429	92113	320009
25	AKSARAY	17293	1204		3073	217976	1750	4042	30660	7650	32767	316415
26	SİVAS	87094	2150	5536	51964	63124	9960	1506	56667	12250	19142	309393
27	ORDU	11000	55		8044	173623	1000	1605	30660	8687	65143	299817
28	ADIYAMAN	41672	88617		195	4790	334	11766	44367	33950	68243	293934
29	BALIKESİR	65864	11958	25821	2092	49856	1320	787	50902	39679	32685	280964
30	AĞRI	36504	168	1		16066		85643	51560	15150	71821	276913
31	ELAZIĞ	27489	991	1	24412	20685	71	80427	51146	19300	28305	252827

32	AFYONKARAHİSAR	74856	5657	9018	3406	39740	992	15281	50049	23688	26701	249388
33	TEKİRDAĞ	11577	2934		508	56347		550	52065	23202	99863	247046
34	MANİSA	62073	2631	1000	23892	18366	310	130	65320	26600	46207	246529
35	BATMAN	11364	126384		8224	3624	334	810	54762	700	38388	244590
36	ÇANAKKALE	42991	536		31514	29188	45387	1650	43469	20552	28045	243332
37	TRABZON	43238	27062		1022	5233	4011	800	51071	15500	75572	223509
38	MALATYA	51722	1028	1184	104	28404		775	57100	38580	30656	209553
39	MUĞLA	36155	787		31347	19020	16165	1340	40569	18650	40605	204638
40	DENİZLİ	49843	2762	11000	14	16666	1987	922	46064	10650	54296	194204
41	AYDIN	36693	1591		24135	4851	3059	900	60725	27602	30402	189958
42	KARS	24871	147	1	1500	60563	1000	878	29829	26375	36416	181580
43	ERZİNCAN	17415	503	21000	2387	23204	2000	5396	33456	5334	66976	177671
44	MUŞ	22345	698	1	3410	39435		7009	61482	6120	31711	172211
45	SİNOP	33972	377		6002	75130	1000	3314	30754	1500	15386	167435
46	KARAMAN	36808	369		23966	2303	2000		63733	10050	26597	165826
47	YOZGAT	33997	1288		2	6933		990	57064	16521	38783	155578
48	AMASYA	30948	376		5000	11074		2130	36202	5302	64419	155451
49	HAKKARİ	21300			11	64040		134	47956	5400	16460	155301
50	EDİRNE	50708	1937		2510	28552	2579	200	41237	11002	13852	152577
51	GİRESUN	25667	56		6322	2178		12523	39302	12050	45086	143184
52	KIRKLARELİ	30431	10646	1	10858	2683			40212	5950	37044	137825
53	TOKAT	33165	433	6500	4508	11298		250	44997	19750	15921	136822
54	KIRIKKALE	10372	877	41321	2	3750			50253	22390	6852	135817
55	ÇORUM	31041	423			5733	500	11092	33342	22515	30671	135317
56	ŞIRNAK	4021	4830		6930	48122	333	200	41329	2302	25712	133779
57	ZONGULDAK	17874	2564		24487	13686		3543	40660	10752	20034	133600
58	ÇANKIRI	46892	872		200	6746	3250	786	52666	4350	5500	121262
59	BURDUR	40871	1160		2	1052		893	59634	3650	6476	113738
60	KASTAMONU	32441	376		1556	5383	2800	3630	40718	15454	11300	113658
61	RİZE	9212	572	10400	580	14508	71	20463	39245	2002	13465	110518
62	ISPARTA	31139	3160		854	1288	3900		41405	12200	11527	105473
63	DÜZCE	17909	1500		6	1697	1250		36650	29135	8984	97131
64	NİĞDE	39715	3042	4601	2	4029		1708	30133	2000	11650	96880
65	BİTLİS	7343	96		8	9569	1085	3112	43624	4252	23841	92930
66	IĞDIR	17875	1		500	4202		5349	51021	2352	8239	89539
67	KARABÜK	4760	71	67	396	5794		181	51945	19402	3709	86325
68	KIRŞEHİR	12106	635	423	1250	6297	250	50	47745	2	16458	85216
69	UŞAK	26488	1304	6	1800	2938		24	35209	2500	12868	83137
70	GÜMÜŞHANE	30137	179		1790	4374	200	868	36267	3000	5225	82040
71	BARTIN	12271	11		12000	30	2800	40	22580	2250	28717	80699
72	OSMANİYE	13350	1523		6	2475		15	50158	302	11763	79592

73	BOLU	10323	11			7724	71	20	43145	5650	10309	77253
74	SİİRT	3737	6937		2694	7461	333	622	34332	1550	15016	72682
75	NEVŞEHİR	11217	2919		8143	1455	2750	200	30733	1500	9663	68580
76	BİLECİK	3326	128		1152	27674	500	1500	28516	400	4443	67639
77	YALOVA	3737	11		6480	184	59		39039		14006	63516
78	TUNCELİ	1893	1		304	7207		3442	35241	770	13305	62163
79	KİLİS	17362	40		196	1374	333		27826		12989	60120
80	ARDAHAN	2104	221		106	2092		317	33564	3850	8367	50621
81	BAYBURT	18447	122		900	383		383	22842	2002	1850	46929

Kaynak: DPT, Kamu Yatırımları

Tablo 48. SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik) Sıralaması

İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası	İl Kodu	İller	SEGE 2011 Sırası
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76
TR714	Nevşehir	36	TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37	TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38	TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39	TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40	TRB22	Muş	81
TR711	Kırıkkale	41			

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Tablo 49.Yatırım Teşvikleri İstatistikleri il sıralaması

Yabancı Sermaye		242.728	Yabancı Sermaye		242.728	Yerli Sermaye		1.482.785	Yerli Sermaye		1.482.785
1	Bursa	40.578	39	Diyarbakır	585	1	İstanbul	231.529	43	Adıyaman	8.613
2	İstanbul	37.389	40	Elazığ	537	2	Antalya	112.329	44	Osmaniye	8.610
3	Kocaeli	31.099	41	Kahramanmaraş	507	3	Ankara	81.595	45	Elazığ	8.528
4	Adana	22.932	42	Giresun	495	4	İzmir	66.179	46	Van	8.487
5	İzmir	14.211	43	Erzincan	412	5	Bursa	65.123	47	Trabzon	8.426
6	Tekirdağ	13.662	44	Malatya	390	6	Gaziantep	50.777	48	Kastamonu	8.064
7	Antalya	11.819	45	Batman	385	7	Tekirdağ	44.706	49	Çankırı	7.414
8	Manisa	6.426	46	Mardin	375	8	Konya	44.137	50	Karaman	7.053
9	Sakarya	6.185	47	Trabzon	366	9	Manisa	39.276	51	Niğde	6.771
10	Ankara	5.077	48	Zonguldak	359	10	Kocaeli	37.236	52	Isparta	6.440
11	Bilecik	4.018	49	Bingöl	350	11	Kahramanmaraş	31.424	53	Uşak	6.331
12	Düzce	3.938	50	Erzurum	350	12	Aydın	30.156	54	Erzurum	6.115
13	Eskişehir	3.563	51	Isparta	347	13	Adana	28.937	55	Nevşehir	5.501
14	Muhtelif İller	2.836	52	Bolu	346	14	Muğla	28.206	56	Yozgat	5.483
15	Kayseri	2.382	53	Rize	344	15	Kayseri	27.689	57	Amasya	5.202
16	Mersin	2.300	54	Ordu	287	16	Denizli	23.982	58	Bartın	4.778
17	Hatay	2.297	55	Yalova	270	17	Muhtelif İller	23.113	59	Burdur	4.477
18	Muğla	1.976	56	Edirne	222	18	Malatya	22.054	60	Giresun	4.451
19	Şanlıurfa	1.693	57	Artvin	190	19	Sakarya	21.704	61	Edirne	4.133
20	Karaman	1.664	58	Adıyaman	170	20	Eskişehir	20.245	62	Sinop	3.892
21	Samsun	1.584	59	Amasya	170	21	Şanlıurfa	18.509	63	Siirt	3.860
22	Niğde	1.370	60	Van	150	22	Düzce	17.795	64	Erzincan	3.792
23	Kırklareli	1.359	61	Hakkari	120	23	Balıkesir	17.168	65	Ağrı	3.643
24	Burdur	1.272	62	Kırıkkale	120	24	Mersin	16.899	66	Muş	3.429
25	Balıkesir	1.228	63	Çorum	110	25	Bolu	16.437	67	Kırıkkale	3.362
26	Aksaray	1.202	64	Bitlis	102	26	Diyarbakır	15.542	68	Karabük	3.344

27	Denizli	1.173	65	Muş	95	27	Hatay	14.077	69	Rize	3.190
28	Sivas	1.112	66	Nevşehir	75	28	Samsun	13.126	70	Bitlis	3.151
29	Afyonkarahisar	1.075	67	Ağrı	73	29	Afyonkarahisar	12.366	71	Şırnak	2.824
30	Çanakkale	940	68	Iğdır	40	30	Zonguldak	12.022	72	Kırşehir	2.589
31	Konya	901	69	Sinop	40	31	Ordu	11.802	73	Gümüşhane	2.285
32	Çankırı	784	70	Kilis	34	32	Batman	11.427	74	Bingöl	2.237
33	Aydın	749	71	Yozgat	28	33	Mardin	11.276	75	Iğdır	2.232
34	Kastamonu	740	72	Kırşehir	17	34	Sivas	10.708	76	Kars	2.089
35	Uşak	717	73	Gümüşhane	15	35	Yalova	10.437	77	Hakkari	1.365
36	Kütahya	688	74	Kars	15	36	Bilecik	10.124	78	Artvin	1.332
37	Gaziantep	674	75	Tokat	3	37	Kütahya	9.860	79	Kilis	1.030
38	Osmaniye	621	76	Bartın	0	38	Çorum	9.337	80	Tunceli	877
						39	Kırklareli	9.277	81	Bayburt	636
						40	Tokat	9.236	82	Ardahan	619
						41	Çanakkale	8.990	83	Gökçeada	276
						42	Aksaray	8.872	84	Bozcaada	170

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı İstatu

İŞKUR

TÜRKİYE İŞ KURUMU
ESKİŞEHİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres: Arifiye Mah. İki Eylül Cad. Ptt Çıkmazı Sok. No:9/3
Tel: 0222 230 15 28
www.iskur.gov.tr